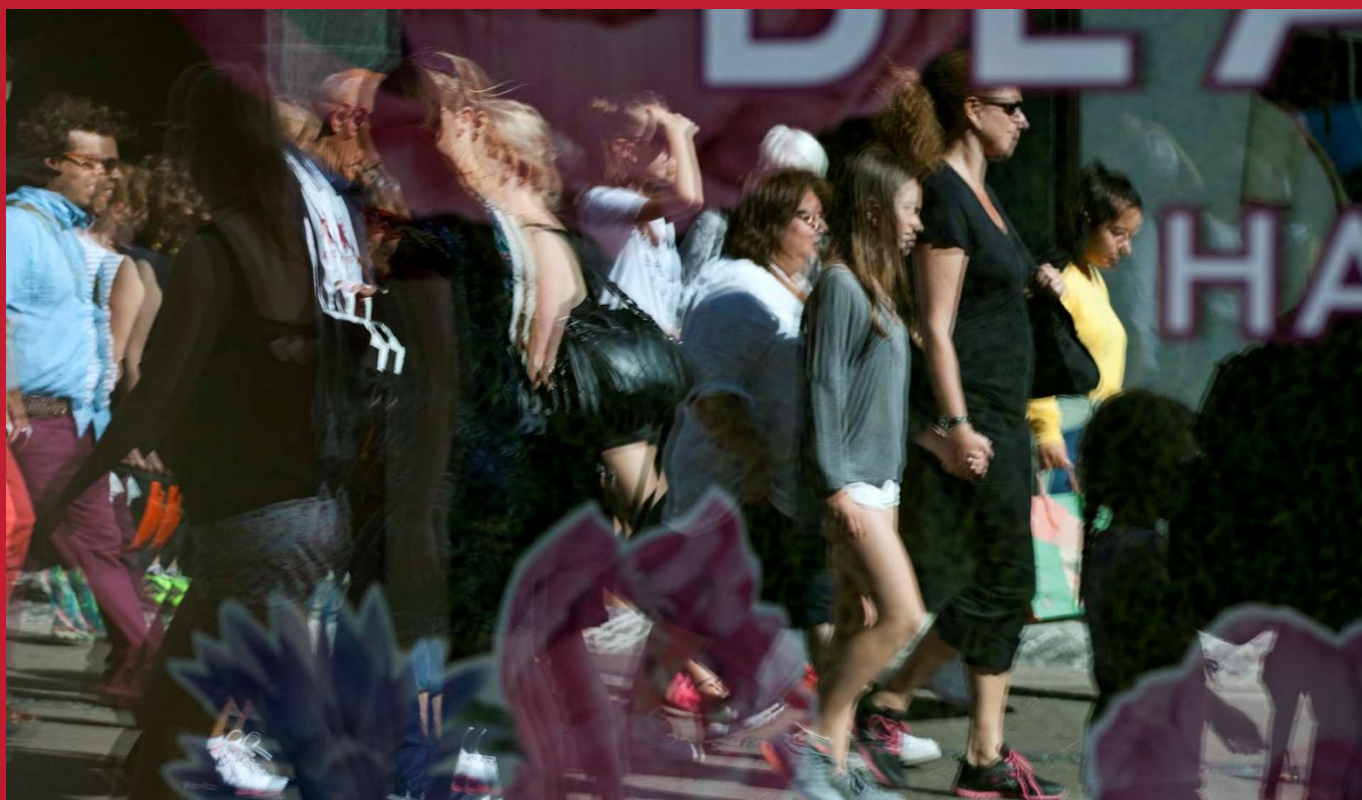

Kommunalpolitisk barometer 2025

Julian Christensen, Rasmus Tue Pedersen, Kurt Houlberg, Rasmus Skytte og
Marie Delendorff Schneider

VIVE

Kommunalpolitisk barometer 2025

© VIVE og forfatterne, 2025

Version 1.1 – rettelser til tabel 6.2 og bilagstabel 2.14

e-ISBN: 978-87-7582-503-5

Arkivfoto: Sine Fiig/VIVE

Projekt: 303166

Finansiering: VIVE

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Forord

Kommunerne har ansvaret for en lang række kerneydelser til borgerne, og politikerne i kommunalbestyrelserne har således en central rolle i det danske demokrati og velfærdssamfund. Der er derfor god grund til at se nærmere på hvervet som kommunalbestyrelsesmedlem og på, hvordan kommunalbestyrelsesmedlemmerne oplever rammerne for deres lokalpolitiske arbejde.

Siden 2009 har VIVE (og VIVEs forgængere) i de kommunale valgår gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt landets mange kommunalbestyrelsesmedlemmer. Med denne nye undersøgelse i 2025 kan vi således give et overblik over, hvordan rollerne og vilkårene for de danske kommunalpolitikere har udviklet sig i løbet af de seneste 16 år.

Undersøgelsen er finansieret af VIVEs midler til forskning og analyser inden for Indenrigs- og Sundhedsministeriets særlige strategiske temaer.

Rapporten er udarbejdet af seniorforsker Julian Christensen, professor MSO Rasmus Tue Pedersen, professor Kurt Houllberg, forsker Rasmus Skytte og studentermedhjælper Marie Delendorff Schneider.

VIVE takker de to eksterne reviewere for at bidrage indsigtfuldt og konstruktivt til kvalitetssikring af rapporten.

Ulrik Hvidman

Forsknings- og analysechef for VIVE Styling og Økonomi

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	6
Afrapportering	9
1 Indledning	10
2 Tidsforbrug og arbejdsvilkår	12
2.1 Det er fortsat tidskrævende at være kommunalbestyrelsesmedlem	12
2.2 Tidsforbrug på specifikke aktiviteter	16
2.3 Det politiske arbejde og privatlivet	18
2.4 Ønske om at genopstille	22
2.5 Opsummering: Tidsforbrug og arbejdsvilkår	23
3 Samarbejde og uenighed i byråd	24
3.1 Enstemmighed, enighed og stabile flertal	24
3.2 Polarisering i kommunalbestyrelsen	27
3.3 Opsummering: Samarbejde og uenighed	29
4 Indflydelse og råderum	30
4.1 Indflydelse på beslutninger	30
4.2 Påvirkning af dagsorden	32
4.3 Oplevet råderum og statslig regelstyring	33
4.4 Forholdet mellem folkevalgte og forvaltning	35
4.5 Unødigt bureaukrati	37
4.6 Opsummering: Indflydelse og råderum	38
5 Prioriteringer i den økonomiske politik	39
5.1 Prioritering mellem skatter og udgifter	39
5.2 Prioritering af udgiftspolitiske områder	41
5.3 Varierer de økonomiske prioriteringer på tværs af køn og alder?	45
5.4 Opsummering: Økonomiske prioriteringer	48
6 Personangreb og chikane i kommunalpolitik	50

6.1	Personangreb i kommunalbestyrelsen	50
6.2	Grænseoverskridende adfærd og chikane	51
6.3	Grænseoverskridende adfærd og chikane foregår mange steder	56
6.4	Grænseoverskridende adfærd og chikane har konsekvenser	57
6.5	Opsummering: Personangreb, grænseoverskridende adfærd og chikane	60
	Dokumentation	61
7	Metode og data	62
7.1	Gennemførelse af undersøgelse	62
7.2	Svarprocent	63
7.3	Bortfaldsanalyse	63
	Litteratur	66
	Bilag 1 Spørgeskema	69
	Bilag 2 Svarfordelinger	90
	Bilag 3 Bilagstabeller til kapitel 5	99

Hovedresultater

Kommunalpolitikere har en central rolle i det danske demokrati og velfærdssamfund. Det er derfor vigtigt at have viden om kommunalpolitikernes arbejdsvilkår, roller og råderum.

Denne rapport har til formål at skabe viden om kommunalpolitikernes arbejdsvilkår, roller og råderum i 2025 samt belyse, hvordan hvervet som kommunalpolitiker har udviklet sig siden 2009. Rapporten retter sig mod politikere, medarbejdere og borgere med interesse for kommunalpolitikernes vilkår for at kunne fungere som omdrejningspunktet for det lokale demokrati.

Rapporten fokuserer på fem overordnede temaer: *tidsbrug og arbejdsvilkår, samarbejde og enighed i byrådet, oplevet indflydelse og råderum, økonomiske prioriteringer samt personangreb og chikane*. Vi opsummerer nedenfor undersøgelsens hovedresultater.

Kommunalpolitikerne bruger stadig ret meget tid på deres hverv

Selv når vi ser bort fra borgmestre, fagborgmestre og rådmænd, der er ansat som fuldtidspolitikere, er det næsten 3 ud af 4 kommunalbestyrelsesmedlemmer, der oplyser, at de bruger 15 eller flere timer om ugen på det lokalpolitiske arbejde. Medianpolitikeren bruger 20 timer på hvervet. Kommunalpolitikerne har i 2025 et lidt større tidsforbrug end i 2021, hvor sidste runde af Kommunalpolitisk barometer blev gennemført. Generelt ser der dog ud til at have været en høj grad af stabilitet over de seneste valgperioder.

Hvervet som kommunalpolitiker kan udfordre privatlivet – men lysten til at genopstille er høj

Flere kommunalpolitikere oplever, at deres hverv optager så meget tid og energi, at det går ud over privatlivet. Langt størstedelen af kommunalpolitikerne (83,2 %) ønsker dog at genopstille, hvilket alt andet lige indikerer, at de vurderer de positive elementer ved hvervet højere end de negative elementer.

Det politiske arbejde er præget af bredt samarbejde – men også spændinger

Der er fortsat en stærk tradition for bredt samarbejde i kommunalbestyrelserne. Langt størstedelen af politikerne angiver således, at de fleste beslutninger træffes i enstemmighed, og denne opfattelse har været relativt stabil siden den første måling i 2009. Der er dog også nogle indikationer på spændinger i det politiske arbejde, idet en større andel i 2025 end i 2021 vurderer, at visse partier i kommunalbestyrelsen gør mere skade end gavn for de demokratiske beslutningsprocesser.

Opfattelser af mere indflydelse – men også mere statslig styring

Politikernes svar på deres indflydelsesmuligheder peger på to markante og tilsyneladende paradoksale tendenser. På den ene side oplever politikerne, at de har fået mere indflydelse. Siden 2009 ser vi blandt andet en ganske støt stigning i andelen, der mener, at de har haft indflydelse på kommunernes budgetter og har fået gennemført deres mærkesager. På den anden side oplever politikerne også i stigende grad, at deres råderum begrænses af statslig regulering og af den lokale forvaltning. Blandt andet er der siden 2021 sket en betydelig stigning i andelen, som mener, at de fleste møders beslutninger er fastlagt i forvejen af centrale regler, og at det er vanskeligt for politikerne at gennemføre deres synspunkter, hvis de går på tværs af de ledende embedsmænd.

Økonomiske prioriteringer af kernevelfærden

Kommunalpolitikerne prioriterer øgede serviceudgifter højere end skattelettelser, hvis kommunens økonomiske råderum bliver forbedret. Hvis kommunen omvendt kommer under økonomisk pres, vil skattestigninger og udgiftsreduktioner skulle bidrage mere ligeligt til at genskabe den økonomiske balance, hvis kommunalbestyrelsesmedlemmerne frit kunne vælge. Bliver der plads til at øge udgifterne, er det kernevelfærdsområder som folkeskolen, dagtilbudsområdet og ældreområdet, der ifølge kommunalpolitikerne skal tilgodeses med yderligere midler. Er der omvendt behov for at spare, peger kommunalpolitikerne især på, at besparelserne skal findes på administration, beskæftigelsesområdet, vejvæsenet samt idræt, kultur og fritid.

Grænseoverskridende opførsel og chikane er fortsat et stort problem i kommunalpolitik

Når over en tredjedel af kommunalpolitikere mener, at debatten i kommunalbestyrelsen er præget af upassende personangreb, vidner det om, at det kommunalpolitiske arbejde ikke altid er lige behageligt. Endnu mere alvorligt er det, at kommunalpolitikere relativt ofte oplever at få kommentarer med grimt sprog og udsættes for egentlig chikane i form af blandt andet trusler, seksuelle eller sexistiske beskeder og uønsket seksuel berøring. Særligt kvindelige politikere fortæller, at de har været udsat for denne type krænkelser. Den krænkende adfærd foregår primært via sociale medier samt e-mails, sms eller opkald, men den foregår også i den fysiske verden – fx på rådhuset og til offentlige arrangementer og debatter.

Chikanen af kommunalpolitikere har væsentlige konsekvenser

En væsentlig del af kommunalpolitikere fortæller, at grænseoverskridende adfærd har påvirket, hvordan de selv agerer på de sociale medier, til debatter, og når de bevæger sig i det offentlige rum. Næsten en fjerdedel af de kommunalpolitikere, der har haft oplevelser med grænseoverskridende adfærd, er endda enige i, at dette har fået dem til at genoverveje, om de vil genopstille til næste kommunalvalg. Også på disse spørgsmål er det de kvindelige politikere, der i højere grad svarer, at den grænseoverskridende adfærd påvirker dem. Desværre indikerer vores nye tal ikke, at problemerne med chikane er blevet mindre i de seneste 4 år.

Fakta om undersøgelsen

Analysen er baseret på en spørgeskemaundersøgelse udsendt til alle kommunalbestyrelsesmedlemmer i foråret 2025. I alt har 779 kommunalbestyrelsesmedlemmer helt eller delvist besvaret spørgeskemaet i 2025.

Det er femte gang, at VIVE (og VIVEs forgængere) udsender en spørgeskemaundersøgelse til de danske kommunalpolitikere i kommunalvalgsårene. I rapporten sammenlignes kommunalpolitikernes svar i 2025-undersøgelsen med svarene i de tidligere undersøgelser i 2009, 2013, 2017 og 2021.

> **Afrapportering**

1 Indledning

Når danskerne stemmer til kommunalvalget den 18. november 2025, indvælger de i alt næsten to et halvt tusinde kommunalpolitikere til landets 98 kommunalbestyrelser. De indvalgte politikere vil have forskellige grader af politisk erfaring, og de vil variere i fx partifarve, personlige erfaringer, alder og køn. På tværs af alle forskellighederne vil de nyvalgte kommunalpolitikere dog have det til fælles, at de bliver del af den øverste myndighed i de danske kommuner. Kommunalbestyrelsen er i sidste ende arbejdsgiver for de mange kommunalt ansatte, ansvarlig for kommunens budget og ansvarlig for mange andre beslutninger på centrale velfærdsområder. Kommunalbestyrelsernes centrale rolle i det danske demokrati og velfærdssamfund betyder også, at det er relevant at kaste lys på hvervet som kommunalbestyrelsesmedlem og på, hvordan rammerne for arbejdet i kommunalbestyrelserne opleves af de folkevalgte politikere. Det er ikke mindst relevant i en situation, hvor kommunerne er under stigende pres fra blandt andet udgifter, der er vanskelige at styre, en befolkning, der bliver ældre, samt udfordringer med at rekruttere og fastholde medarbejdere inden for centrale velfærdsområder.

Denne rapport har til formål at skabe viden om kommunalpolitikernes arbejdsvilkår, roller og råderum. Rapporten tegner et aktuelt billede af de danske kommunalpolitikeres rammer og vilkår anno 2025, og den belyser, hvordan udviklingen har været siden 2009. Undersøgelsen følger dermed op på lignende spørgeskemaundersøgelser, som VIVE (og VIVEs forgængere) har gennemført i forbindelse med de seneste fire kommunalvalg. Den daværende organisation *Anvendt KommunalForskning* (AKF) udsendte således den første undersøgelse i rækken inden kommunalvalget i 2009 (Dahlgaard et al., 2009). I forbindelse med kommunalvalgene i 2013 og 2017 blev undersøgelserne gennemført af KORA, og i 2021 fulgte VIVE op med en lignende undersøgelse (Pedersen et al., 2013; Bhatti et al., 2017; Pedersen et al., 2021).

Undersøgelserne er løbende blevet tilpasset til aktuelle problemstillinger, og på nogle områder er nye spørgsmål kommet til, mens andre er taget ud. I 2021 havde undersøgelsen et særligt fokus på oplevelser med personangreb og chikane i forbindelse med det politiske arbejde. Langt de fleste af disse spørgsmål har vi også medtaget i denne undersøgelse fra 2025. Størstedelen af spørgsmålene til kommunalpolitikere er dog blevet gentaget i samtlige undersøgelser siden 2009, og vi kan derfor tegne et billede af, hvordan rammerne for kommunalpolitikernes arbejde har udviklet sig over hele denne periode.

Årets spørgeskemaundersøgelse er udsendt pr. e-mail til samtlige kommunalbestyrelsesmedlemmer i de danske kommuner. I alt har 560 kommunalbestyrelsesmedlemmer besvaret hele spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 23,1 %. Ved inklusion af kommunalbestyrelsesmedlemmer, der har besvaret dele af

undersøgelsen, stiger antallet af svar til i alt 779, svarende til en svarprocent på 32,1 %. Svarprocenten har generelt været faldende siden 2009, og den lave svarprocent kan betyde, at besvarelsene ikke præcist afspejler hele gruppen af kommunalpolitikere. En frafaldsanalyse viser dog, at de deltagende kommunalpolitikere er særdeles repræsentative for hele populationen af kommunalbestyrelsesmedlemmer, når vi ser på deres region, kommunestørrelse, køn og parti (for detaljer vedrørende svarprocent og frafaldsanalyse, se afsnit 7.1 og 7.2). Samlet set vurderer vi derfor, at undersøgelsens data på trods af den lave svarprocent giver et godt billede af de danske kommunalpolitikere.

2 Tidsforbrug og arbejdsvilkår

Som kommunalbestyrelsesmedlem er der typisk en meget bred vifte af lokalpolitiske aktiviteter, det kan være relevant at involvere sig i. Det gælder alt fra forberedelse af og deltagelse i kommunalbestyrelsesmøder, udvalgsmøder o.l. til partipolitiske aktiviteter, kontakt med borgere og andre interessenter samt deltagelse i den offentlige samtale i massemedier, på sociale medier med videre. Det er med andre ord en potentiel meget stor opgave, politikerne går ind til, når de vælges ind i kommunalbestyrelsen.

For de fleste er det at være kommunalpolitiker imidlertid et deltidshverv, og bortset fra borgmestre (og, i landets største byer, fagborgmestre og rådmænd), der aflønnes som fuldtidspolitikere, er de fleste kommunalbestyrelsesmedlemmer derfor nødt til at balancere deres tid mellem det lokalpolitiske arbejde og et civilt arbejde. At kommunalbestyrelsesmedlemmerne ikke er fuldtidspolitikere, kan måske gøre det lettere at fungere som lægmænd, der arbejder blandt og deler levevilkår med den befolkning, de skal repræsentere i deres politiske beslutningstagning (se fx Madsen & Kjær, 2015). Fra et repræsentationsperspektiv kan det således betragtes som en potentiel demokratisk fordel, at kommunalbestyrelsesarbejdet ikke er et fuldtidshverv. For kommunalbestyrelsesmedlemmerne kan det dog samtidig være en udfordring at finde den nødvendige tid til politisk arbejde, civilt arbejde og privatliv. Dette er ikke alene et potentielt problem for politikerne selv; det kan også have konsekvenser i et demokratisk repræsentationsperspektiv, fordi det kan have implikationer for, hvem der har mulighed for at afsætte tid til at være kommunalpolitiker (se fx Pedersen & Thau, 2019).

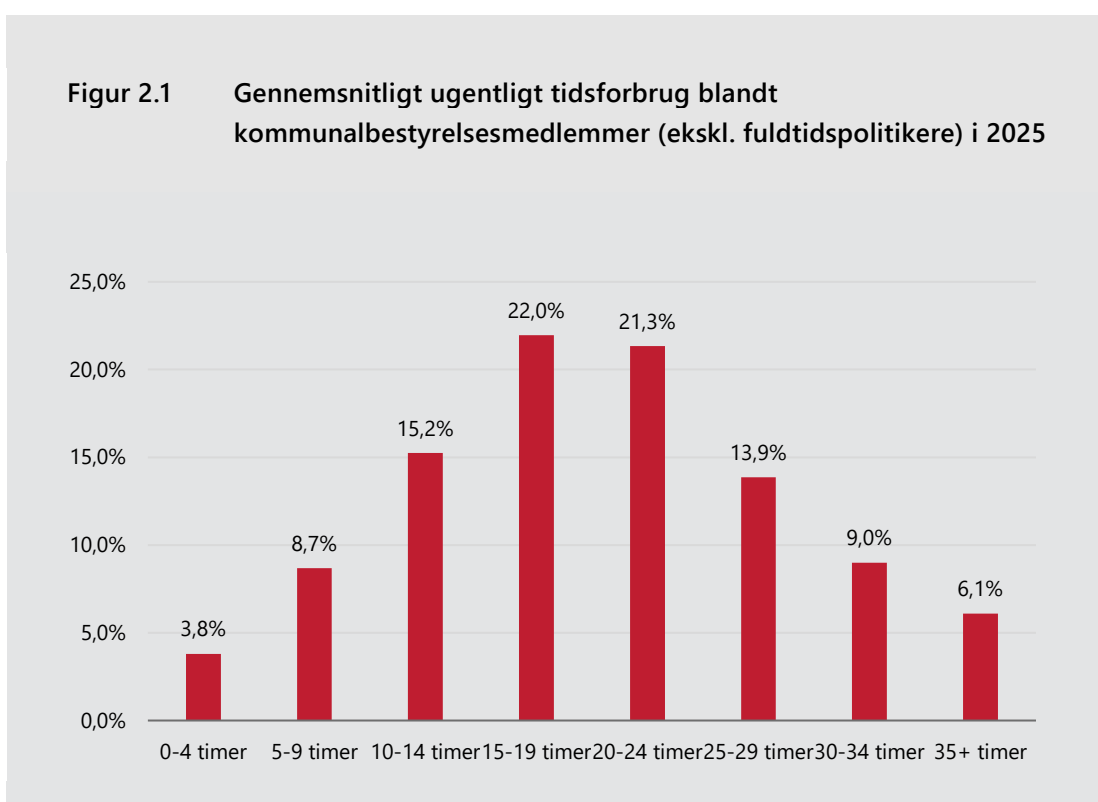
I dette kapitel spørger vi i forlængelse heraf, hvor stort et tidsforbrug der er forbundet med det politiske arbejde i kommunalbestyrelserne (afsnit 2.1), og hvordan tiden fordeles mellem forskellige lokalpolitiske aktiviteter (afsnit 2.2). Vi spørger også, i hvilken grad det lokalpolitiske arbejde er så tids- og energikrævende, at det påvirker kommunalbestyrelsesmedlemmernes privatliv (afsnit 2.3). Endelig belyser vi politikernes vilje til at genopstille ved valget i november 2025 (afsnit 2.4).

2.1 Det er fortsat tidskrævende at være kommunalbestyrelsesmedlem

Som et første led i at belyse, hvor meget det lokalpolitiske arbejde fylder i kommunalbestyrelsesmedlemmernes tilværelse, stiller vi i dette afsnit skarpt på tidsforbruget. I spørgeskemaet bad vi respondenternes om at angive, hvor mange timer de i

gennemsnit bruger på det lokalpolitiske arbejde. Vi stillede konkret følgende spørgsmål, efterfulgt af et åbent tekstfelt til indtastning af timeantal: "Hvor mange timer om ugen bruger du gennemsnitligt på alle former for aktiviteter i forbindelse med arbejdet som kommunalbestyrelsesmedlem? Kom gerne med et bud, såfremt du ikke ved det præcist. Hvis du ikke bruger nogen timer bedes du skrive 0 i nedenstående felt."¹

I Figur 2.1 rapporterer vi svarfordelingen på dette spørgsmål. Figuren inkluderer ikke borgmestre, fagborgmestre eller rådmænd, da disse som nævnt er fuldtidspolitikere og derfor arbejder under markant andre rammer (og naturligt vil have et markant højere tidsforbrug) end deres kolleger i kommunalbestyrelsen.

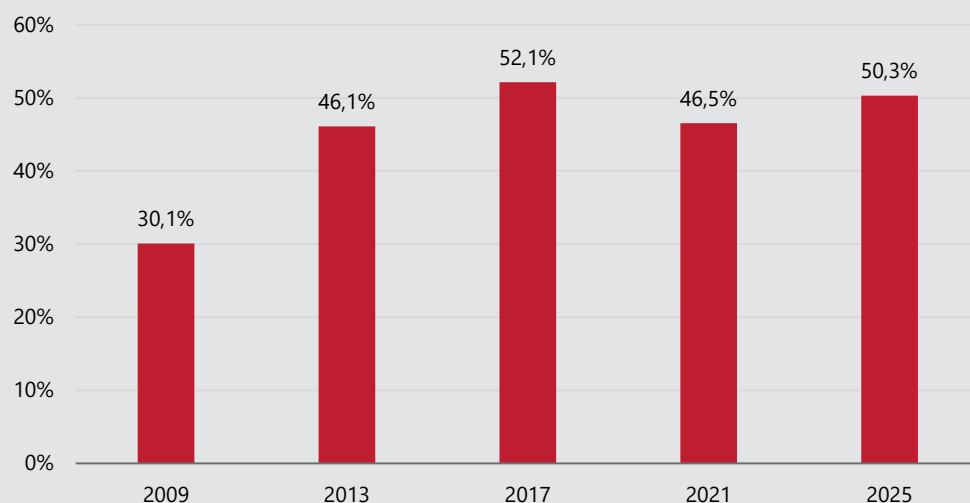
Anm.: Respondenterne blev bedt om at oplyse, hvor mange timer de i gennemsnit bruger på arbejdet som kommunalbestyrelsesmedlem, alle aktiviteter medregnet. De blev bedt om at indtaste et helt timetal, men af hensyn til læsbarhed af rapporteres besvarelserne her i intervaller af 5 timer. Figuren er baseret på 656 besvarelser, og inkluderer ikke borgmestre, fagborgmestre og rådmænd, da disse (i modsætning til andre kommunalbestyrelsesmedlemmer) er aflønnet som fuldtidspolitikere.

Figur 2.1 viser, at der er en del variation i kommunalbestyrelsesmedlemmernes tidsforbrug, men for de fleste er der tale om en ganske substantiel post i hverdagen. Næsten 3 ud af 4 oplyser således, at deres tidsforbrug er på 15 timer eller mere om ugen, mens lige over halvdelen oplyser et tidsforbrug på 20 timer eller mere.

¹ Respondenterne havde i tekstfeltet mulighed for at indtaste et helt tal mellem 0 og 100.

Spørgsmålet om kommunalbestyrelsesmedlemmernes tidsforbrug indgik ligeledes i spørgeskemaerne til denne undersøgelses forløbere fra henholdsvis 2009 (dog med et andet svarformat, idet svarmulighederne her var ordinalskalerede), 2013, 2017 og 2021 (Dahlgaard et al., 2009; Pedersen et al., 2013; Bhatti et al., 2017; Pedersen et al., 2021). Det er derfor muligt at sammenligne 2025-respondenternes tidsforbrug med de tidligere års respondenter, og i Figur 2.2 rapporterer vi derfor andelen af respondenterne, der i henholdsvis 2009, 2013, 2017, 2021 og 2025 oplyste et gennemsnitligt tidsforbrug på 20 timer eller derover.

Figur 2.2 **Andel kommunalbestyrelsesmedlemmer (ekskl. fuldtidspolitikere), der i gennemsnit bruger 20 timer eller derover pr. uge på lokalpolitisk arbejde**

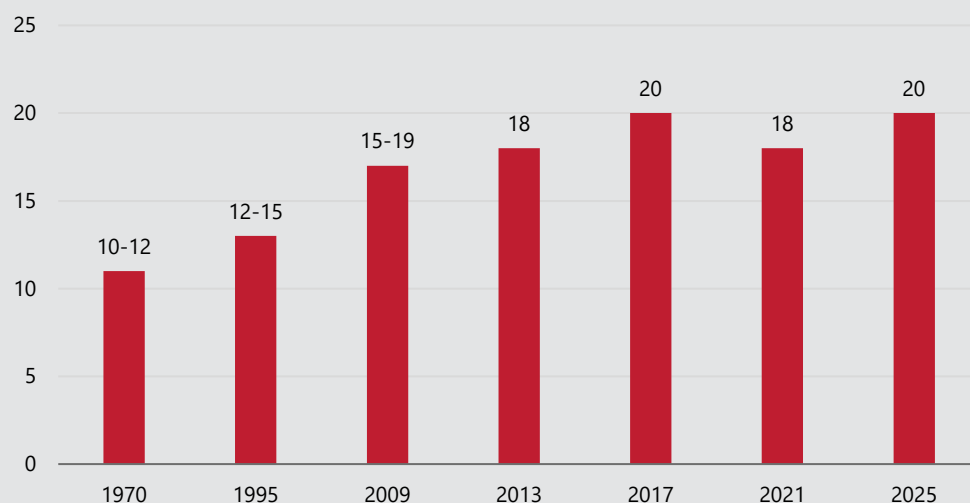
Anm.: Figurens tal er baseret på 1.211 besvarelser i 2009, 887 besvarelser i 2013, 890 besvarelser i 2017, 662 besvarelser i 2021 og 656 besvarelser i 2025. Figuren inkluderer ikke borgmestre, fagborgmestre og rådmænd, da disse (i modsætning til andre kommunalbestyrelsesmedlemmer) er aflønnet som fuldtidspolitikere.

Som det kan ses i Figur 2.2, var det i 2009 lidt under en tredjedel (30,1 %) af kommunalbestyrelsesmedlemmerne, der rapporterede et ugentligt tidsforbrug på 20 eller flere timer. Denne andel voksede herefter markant, først til 46,1 % i 2013 og herefter til 52,1 % i 2017. I 2021 var andelen tilbage cirka på 2013-niveauet (46,5 %), men 2025-resultaterne tyder *ikke* på, at dette fald var udtryk for en generel ændring i retning mod lavere tidsforbrug. Som vi også så i forbindelse med Figur 2.1, er det således lige over halvdelen af 2025-respondenterne, der angiver et tidsforbrug på 20 timer eller derover. Det er muligt, at det lidt lavere tidsforbrug i 2021 kan skyldes midlertidige forhold som fx covid-19-pandemien (Pedersen et al., 2021), men det kan også blot være udtryk for mere eller mindre tilfældige udsving. Ses der på

politikernes *gennemsnitlige* tidsforbrug, er billedet således også meget stabilt, idet det i alle årene har været på 18 timer +/- 1 time (17 timer i 2009, 18 timer i 2013, 19 timer i 2017, 18 timer i 2021 og 19 timer i 2025).

Ud over de ovenfor analyserede data eksisterer der også to ældre spørgeskemaundersøgelser fra henholdsvis 1970 og 1995, hvor kommunalbestyrelsesmedlemmer blev bedt om at oplyse deres *månedlige* tidsforbrug (Bentzon & Madsen, 1984; Mouritzen, 2004). Vi har ikke adgang til disse undersøgelseres rådata, men mediantidsforbruget har været afrapporteret i forløberne til nærværende undersøgelse (Dahlgaard et al., 2009; Pedersen et al., 2013; Bhatti et al., 2017; Pedersen et al., 2021). Vi er derfor i stand til at give en indikation af udviklingen i politikernes mediantidsforbrug, ikke bare siden 2009 men siden 1970, hvilket vi gør i Figur 2.3 nedenfor.

Figur 2.3 Historisk udvikling i mediantidsforbrug pr. uge blandt kommunalbestyrelsesmedlemmer (inkl. borgmestre)

Anm.: Der er forskelle i, hvordan tidsforbruget er opgjort på tværs af de forskellige undersøgelser. I 1970 og 1995 blev respondenterne spurgt om deres *månedlige* tidsforbrug, som de blev bedt om at oplyse gennem et ordinalskaleret spørgsmål. Det ugentlige tidsforbrug er her udregnet ved at dividere det månedlige tidsforbrug med 4. Dette mål er et konservativt estimat, da der i gennemsnit er 4,3 uger på en måned (Dahlgaard et al., 2009: 28). I de resterende undersøgelser (2009, 2013, 2017, 2021 og 2025) blev respondenterne spurgt om deres *ugentlige* tidsforbrug, først (i 2009) med anvendelse af et ordinalskaleret spørgsmål og efterfølgende (i 2013, 2017, 2021 og 2025) med anvendelse af et åbent spørgsmål, hvor respondenterne blev bedt om selv at skrive det cirka antal timer, de bruger om ugen. Bemærk, at fuldtidspolitikere (borgmestre, fagborgmestre og rådmænd) indgår i figurens tal, og i 1970 og 1995 indgik der flere fuldtidspolitikere i undersøgelsen, hvilket kan trække mediantidsforbruget op i disse år.

Som det fremgår af Figur 2.3, er kommunalbestyrelsesmedlemmernes mediantidsforbrug i dag markant højere, end det var tilfældet ved de tidligste afdækninger i henholdsvis 1970 og 1995. Mediantidsforbruget blandt kommunalbestyrelsesmedlemmerne var således på 10-12 timer om ugen i 1970 og 12-15 timer i 1995, mens

det i de senere valgperioder har været nogenlunde stabilt, idet mediankommunalpolitikeren i 2009 brugte 15-19 timer på det lokalpolitiske arbejde, mens tallet i 2013-2025 har svinget mellem 18 og 20 timer pr. uge. Der kan være flere forskellige årsager til den observerede stigning i tidsforbrug siden 1970 og 1995. En del af forklaringen kan formentlig findes i Strukturreformen fra 2005, der fra og med januar 2007 reducerede antallet af kommuner fra 271 til 98 og gav kommunerne ansvaret for en række af de opgaver, som amterne før havde varetaget (Blom-Hansen et al., 2012). Kommunerne er således blevet markant større i gennemsnit og har fået ansvaret for en mere omfattende og kompleks opgaveportefølje, hvilket naturligt kan have bidraget til at gøre kommunalbestyrelsesarbejdet mere tidskrævende.

Det skal bemærkes, at der til ovenstående resultater er knyttet en række kilder til usikkerhed, som det er nødvendigt at tage forbehold for. For det første vil hvervet som kommunalbestyrelsesmedlem naturligt være kendetegnet ved et relativt svingende tidsforbrug fra uge til uge, idet der fx vil være spidsbelastninger i dagene frem mod kommunalbestyrelsesmøder o.l., mens det i andre uger vil være lettere at holde tidsforbruget nede. Selvom vi i spørgeskemaet spurgte ind til det *gennemsnitlige* tidsforbrug, kan det derfor ikke afvises, at dette kan have givet anledning til et vist niveau af støj i besvarelsene (fx hvis nogle har svaret med udgangspunkt i den eller de seneste par uger frem mod besvarelsen). For det andet er det velkendt i forbindelse med tidsforbrugsanalyser, at der kan være en generel tendens til at overrapportere sin arbejdstid (se fx Bonke, 2005), og det er plausibelt, at det samme vil gøre sig gældende i vores data. Endelig, skal der også – i forbindelse med Figur 2.2 og Figur 2.3, der rapporterer udviklinger over tid – tages forbehold for, at svarformaterne i spørgeskemaernes tidsforbrugsspørgsmål varierer mellem undersøgelserne. I de seneste fire undersøgelser har der således været anvendt åbne spørgsmål til angivelse af tidsforbrug, hvor der i de tidligere data blev anvendt ordinalskalerede svarskalaer – og derudover blev 1970- og 1995-respondenterne bedt om at oplyse et månedligt tidsforbrug, mens 2009-, 2013-, 2017-, 2021- og 2025-respondenterne blev bedt om at oplyse et ugentligt tidsforbrug (se også anmærkninger til Figur 2.3). De rapporterede tal skal derfor mere ses som en overordnet indikation i udviklingen over tid end en præcis opgørelse over, hvor mange timer kommunalbestyrelsesmedlemmerne ugentligt bruger på det lokalpolitiske arbejde.

2.2 Tidsforbrug på specifikke aktiviteter

Ud over det i afsnit 2.1 analyserede, samlede tidsforbrug er det også relevant at belyse, hvordan tiden fordeles mellem konkrete lokalpolitiske aktiviteter. For at undersøge dette har vi spurgt kommunalpolitikerne, hvor mange timer de konkret anvender på forskellige aktiviteter. Her har vi særligt haft fokus på aktiviteter vedrørende mødeafholdelse, herunder tid anvendt til forberedelse og mødedeltagelse ved møder i kommunalbestyrelsen samt udvalgs-, råds-, kommissions- og/eller nævns-

møder. Derudover har vi spurgt kommunalpolitikkerne, hvor meget tid de anvender ugentligt på høringer, konferencer og kurser samt deltagelse i gruppe-, parti- og vælgerforeningsmøder. Endelig har vi medtaget en residualkategori for andre aktiviteter relateret til kommunalbestyrelsesarbejdet.

Tabel 2.1 viser kommunalpolitikernes angivelser af deres gennemsnitlige tidsforbrug i forhold til disse i alt syv konkrete aktiviteter. Ud fra tabellen kan vi se, at kommunalpolitikkerne i gennemsnit bruger 5,6 timer ugentligt på forberedelse og deltagelse i kommunalbestyrelsesmøder. Derudover optager forberedelse og deltagelse i udvalgs-, råds-, kommissions- og/eller nævnsmøder i gennemsnit 7,1 timer af kommunalpolitikernes tid om ugen. Dermed bruger den gennemsnitlige kommunalpolitiker altså 12,7 timer om ugen på forberedelse og deltagelse i kommunalbestyrelsesrelaterede møder. Vi kan dog også se, at alene forberedelsen til udvalgs-, råds-, kommissions- og nævnsmøder for nogle kommunalpolitikere optager 10 timer eller mere af deres tid om ugen, mens det for størstedelen (59,3 %) kun optager 2-4 timer om ugen. Dermed er der altså meget stor variation i, hvor meget tid kommunalpolitikkerne bruger på de forskellige aktiviteter.

Tabel 2.1 Gennemsnitligt tidsforbrug pr. uge på forskellige aktiviteter 2025

	0-1 time	2-4 timer	5-9 timer	10 timer el. mere	Total	Gennemsnit
Forberedelse til kommunalbestyrelsesmøder	27,0 %	56,2 %	12,9 %	3,8 %	100 %	3
Deltagelse i kommunalbestyrelsesmøder	38,2 %	48,2 %	11,5 %	2,0 %	100 %	2,6
Forberedelse til udvalgs-, råds-, kommissions og nævnsmøder	14,4 %	59,3 %	19,8 %	6,5 %	100 %	3,8
Deltagelse i udvalgs-, råds-, kommissions og nævnsmøder	17,5 %	59,6 %	19,8 %	3,1 %	100 %	3,3
Høringer, konferencer og kurser uden for rådhuset	45,0 %	46,4 %	6,5 %	2,2 %	100 %	2,1
Deltagelse i gruppe-, parti- og vælgerforeningsmøder	28,4 %	60,5 %	10,4 %	0,6 %	100 %	2,5
Andre aktiviteter i relation til kommunalbestyrelsesarbejde	30 %	45,2 %	17,4 %	7,5 %	100 %	3,5

Anm.: Tabellens tal er baseret på 651 besvarelser. Spørgsmålet lød: "Hvor mange timer om ugen bruger du gennemsnitligt på følgende aktiviteter...?". Tabellen inkluderer ikke borgmestre, fagborgmestre eller rådmænd (fuldtidspolitikere), da deres tidsforbrug i høj grad adskiller sig fra almindelige byrådsmedlemmers. Der er kodet, således at intervallet 0-1 time dækker 0-1,9 timer, 2-4 timer dækker 2-4,9 timer osv. Respondenter, hvis aktiviteter summerer til over 60 timer, er udeladt.

Herudover kan vi se, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne bruger en del af deres tid på høringer, konferencer og kurser uden for rådhuset svarende til 2,1 timer i gennemsnit om ugen i 2025, hvor de i 2021 brugte 1,7 timer, hvilket er en statistisk signifikant stigning. Til gengæld bruger de en større del – 2,5 timer om ugen i gennemsnit – på deltagelse i gruppe-, parti- og vælgerforeningsmøder og 3,5 timer om ugen i gennemsnit på andre aktiviteter i relation til kommunalbestyrelsesarbejdet.

Det er i øvrigt værd at bemærke, at summen af det gennemsnitlige forbrug på de enkelte aktiviteter i Tabel 2.1 er en anelse højere end politikernes angivne samlede gennemsnitstidsforbrug i afsnit 2.1. En mulig forklaring kan være, at politikerne ikke nødvendigvis tænker alle aktiviteterne i Tabel 2.1 med i byrådsarbejde, når de blot svarer på et overordnet spørgsmål om dette. Under alle omstændigheder illustrerer det, at egenvurderinger af tidsforbrug er forbundet med en vis usikkerhed, hvilket er væsentligt at være opmærksom på ved tolkninger af disse tal.

2.3 Det politiske arbejde og privatlivet

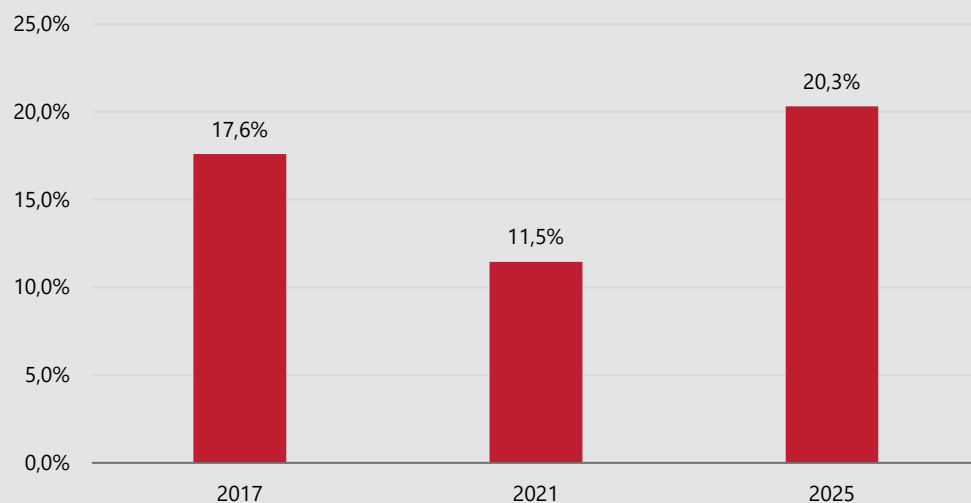
I dette afsnit ser vi nærmere på, hvorvidt kommunalpolitikere oplever, at det politiske hverv påvirker deres privatliv. Det gør vi med udgangspunkt i to spørgsmål, hvor vi spørger kommunalpolitikere om, hvorvidt hvervet tager henholdsvis så meget tid og så meget energi, at det går ud over deres privatliv.

På spørgsmålet om, hvorvidt kommunalpolitikernes hverv i kommunalbestyrelsen tager så meget deres energi, at det går ud over deres privatliv, svarer 20,3 % af kommunalpolitikere i årets undersøgelse 'ja, helt sikkert', 35,4 % svarer 'ja, til en vis grad', mens 30,3 % svarer 'ja, men kun lidt', og 14,0 % svarer 'nej, slet ikke'. Set i forhold til undersøgelsen fra 2021 er der en markant stigning i andelen af kommunalpolitikere, som svarer, at hvervet tager så meget energi, at det helt sikkert går ud over privatlivet. Dette er illustreret i Figur 2.4.

Som man kan se i figuren, er andelen af kommunalpolitikere, som i 2025 helt sikkert føler, at hvervet tager så meget energi, at det går ud over privatlivet, dog ikke meget højere, end det var tilbage i 2017. Det er således først og fremmest 2021, der stikker ud i forhold til de andre år.

Figur 2.4 Energi og privatliv

Andel af kommunalbestyrelsesmedlemmer, der har svaret 'ja, helt sikkert' til spørgsmålet: "Føler du, at dit hverv tager så meget af din energi, at det går ud over privatlivet?"

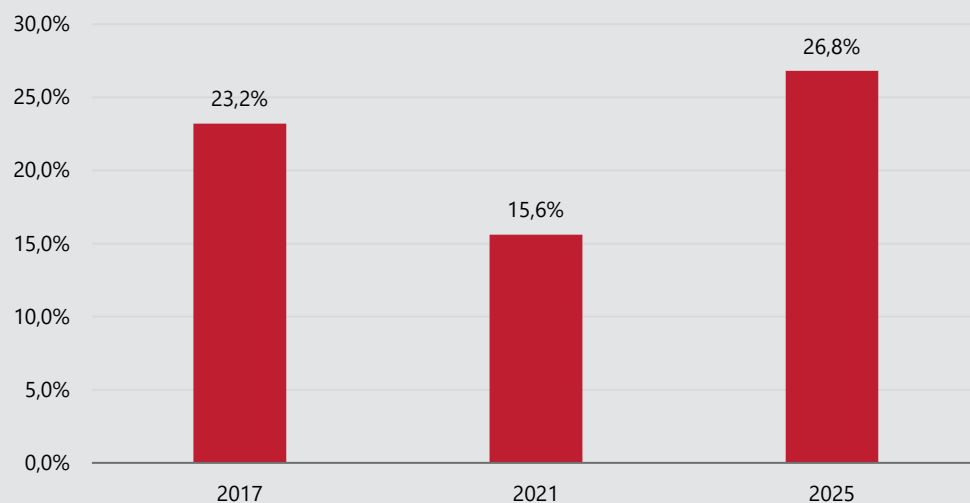

Anm.: Detaljerede oplysninger om svarfordelinger fremgår af Bilagstabel 2.1.

Vi ser det samme mønster ved kommunalpolitikernes svar på spørgsmålet om, hvorvidt de føler, at hvervet tager så meget tid, at det går ud over privatlivet. I 2025 svarer 26,8 % 'ja, helt sikkert', og 35,5 % 'ja, til en vis grad', mens 26,6 % svarer 'ja, men kun lidt', og 11,2 % svarer 'nej, slet ikke'. Også her ser vi en markant stigning i andelen, der har svaret 'ja, helt sikkert', i forhold til 2021.

Figur 2.5 Tid og privatliv

Andel af kommunalbestyrelsesmedlemmer, der har svaret 'ja, helt sikkert' til spørgsmålet: "Føler du, at dit hverv tager så meget af din tid, at det går ud over privatlivet?"

Anm.: Detaljerede oplysninger om svarfordelinger fremgår af Bilagstabel 2.1.

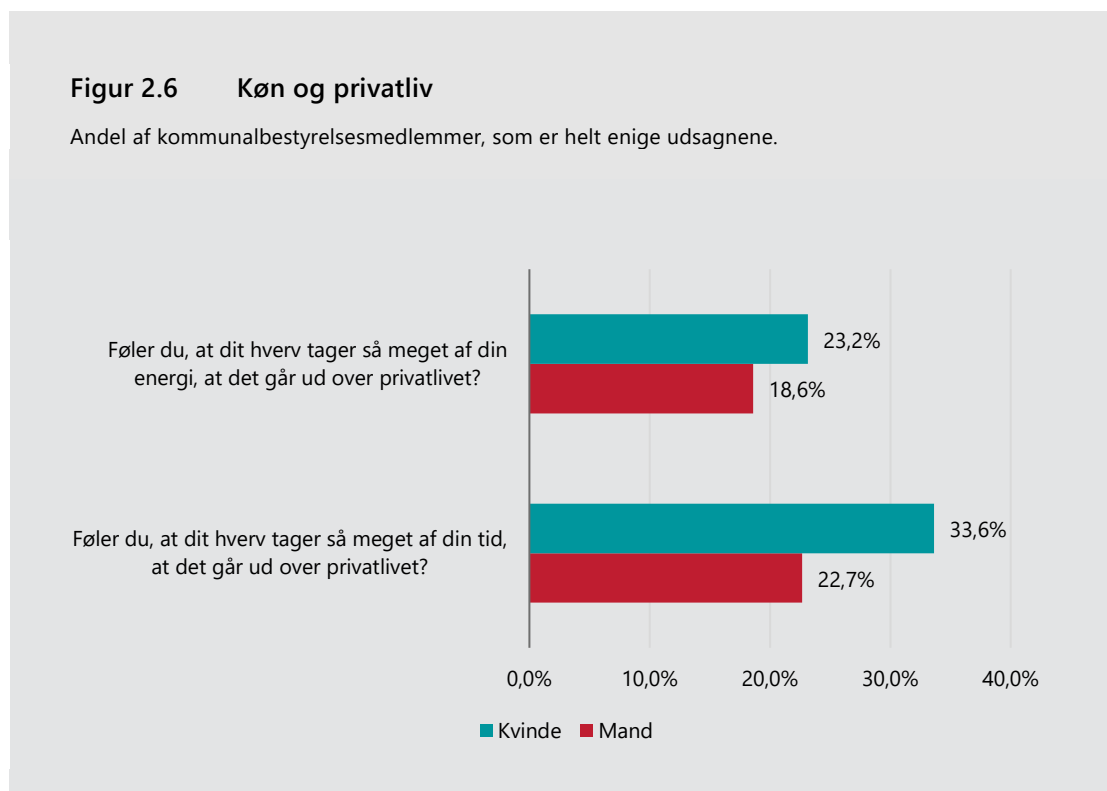
Som man kan se i Figur 2.5, er andelen i 2025 dog ikke meget større end andelen tilbage i 2017. Det er igen besvarelsene fra 2021, der afviger væsentligt. Vi kan ikke med sikkerhed sige, hvorfor udviklingen ser sådan ud på disse spørgsmål, men en oplagt del af forklaringen kan være, at covid-19-epidemien har spillet en rolle i 2021. Som vi viste i afsnit 2.1, faldt politikernes tidsforbrug en smule i 2021, men er igen steget i 2025. Det ser således ikke ud til, at arbejdspresset på kommunalpolitikere er blevet mindre, og der er god grund til at have et fortsat fokus på, hvorvidt hvervet tager så meget tid og energi, at nogle grupper af kommunalpolitikere har svært ved at få det til at gå op med deres øvrige liv.

At hvervet som kommunalpolitiker tager så meget tid og energi, at det går ud over privatlivet, kan særligt være et problem for specifikke grupper af kommunalpolitikere. Tidligere undersøgelser har indikeret, at tidsforbruget i kommunalpolitik kan være særligt udfordrende for blandt andet relativt unge kommunalpolitikere, der ofte skal varetage deres politiske hverv ved siden af et fuldtidsjob, pasning af yngre børn etc. (Pedersen & Thau, 2019).

Vores analyser bekræfter dette, idet vi finder, at der er en klar sammenhæng mellem besvarelsene og kommunalpolitikernes alder. Det er på begge spørgsmål kommunalpolitikere født i 1980'erne, som er mest tilbøjelige til at være helt enige i, at hvervet tager så meget tid og energi, at det går ud over privatlivet. Blandt

kommunalpolitikere født i 1980'erne er det således 45,0 % som er helt enige i, at hvervet tager så meget energi, at det går ud over privatlivet, mens hele 65,0 % er enige i, at det tager så meget tid, at det går ud over privatlivet. Til sammenligning er de tilsvarende andele blandt kommunalpolitikere født i 1950'erne på blot 9,3 % og 13,2 % (detaljerede tal for alle aldersgrupper fremgår af bilagstabel 2.3). Kommunalpolitikere født i 1980'erne er i aldersspændet 34-45 år, og når denne aldersgruppe i særlig grad føler, at hvervet som kommunalpolitiker går ud over privatlivet, kan en mulig forklaring være, at mange kommunalpolitikere i denne alder både har et fuldtidsjob og relativt unge børn i deres husstand. Det samme vil selvsagt ikke være tilfældet for fx kommunalpolitikere født i 1950'erne.

Opdeler man besvarelserne på køn, er der også forskelle på svarmønstrene. Andelen, som er helt enige i, at hvervet tager så meget energi, at det går ud over privatlivet, er lidt højere blandt kvinder (23,2 %) end blandt mænd (18,6 %). På spørgsmålet om tidsforbrug er forskellene endnu større. Her er der blandt de kvindelige kommunalpolitikere 33,6 %, som er helt enige i, tidsforbruget går ud over privatlivet, mens andelen blandt de mandlige kommunalpolitikere er på 22,7 % (Denne forskel er statistisk signifikant).

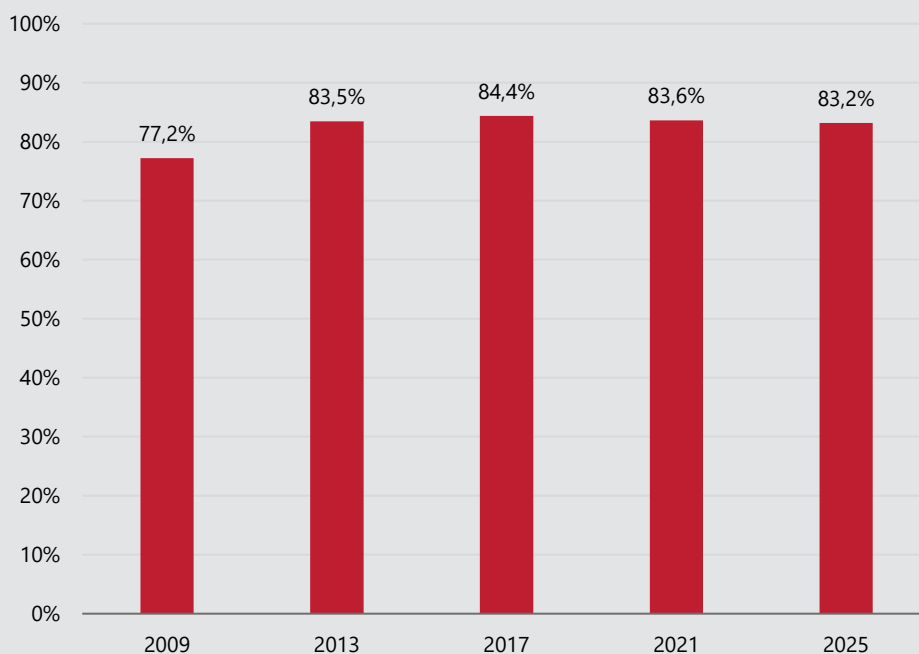
En del af kønsforskellen kan skyldes, at kvindelige kommunalpolitikere i gennemsnit er yngre end mandlige kommunalpolitikere. Når man i en analyse tager højde for både køn og fødselsår, viser det sig da også, at kønsforskellen er lidt mindre, men forskellene mellem kvinder og mænd er dog stadig signifikante på spørgsmålet om tidsforbrug og privatliv.

2.4 Ønske om at genopstille

En vigtig indikator for kommunalpolitikernes arbejdsvilkår er, om de vælger at genopstille til kommunalvalget. Deres lyst til at genopstille kan være med til at give et billede af, i hvilken grad de trives i deres rolle som medlemmer af kommunalbestyrelsen. I besvarelserne fra 2025 er det langt størstedelen af kommunalpolitikerne, der ønsker at genopstille. På spørgsmålet: "Ønsker du at genopstille ved kommunalvalget den 18. november 2025?", er det 83,2 % af kommunalpolitikerne, der svarer 'ja'. Det er blot 13,5 %, som svarer 'nej' til dette spørgsmål (3,3 % af kommunalpolitikerne har svaret 'ved ikke'). Denne svarfordeling ligner i høj grad svarfordelingen fra de tidligere undersøgelser.

Figur 2.7 **Langt de fleste kommunalpolitikere vil gerne genopstille**

Andel af kommunalbestyrelsesmedlemmer, som har svaret ja til, at de ønsker at genopstille

Anm.: Detaljerede oplysninger om svarfordelinger fremgår af Bilagstabel 2.3.

Som man kan se af Figur 2.8, har lysten til at genopstille været ret konstant over de seneste fire undersøgelser (når lysten til at genopstille var mindre i 2009, kan det skyldes, at dette var første kommunalvalg efter implementeringen af Strukturreformens kommunesammenlægninger i 2007). Ønsket om at genopstille kan være baseret på mange hensyn, og genopstilling kan således også for nogle politikere være

baseret på loyalitetshensyn og en pligtfølelse. Med det forbehold kan den høje andel af kommunalpolitikere, der ønsker at genopstille, dog også ses som en indikation på, at kommunalpolitikerne trods alt vurderer de positive elementer ved deres hverv som højere vægtende end de negative elementer.

Den ret stabile andel af kommunalpolitikere, som ønsker at genopstille, stemmer i øvrigt godt overens med stabiliteten i den faktiske adfærd: I 2021 var det således 77,1 % af de politikere, der var blevet indvalgt i 2017, som genopstillede, og den faktiske genopstillingsandel var på tilsvarende niveau i 2017 (78,6 %) og 2013 (75,9 %), mens den var lidt lavere i 2009, nemlig 70,4 % (Danmarks Statistik 2010; 2014; 2018; 2022). Det er ikke overraskende, at den faktiske genopstillingsprocent konsekvent er en anelse lavere end den ønskede genopstillingsprocent i vores undersøgelser. Det kan blandt andet skyldes, at nogle kommunalpolitikere trækker sig fra kommunalpolitik i løbet af en given valgperiode.

2.5 Opsummering: Tidsforbrug og arbejdsvilkår

I dette kapitel har vi undersøgt, hvor meget tid kommunalpolitikerne bruger på deres hverv, samt hvordan de bruger denne tid. Vi har set, at det lokalpolitiske arbejde for mange er en tidskrævende post i hverdagen. Hvis der ses bort fra borgmestre, fagborgmestre og rådmænd, er der således næsten 3 ud af 4 kommunalbestyrelsesmedlemmer, der oplyser, at de bruger 15 eller flere timer om ugen på det lokalpolitiske arbejde. Medianpolitikeren bruger 20 timer på hvervet. En stor del af tiden anvendes på forberedelse og deltagelse i forskellige møder relateret til kommunalbestyrelsesarbejdet, men de fleste bruger også tid på andre aktiviteter (det kan fx være kommunikation med borgere og andre interessenter, deltagelse i den offentlige samtale o.l.).

Resultaterne indikerer, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne i 2025 har et lidt større tidsforbrug end i 2021, hvor sidste runde af Kommunalpolitisk barometer blev gennemført. Generelt ser der dog ud til at have været en høj grad af stabilitet over de seneste valgperioder.

Endelig har vi også set nærmere på kommunalpolitikernes arbejdsvilkår, hvor flere kommunalpolitikere end tidligere oplever, at deres hverv optager så meget tid og energi, at det går ud over privatlivet. Langt størstedelen af kommunalpolitikerne (83,2 %) ønsker dog at genopstille.

3 Samarbejde og uenighed i byråd

Det kommunale demokrati i Danmark beskrives af og til som et konsensusdemokrati. Selvom kommunalbestyrelsen kan træffe beslutninger på baggrund af et simpelt flertal, har det længe været en norm, at man søger at opnå størst mulig enighed om flest mulige beslutninger (Berg & Kjær, 2007; Pedersen & Thau, 2019). Uenighed er dog en uundgåelig del af politik, hvor modstridende interesser og synspunkter mødes. At konsensus til tider erstattes af konflikt er derfor ikke i sig selv problematisk. Det afgørende er snarere, om uenigheden udvikler sig til egentlig polarisering, hvor politikerne ikke længere mener, at meningsfuld dialog er mulig, eller hvor modstandere ligefrem opleves som værende til skade for den demokratiske beslutningsproces.

I det følgende ser vi nærmere på kommunalbestyrelsesmedlemmernes opfattelse af samarbejde og uenighed i byrådene. Vi fokuserer også på, i hvilken grad politikerne oplever polarisering mellem dem selv og andre personer og partier i byrådene.

3.1 Enstemmighed, enighed og stabile flertal

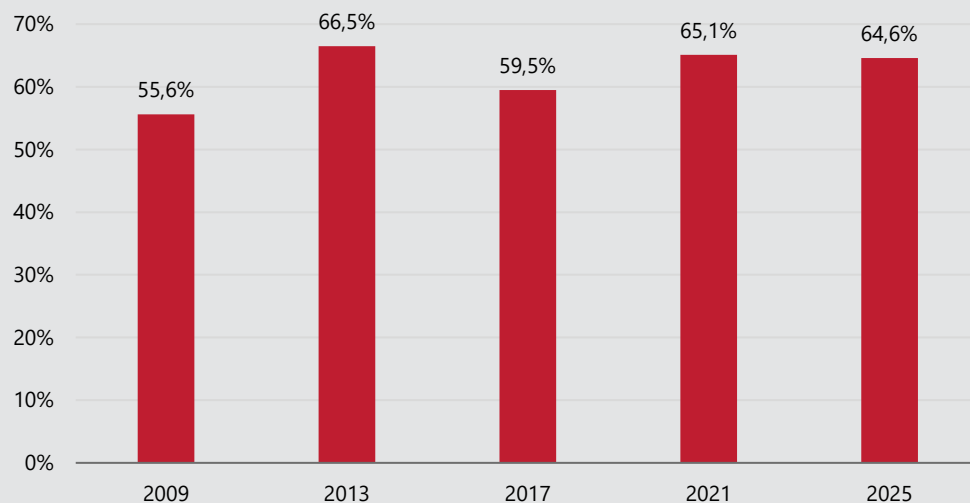
I det følgende undersøges graden af enighed og konsensus blandt kommunalbestyrelsesmedlemmerne. Konkret er kommunalbestyrelsesmedlemmerne her blevet bedt om at erklære deres enighed i følgende tre udsagn:

- De fleste af kommunalbestyrelsens væsentlige beslutninger træffes i enstemmighed.
- I min kommunalbestyrelse er partierne stort set politisk enige.
- De væsentligste beslutninger i kommunalbestyrelsen træffes med skiftende flertal.

I Figur 3.1 ser vi først nærmere på politikernes vurdering af, om de fleste væsentlige beslutninger træffes i en enstemmighed. I 2025 er det hele 64,6 %, der erklærer sig helt eller delvist enige i dette, hvilket er meget tæt på andelen i 2021. Set over hele perioden 2009 til 2025 har der været relativt begrænsede ændringer i forhold til dette spørgsmål, om end andelen i 2025 er signifikant højere end andelen i 2009 og 2017. Der er således fortsat en stærk tradition for bredt samarbejde i kommunalbestyrelserne.

Figur 3.1 Kommunalbestyrelsesmedlemmers oplevelse af enstemmighed

Andel af kommunalbestyrelsesmedlemmer, som er helt eller delvist enige i udsagnet: "De fleste af kommunalbestyrelsens beslutninger træffes i enstemmighed".

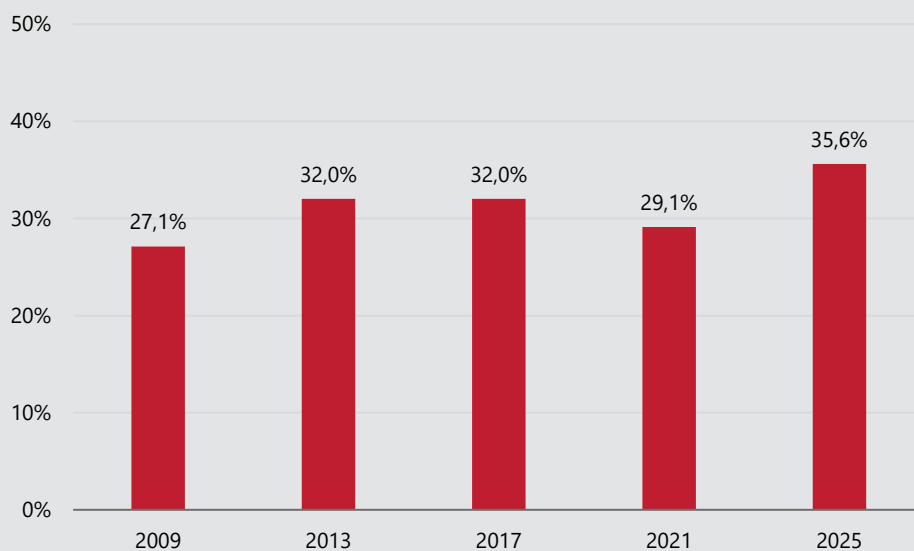

Anm.: Detaljerede oplysninger om svarfordelinger fremgår af Bilagstabel 2.4.

Figur 3.2 viser kommunalpolitikernes opfattelse af den politiske enighed blandt kommunalbestyrelsens partier. Som det fremgår af tabellen, erklærer 35,6 % af kommunalpolitikere sig helt eller delvist enige i, at partierne i kommunalbestyrelsen stort set er politisk enige. I 2021 var andelen signifikant lavere på 29,1 %. Set over hele perioden er der dog igen tale om ret begrænsede ændringer. Den store grad af konsensus i forhold til beslutninger er således ikke blot udtryk for, at partierne er enige.

Figur 3.2 Kommunalbestyrelsesmedlemmers oplevelse af enighed blandt partierne

Andel af kommunalbestyrelsesmedlemmer, som er helt eller delvist enige i udsagnet: "I min kommunalbestyrelse er partierne stort set politisk enige".

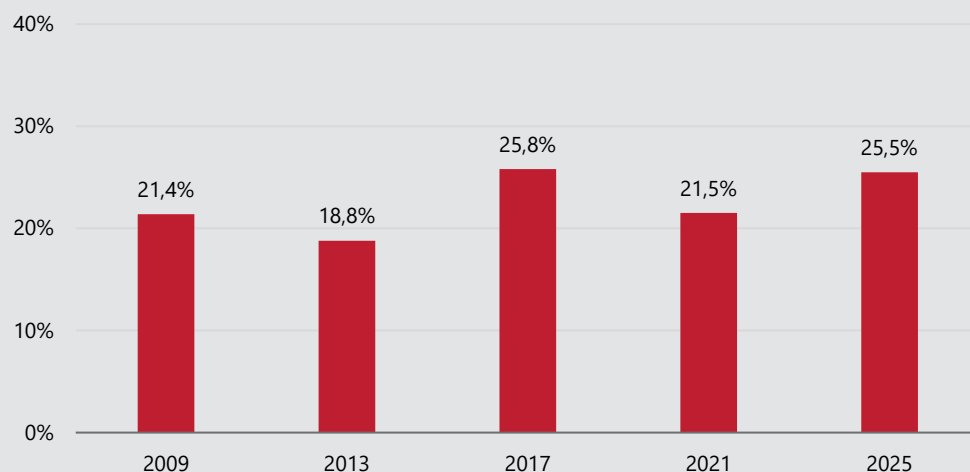

Anm.: Detaljerede oplysninger om svarfordelinger fremgår af Bilagstabel 2.5.

Når vi ser på, om beslutninger træffes med skiftende flertal, viser Figur 3.3, at 25,5 % af kommunalpolitikere er helt eller delvist enige i, at de væsentlige beslutninger i kommunalbestyrelsen træffes på denne måde. Til gengæld erklærer 63,1 % sig helt eller delvist uenige, hvilket tyder på, at langt de fleste byrådsmedlemmer oplever, at de store beslutninger som regel vedtages med stabile flertal. Over tid ses der kun mindre udsving, men andelen, der i 2025 er enige i udsagnet, er signifikant højere end både i 2009 og 2013.

Figur 3.3 Kommunalbestyrelsesmedlemmers oplevelse af skiftende flertal

Andel af kommunalbestyrelsesmedlemmer, som er helt eller delvist enige i udsagnet: "De væsentligste beslutninger i kommunalbestyrelsen træffes med skiftende flertal".

Anm.: Detaljerede oplysninger om svarfordelinger fremgår af Bilagstabel 2.6.

3.2 Polarisering i kommunalbestyrelsen

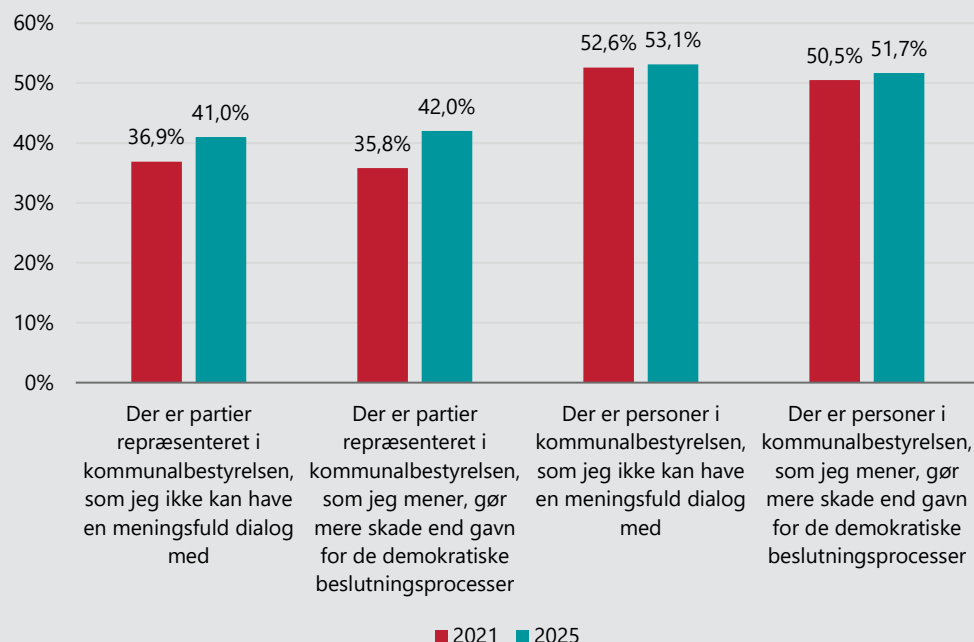
Den stærke tradition for samarbejde og konsensus betyder dog ikke, at det kommunalpolitiske arbejde nødvendigvis er uden konflikter. I det følgende ser vi nærmere på, om politikerne oplever polarisering i byrådet med udgangspunkt i følgende udsagn, som politikerne har forholdt sig til ved at angive, i hvilken grad de er enige eller uenige i dem:

- Der er partier repræsenteret i kommunalbestyrelsen, som jeg ikke kan have en meningsfuld dialog med.
- Der er partier repræsenteret i kommunalbestyrelsen, som jeg mener, gør mere skade end gavn for de demokratiske beslutningsprocesser.
- Der er personer i kommunalbestyrelsen, som jeg ikke kan have en meningsfuld dialog med.
- Der er personer i kommunalbestyrelsen, som jeg mener, gør mere skade end gavn for de demokratiske beslutningsprocesser.

De første to udsagn vedrører polarisering mellem partier, mens de to sidste vedrører politikernes oplevelse af konkrete personer.

Figur 3.4 Kommunalbestyrelsesmedlemmers oplevelse af polarisering i kommunalbestyrelsen

Andel af kommunalbestyrelsesmedlemmer, som er helt eller delvist enige i fire udsagn.

Anm.: Detaljerede oplysninger om svarfordelinger fremgår af Bilagstabel 2.7.

Figur 3.4 viser, at 41,0 % i 2025 er helt eller delvist enige i, at der er partier repræsenteret i kommunalbestyrelsen, som de ikke kan have en meningsfuld dialog med. Ydermere er 42,0 % helt eller delvist enige i, at der er partier repræsenteret i kommunalbestyrelsen, som gør mere skade end gavn for de demokratiske beslutningsprocesser. Disse andele er lidt højere end i 2021, hvor henholdsvis 36,9 % og 35,8 % var enige i udsagnene, men det er kun for det sidstnævnte udsagn, at stigningen er statistisk signifikant. Der er således en svag stigning i den oplevede polarisering mellem partier i kommunalbestyrelsen.

Når det handler om polarisering mellem personer, kan der til gengæld ikke observeres en stigning. I 2025 var 53,1 % helt eller delvist enige i, at der er personer i kommunalbestyrelsen, som de ikke kan have en meningsfuld dialog med, og 51,7 % var enige i, at der er personer i kommunalbestyrelsen, som gør mere skade end gavn for de demokratiske beslutningsprocesser. Disse andele er nogenlunde uændrede fra 2021.

3.3 Opsummering: Samarbejde og uenighed

Samlet set peger kapitlet på, at der fortsat er en stærk tradition for bredt samarbejde i kommunalbestyrelserne. Langt størstedelen af politikerne angiver således, at de fleste beslutninger træffes i enstemmighed, og denne opfattelse har været relativt stabil siden den første måling i 2009. Der er dog også mindre tegn på øget polarisering mellem partierne, idet en større andel end i 2021 vurderer, at visse partier i kommunalbestyrelsen gør mere skade end gavn for de demokratiske beslutningsprocesser. Yderligere indikationer på en svagt stigende polarisering ses i kapitel 6, hvor vi ser nærmere på politikernes opfattelse af personangreb i byrådsarbejdet.

4 Indflydelse og råderum

I Danmark har kommunerne selvstyre. Det betyder, at kommunalbestyrelserne kan påvirke centrale velfærdsområder som skoler og ældrepleje samt den kommunale skat. Denne frihed kan være en fordel, da den giver bedre mulighed for at imødekomme lokale ønsker og behov, end hvis alt blev besluttet på nationalt niveau (Mau Pedersen, Mortensen & Skytte, 2025).

Der er dog grænser for, hvad kommunalbestyrelserne kan beslutte, og deres råderum er blandt andet begrænset af statslig styring. Staten har en interesse i at kunne styre kommunernes samlede udgifter og indtægter, og kommunerne er derfor begrænsede i deres muligheder for at hæve de samlede skatter og i at øge udgifterne ud over visse fastsatte lofter. Derudover er områder som skoler og ældrepleje reguleret af nationale regler, der sikrer en vis ensartethed i den leverede service.

Det er dog ikke kun staten, som sætter grænser for kommunalpolitikernes indflydelse, da også lokale forhold har betydning for deres råderum. Blandt andet er forholdet til forvaltningen afgørende for, at politikernes beslutninger bliver implementeret, og for at de har den fornødne information til at træffe beslutninger på et oplyst grundlag. Derudover kan den enkelte politikers indflydelse naturligvis også være begrænset af samspillet med andre politikere, da beslutninger i kommunalbestyrelserne i sagens natur træffes med flertalsafgørelser, hvor ikke alle nødvendigvis får deres ønsker opfyldt.

I dette kapitel ser vi nærmere på kommunalbestyrelsesmedlemmernes opfattelse af indflydelse og råderum. Samlet set peger kapitlet på to markante og tilsyneladende paradoksale tendenser. På den ene side oplever politikerne, at de har fået mere indflydelse, men på den anden side oplever politikerne også i stigende grad, at deres råderum begrænses af statslig regulering og af den lokale forvaltning.

4.1 Indflydelse på beslutninger

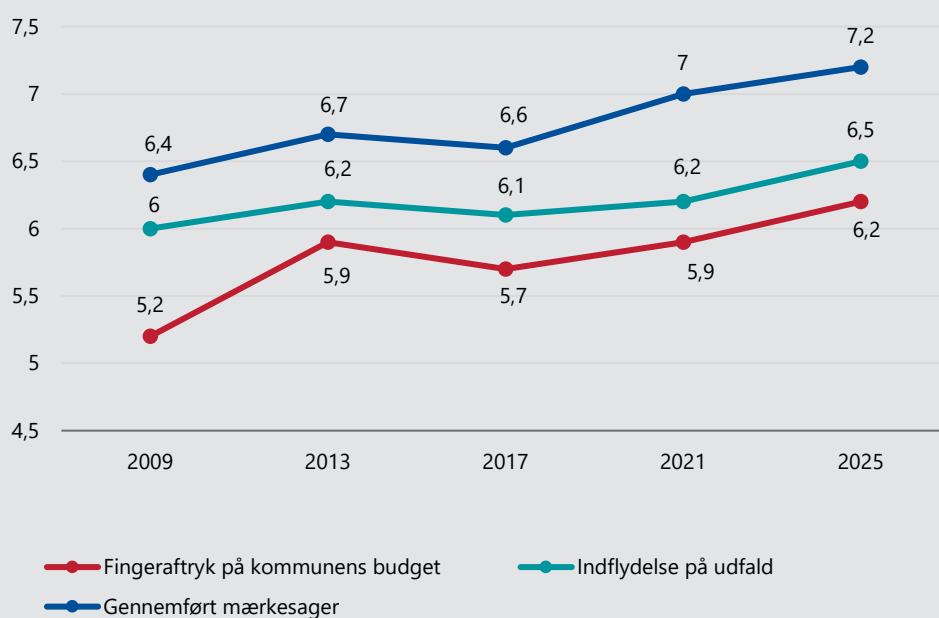
Det er gennem de beslutninger, som træffes i byrådene, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne har den mest direkte mulighed for at påvirke den førte politik i kommunen. I det følgende ser vi nærmere på kommunalbestyrelsesmedlemmernes opfattelse af deres indflydelse på disse beslutninger. Det sker med udgangspunkt i tre udsagn, som politikerne har forholdt sig til ved at angive, i hvilken grad de er enige eller uenige i dem:

- Jeg har fået gennemført en række af mine lokalpolitiske mærkesager.

- Jeg har sat mange fingeraftryk på kommunens budget for [budgetåret].²
- Jeg har haft helt afgørende indflydelse på udfaldet af flere betydelige sager, der har været til afstemning i kommunalbestyrelsen.

Det første udsagn vedrører sager, der er af særlig vigtighed for den enkelte politiker. Det andet udsagn vedrører det generelle budget, mens det sidste fokuserer på sager, der er betydelige. For alle tre udsagn har politikerne angivet deres svar på en skala fra 0 ('meget uenig') til 10 ('meget enig'). De gennemsnitlige vurderinger fremgår af Figur 4.1.

Figur 4.1 Kommunalbestyrelsesmedlemmers opfattelse af egen indflydelse på beslutninger (gennemsnit på skala fra 0-10)

Figuren viser, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne i høj grad oplever, at de har indflydelse, og at den oplevede indflydelse er steget siden 2009. Når det gælder deres vurdering af at have fået gennemført politiske mærkesager, ser vi en stigning fra et gennemsnit på 6,4 i 2009 til 7,2 i 2025. Dette er en tydelig fremgang, og gennemsnittet i 2025 ligger signifikant højere end i alle de tidligere målinger. Stigningen er lidt mindre, når vi ser på oplevelsen af indflydelse på betydelige sager. Her er gennemsnittet steget fra 6,0 i 2009 til 6,5 i 2025, hvilket dog stadig er signifikant højere end resultaterne fra 2009,

² Der er spurgt til samme budgetår som undersøgelsesåret. Eksempelvis spørges i 2025-undersøgelsen til budgetåret 2025.

2017 og 2021. Endelig viser resultaterne også en markant fremgang i oplevelsen af at have sat tydelige fingeraftryk på kommunens budget. Her er gennemsnittet steget fra 5,2 i 2009 til 6,2 i 2025. Niveauet i 2025 ligger signifikant over alle tidligere år med undtagelse af 2021.

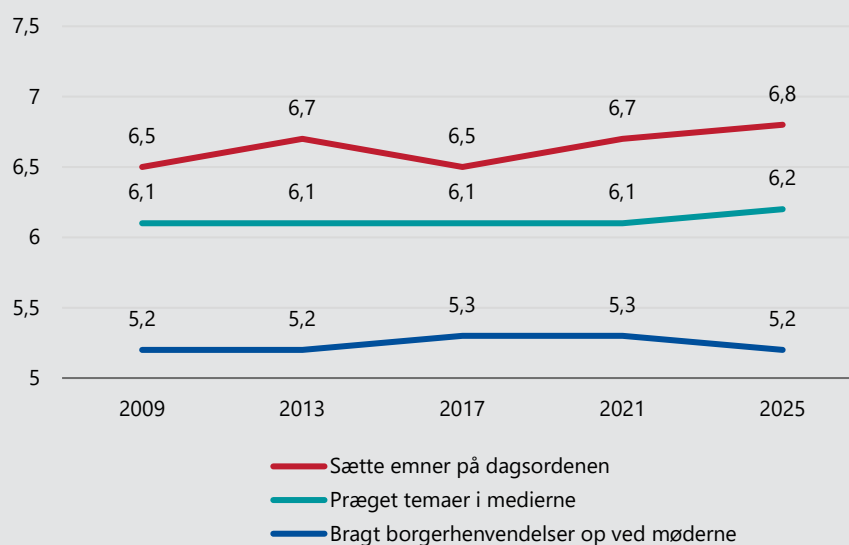
4.2 Påvirkning af dagsorden

I dette afsnit fokuserer vi på kommunalbestyrelsesmedlemmernes opfattelse af at kunne påvirke den politiske dagsorden i deres kommune. Hvor det foregående afsnit altså så på de endelige beslutninger, fokuserer vi her på, i hvor høj grad politikerne føler, at de kan præge, hvad der bliver diskuteret. Igen ser vi på, hvordan kommunalbestyrelsesmedlemmerne har forholdt sig til tre udsagn. Kommunalbestyrelsesmedlemmerne har mere specifikt angivet, hvor enige de var i følgende tre udsagn:

- Jeg har i mange tilfælde været med til at sætte nye kommunalpolitiske emner på dagsordenen til kommunalbestyrelses- eller udvalgmøderne.
- Jeg har præget de politiske temaer, der er blevet rejst i lokale medier.
- Jeg har bragt mange borgerhenvendelser op ved kommunalbestyrelses- eller udvalgmøderne.

For disse tre udsagn har politikerne ligeledes angivet deres svar på en skala fra 0 ('meget uenig') til 10 ('meget enig'). De gennemsnitlige vurderinger fremgår af Figur 4.2.

Figur 4.2 Kommunalbestyrelsesmedlemmers oplevelse af indflydelse på den politiske dagsorden (gennemsnit på skala fra 0-10)

I Figur 4.2 fremgår det, at der har været en mindre, men statistisk signifikant, stigning i kommunalbestyrelsesmedlemmernes oplevelse af deres indflydelse på dagsordenen i kommunalbestyrelses- og udvalgsmøder. Gennemsnittet er steget fra 6,5 i 2009 til 6,8 i 2025. Det er samtidig værd at bemærke, at gennemsnittet i hele perioden ligger relativt højt, idet skalaen som nævnt går fra 0 til 10. Ser vi på kommunalbestyrelsesmedlemmernes vurdering af deres mulighed for at præge temaerne i de lokale medier, ligger gennemsnittet lidt lavere, men fortsat på et relativt højt niveau. I 2025 var gennemsnittet 6,2, hvilket er tæt på gennemsnittet på 6,1, som kan observeres i perioden 2009 til 2021. Endelig viser figuren, at politikerne i nogen grad oplever at have bragt borgerhenvendelser op på møderne. Her lå gennemsnittet i 2025 på 5,2, hvilket ligger tæt på niveauet i de foregående år. Samlet set viser figuren, at politikerne oplever god mulighed for at kunne præge den politiske dagsorden uden markante forskydninger i perioden 2009 til 2021.

4.3 Oplevet råderum og statslig regelstyring

Kommunerne i Danmark har ansvar for både skatteopkrævning og en række centrale velfærdsområder. Kommunalbestyrelsesmedlemmernes råderum til at træffe beslutninger herom er dog begrænset af blandt andet statslig regelstyring. På områder som beskæftigelse, skoler og ældrepleje findes der eksempelvis et stort antal

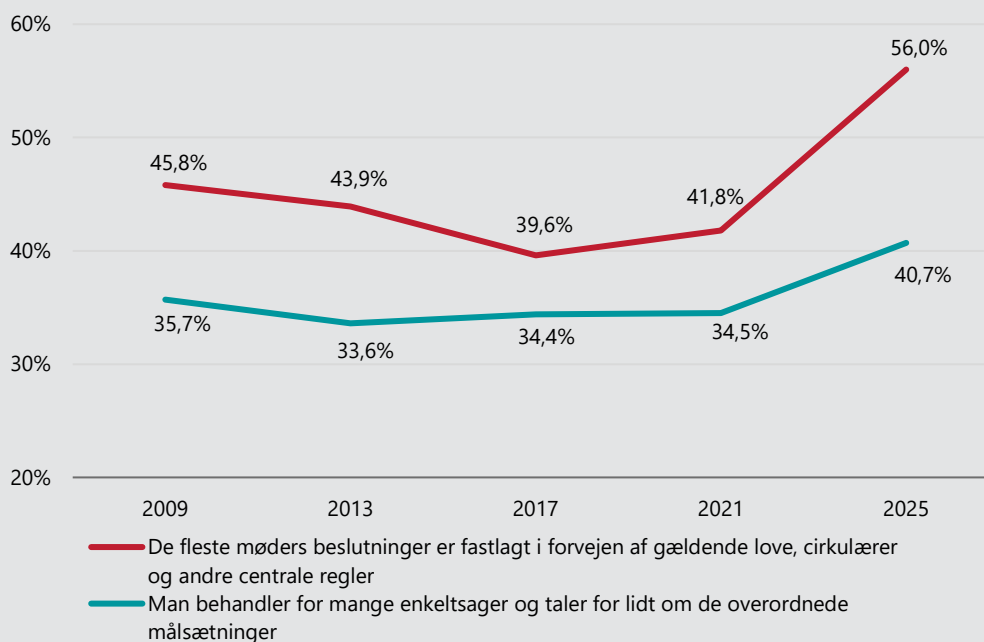
ationale regler, der skal sikre en vis ensartethed i den leverede service. For at undersøge, hvordan kommunalbestyrelsesmedlemmerne selv oplever disse begrænsninger, ser vi i det følgende nærmere på deres vurdering af følgende udsagn:

- De fleste møders beslutninger er fastlagt i forvejen af gældende love, cirkulærer og andre centrale regler.
- Man behandler for mange enkeltsager og taler for lidt om de overordnede målsætninger.

Det første udsagn fokuserer direkte på opfattelsen af råderummet i forhold til statslige regler. Det andet udsagn handler ikke direkte om statslig regelstyring, men om kommunalpolitikernes opfattelse af, at de har mulighed for at behandle overordnede målsætninger og ikke blot enkeltsager. Udsagnet er relevant i denne sammenhæng, da det giver et billede af, hvorvidt kommunalbestyrelsesmedlemmerne mener, at råderummet rækker til at fastlægge de overordnede linjer og ikke blot behandle konkrete sager.

Figur 4.3 Kommunalbestyrelsesmedlemmers oplevelse af råderum og statslig regelstyring

Andel af kommunalbestyrelsesmedlemmer, som er helt eller delvist enige i de to udsagn.

Anm.: Detaljerede oplysninger om svarfordelinger fremgår af Bilagstabel 2.8.

Kigger vi på kommunalpolitikernes svar på det første spørgsmål, kan vi i Figur 4.3 se, at 56,0 % i 2025 erklærer sig helt eller delvist enige i, at de fleste møders beslutninger er fastlagt i forvejen af gældende love, cirkulærer og andre centrale regler. Der er tale om en betydelig stigning fra 2021, hvor blot 41,8 % var enige, og andelen er signifikant højere i 2025 end i alle de tidligere år. Der kan også observeres en vis stigning i andelen, som mener, at man behandler for mange enkeltsager og taler for lidt om overordnede målsætninger. I 2025 var 40,7 % helt eller delvist enige i dette udsagn, mens andelen i 2021 var 34,5 %. Igen er andelen af enige signifikant højere i 2025 end i alle foregående år. Samlet set tyder disse tal altså på, at kommunalpolitikerne særligt i de senere år har oplevet, at den statslige regelstyring er blevet mere udpræget, og at deres råderum er blevet mindre.

Det ligger uden for rammerne af denne rapport at afgøre, hvorfor denne udvikling har fundet sted. Det er dog værd at bemærke, at politikernes oplevelse ikke kun er påvirket af ændringer i den faktiske regelstyring, som fx indførelsen af minimumsnormeringer i daginstitutioner eller den nye ældrelov (se Mau Pedersen, Mortensen & Skytte, 2025: 60-63). Oplevelsen kan også være påvirket af et øget fokus på statslig regulering i eksempelvis medierne. I den forbindelse er det værd at bemærke, at SVM-regeringen gentagne gange har fremhævet behovet for frisættelse af den offentlige sektor (se blandt andet Regeringen, 2023), hvilket følgelig også har sat øget fokus på omfanget af den nuværende regelstyring. På denne baggrund er det væsentligt at følge udviklingen i den kommende valgperiode for at vurdere, om der er tale om en midlertidig tendens eller en mere varig udvikling.

4.4 Forholdet mellem folkevalgte og forvaltning

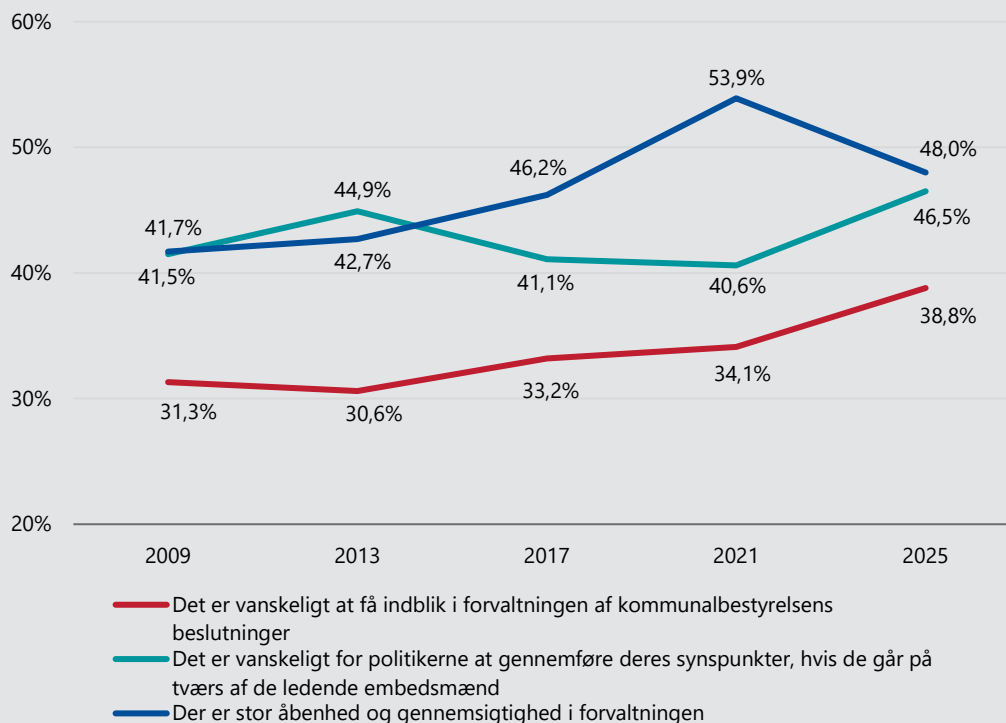
Det er ikke kun staten, som sætter rammer for kommunalbestyrelsesmedlemmernes råderum. Forholdet til forvaltningen er også af stor betydning. Blandt andet er forholdet vigtigt for, at politikernes beslutninger efterfølgende bliver implementeret, og for at politikerne kan træffe beslutninger på et oplyst grundlag. For at belyse kommunalbestyrelsesmedlemmernes opfattelse af dette forhold er de blevet bedt om at svare på, hvor enige eller uenige de var i følgende udsagn:

- Det er vanskeligt for politikerne at gennemføre deres synspunkter, hvis de går på tværs af de ledende embedsmænd.
- Det er vanskeligt at få indblik i forvaltningen af kommunalbestyrelsens beslutninger.
- Der er stor åbenhed og gennemsigtighed i forvaltningen.

Disse tre udsagn kan belyse, om kommunalbestyrelsesmedlemmerne oplever, at balancen i forhold til forvaltningen har ændret sig.

Figur 4.4 Kommunalbestyrelsesmedlemmers opfattelse af forholdet mellem folkevalgte og forvaltning

Andel af kommunalbestyrelsesmedlemmer, som er helt eller delvist enige i de tre udsagn.

Anm.: Detaljerede oplysninger om svarfordelinger fremgår af Bilagstabel 2.9.

Ser vi først på svarene på det første spørgsmål, fremgår det af Figur 4.4, at 46,5 % i 2025 har erklæret sig helt eller delvist enige i, at det er vanskeligt for politikere at gennemføre deres synspunkter, hvis de går på tværs af ledende embedsmænd. Der er her tale om en moderat og statistisk signifikant ændring fra 2021, hvor andelen var 40,6 %. Der kan også observeres en stigning i andelen, som mener, at det er vanskeligt at få indblik i forvaltningen af kommunalbestyrelsens beslutninger. I 2025 var andelen 38,8 %, mens den var 34,1 % i 2021. Denne ændring er dog ikke statistisk signifikant. For begge disse spørgsmål gælder det, at stigningerne kommer efter flere år, hvor der kun har været meget små ændringer mellem hver måling.

Ser vi på det tredje spørgsmål, fremgår det, at 48,0 % i 2025 er helt eller delvist enige i, at der er stor åbenhed og gennemsigtighed i forvaltningen. Der er her tale om et moderat, men statistisk signifikant, fald fra 2021, hvor andelen var 53,9 %. Dette fald kommer dog på baggrund af svagt stigende tendens fra 2009 til 2021, og andelen i 2025 er stadig signifikant højere end i både 2009 og 2013.

Samlet set viser tallene, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne fra 2021 til 2025 har oplevet en ændring i balancen mellem forvaltningen og dem selv, idet de har fået en smule mindre råderum og har lidt sværere ved at få den fornødne information.

4.5 Unødigt bureaukrati

Hvis arbejdet i kommunalbestyrelsen er præget af unødigt bureaukrati, kan det virke demotiverende på politikerne og samtidig svække deres muligheder for at øve indflydelse og få gennemført beslutninger. Siden 2013 er kommunalbestyrelsesmedlemmerne blevet spurgt om deres oplevelse af mængden af unødigt bureaukrati. Politikerne har vurderet graden af unødigt bureaukrati på en skala fra 0 ('intet unødigt bureaukrati') til 10 ('udelukkende unødigt bureaukrati'). Spørgsmålet indeholdt en beskrivelse af unødigt bureaukrati som "regler og procedurer, der ikke støtter formålet med arbejdet, men i stedet medfører en administrativ byrde". De gennemsnitlige vurderinger fremgår af Figur 4.5.

Figuren viser, at oplevelsen af unødigt bureaukrati har været stabil fra 2021 til 2025. Set over hele perioden har der dog været et fald, hvor gennemsnittet i 2013 var 5,6, mens det var faldet signifikant til 5,3 i 2025.

4.6 Opsummering: Indflydelse og råderum

Samlet set peger kapitlet på to markante og tilsyneladende paradoksale tendenser. På den ene side oplever politikerne, at de har fået mere indflydelse. Siden 2009 ser vi blandt andet en ganske støt stigning i andelen, der mener, at de har haft indflydelse på kommunernes budgetter og har fået gennemført deres mærkesager. På den anden side oplever politikerne også i stigende grad, at deres råderum begrænses af statslig regulering og af den lokale forvaltning. Blandt andet er der siden 2021 sket en betydelig stigning i andelen, som mener, at de fleste møders beslutninger er fastlagt i forvejen af centrale regler, og at det er vanskeligt for politikerne at gennemføre deres synspunkter, hvis de går på tværs af de ledende embedsmænd.

Disse udviklingstendenser kan virke paradoksale, men de udelukker ikke hinanden rent logisk. For eksempel kan råderummet godt blive mere begrænset, samtidig med at indflydelsen inden for råderummet bliver større. Derudover er det også en mulighed, at lokalpolitikere – når råderummet opleves som mere begrænset – i højere grad vælger at beskæftige sig mere med enkeltsager, hvor sandsynligheden for at sætte fingeraftryk er større, hvilket kan smitte positivt af på den oplevede indflydelse.

Afslutningsvist er det værd at minde om, at vi – som i alle andre kapitler – belyser politikernes opfattelse af disse forhold. Resultaterne siger derfor ikke nødvendigvis noget om, hvorvidt eksempelvis den statslige regulering faktisk er blevet strammere. Som beskrevet kan lokalpolitikernes svar blandt andet være påvirket af det øgede fokus på statslig regulering, som eksempelvis den såkaldte frisættelsesdagsorden har medført.

5 Prioriteringer i den økonomiske politik

Det kommunale selvstyre har som kerneværdi, at kommunerne har autonomi til at kunne tilpasse den kommunale finansierings- og udgiftspolitik til de lokale behov og præferencer. Det er derfor også en kerneopgave for kommunalpolitikere i alle kommuner at træffe beslutninger om, hvordan man inden for de økonomiske rammer vil sætte retning og prioritere. Herunder at prioritere, hvor store de samlede udgifter skal være, hvordan de skal fordeles på kommunale udgiftsområder, og hvordan de skal finansieres.

Vi fokuserer i dette kapitel på, hvilke prioriteringer kommunalpolitikerne har i forhold til skatte- og udgiftspolitikken i kommunen. Vi starter med at se på kommunalpolitikernes prioritering mellem skatteændringer og udgiftsændringer i tilfælde af, at kommunens økonomiske situation forbedres eller forværres. Dernæst ser vi på kommunalpolitikernes udgiftspolitiske prioriteringer mellem forskellige udgiftsområder, hvis der skal spares, eller der er flere penge til rådighed. I kapitlet går vi også lidt dybere end i de øvrige kapitler med at se på betydningen af køn og alder.

5.1 Prioritering mellem skatter og udgifter

Statens styring af kommunernes økonomi begrænser kommunernes frihedsgrader til at kunne træffe beslutninger om den lokale skatte- og udgiftspolitik. Der er fx statslige sanktioner, hvis kommunernes samlede skatteudskrivning stiger, eller kommuners samlede serviceudgifter overstiger den ramme, som KL og regeringen aftaler i de årlige økonomiaftaler. For at få det mest dækkende billede af kommunalpolitikernes præferencer i forhold til skatter og kommunale udgifter har vi spurgt til et hypotetisk scenarie, hvor der *ikke* er statslige bindinger på kommunernes økonomiske dispositioner.

Vi har bedt kommunalpolitikerne om at prioritere, hvordan de ville vælge mellem skatteændringer og udgiftsændringer i tilfælde af, at kommunens økonomi bliver udsat for en udefrakommende ændring i kommunens økonomi – i det konkrete tilfælde udtrykt ved en ændring i bloktilskuddet. Den ene halvdel af kommunalbestyrelsesmedlemmerne er blevet tilfældigt udvalgt til at forholde sig til en situation, hvor kommunens økonomi bliver *forbedret*, mens den anden halvdel er blevet bedt om at forholde sig til en situation, hvor kommunens økonomi bliver *forværret*. Den ene gruppe stod således i valget mellem skattenedsættelser og udgiftsforøgelser, mens den anden gruppe havde valget mellem skatteforhøjelser og udgiftsreduktioner.

tioner. Politikerne blev opdelt tilfældigt for at finde ud af, om svarmønstrene afhænger af, om man står over for en forbedring eller en forværring af økonomien.

Figur 5.1 viser, hvordan de to grupper i gennemsnit har valgt mellem ændringer i skatten og ændringer i udgifterne i 2025 sammenlignet med svarene i de tilsvarende undersøgelser i 2017 og 2021.

Figur 5.1 Prioritering af skatter eller udgifter ved ændring af bloktilskud

Anm: Figuren er baseret på Bilagstabel 3.1. Der er i alle år set bort fra respondenter, som har svaret 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.

Den øverste del af Figur 5.1 viser svarfordelingen for den del af politikerne, der blev bedt om at prioritere i tilfælde af en stigning i bloktilskuddet, mens den nederste del viser svarfordelingen for dem, der blev bedt om at forholde sig til en reduktion i bloktilskuddet.

Hvis kommunalpolitikere i 2025 står over for en forøgelse i bloktilskuddet, foretrækker kommunalpolitikere i gennemsnit at anvende 20,8 % af de ekstra midler på en skattenedsættelse, mens 79,2 % af midlerne skal gå til en udgiftsforøgelse. Den tilsvarende fordeling var i 2017, at 71,3 % af de ekstra midler skulle gå til en udgiftsforøgelse og resten til en skattenedsættelse. I sammenligning med de tidligere år går udviklingen i præferencerne således i retning af, at kommunalpolitikere i stigende grad ønsker at omsætte en bedring af kommunens økonomi i et øget udgiftsniveau frem for en reduceret skat.

Hvis kommunalpolitikere omvendt står over for en reduktion i bloktilskuddet, så foretrækker kommunalpolitikere i 2025 i gennemsnit, at 51 % af midlerne skal findes ved at forhøje skatten, mens 49 % skal findes ved at reducere udgifterne. Dette 2025-billede af en fifty-fifty-fordeling mellem skatteforhøjelse og udgiftsreduktion svarer til billedet i 2017.

Hvis kommunalpolitikere frit kunne vælge, er de med andre ord mindre tilbøjelige til at ville ændre på skatten, når økonomien forbedres, end når økonomien forværres. Omvendt er kommunalpolitikere mere tilbøjelige til at øge udgifterne, når økonomien forbedres, end de er villige til at reducere udgifterne, når økonomien forværres. Kommunalpolitikernes præferencer er dermed asymmetriske: De er mere tilbøjelige til at øge udgiftsniveauet, når bloktilskuddet øges, end de er villige til at mindske udgiftsniveauet, når bloktilskuddet reduceres.

Hvis ikke skatterne kan ændres, vil der i tilfælde af stigende indtægter være behov for, at politikerne prioriterer, hvilke udgiftsområder der skal have flere penge, og – i tilfælde af faldende indtægter – hvilke udgiftsområder besparelserne skal findes på. Nedenfor ser vi på, hvordan politikerne i så fald vil prioritere de forskellige udgiftsområder.

5.2 Prioritering af udgiftspolitiske områder

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne er blevet bedt om at prioritere, hvordan de ville fordele udgifterne på en række områder, hvis kommunens økonomi blev udsat for udefrakommende stød i form af en ændring i bloktilskuddet. Hvert kommunalbestyrelsesmedlem har ligesom ovenfor skullet forestille sig, at bloktilskuddet til kommunen blev ændret, og er blevet bedt om ud for hvert udgiftsområde at angive en procentsats for, hvor stor del af bloktilskudsændringen der efter

kommunalbestyrelsesmedlemmets mening skal påhvile det pågældende udgiftsområde, hvis de frit kan vælge.

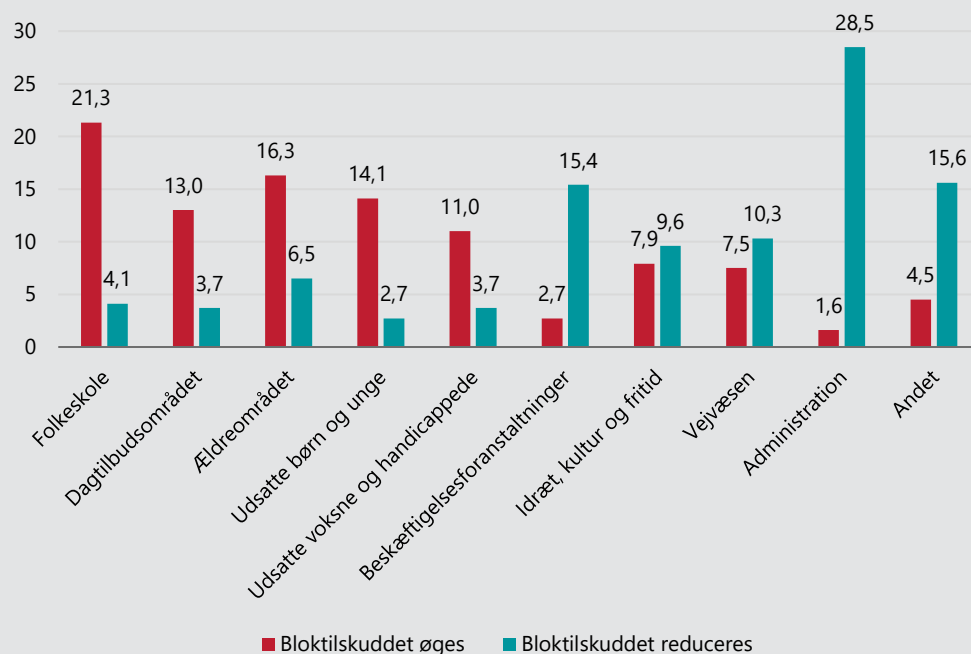
Vi har ligesom ved det foregående spørgsmål bedt én gruppe af kommunalpolitikere om at lave en prioritering mellem udgiftsområder, hvis bloktilskuddet blev øget, og en anden om at lave samme prioritering, hvis bloktilskuddet blev reduceret. Det er de samme, der er udvalgt til de to scenarier som i Figur 5.1, og det er således også her tilfældigt, hvilke politikere der er blevet bedt om at forholde sig til henholdsvis en stigning og et fald i bloktilskuddet.

Den ene gruppe af kommunalpolitikere er mere specifikt blevet bedt om at angive, hvor mange procent af de flere penge der skal tilfalde de enkelte udgiftsområder, hvis bloktilskuddet forøges, mens den anden gruppe er blevet bedt om at angive, hvor mange procent af besparelsen der skal findes på de enkelte udgiftsområder, hvis bloktilskuddet reduceres. I analysen sammenligner vi således den udgiftspolitiske prioritering inden for hver af de to grupper for at se, hvilke områder der ville blive opprioriteret, hvis kommunalbestyrelserne fik flere penge, og hvilke områder der ville blive nedprioriteret, hvis de fik færre penge.

I Figur 5.2 er forskellen mellem de to grupper i 2025 illustreret grafisk. Her viser de røde søjler kommunalpolitikernes præferencer ved en forhøjelse af bloktilskuddet, mens de grønne søjler viser præferencerne ved en reduktion af bloktilskuddet. Højden på søjlerne viser den gennemsnitlige procentsats, som kommunalpolitikere har angivet for hvert udgiftsområde. Søjlen længst til venstre viser fx, at hvis der bliver flere penge til rådighed, så peger kommunalpolitikere i gennemsnit på, at 21,3 % af de ekstra midler skal bruges på folkeskoleområdet. Søjlen ved siden af viser tilsvarende, at – hvis der skal spares penge som følge af et mindre bloktilskud – så peger kommunalpolitikere i gennemsnit på, at 4,1 % af besparelsen skal findes på folkeskoleområdet.

Figur 5.2 Udgiftspolitisk prioritering ved ændring af bloktilskud, 2025

Figuren viser den gennemsnitlige procentandel af midlerne, som kommunalbestyrelsesmedlemmerne mener, der skal bruges/spares på forskellige udgiftsområder, hvis kommunen får flere/færre penge.

Kilde: Figuren er baseret på Bilagstabel 3.2.

Ser vi i Figur 5.2 på områderne enkeltvis, så er der store forskelle at spore i kommunalpolitikernes udgiftspolitiske prioriteringer på tværs af områderne. Den gruppe af kommunalbestyrelsesmedlemmer, som fik et øget bloktilskud, ville i gennemsnit bruge 21,3 % af pengene på kommunens folkeskoler og 16,3 % på ældreområdet. Dette er de to højeste procentsatser inden for den gruppe af kommunalbestyrelsesmedlemmer, hvor scenariet var, at bloktilskuddet blev øget. Til sammenligning ville omkring 4-6 % af besparelsen blive taget fra hver af de to områder, hvis bloktilskuddet blev reduceret.

Der er også forskelle på den andel af penge, som kommunalbestyrelsesmedlemmerne ville bruge eller fjerne fra dagtilbudsområdet. Her ville 13,0 % af et forøget bloktilskud i gennemsnit gå til dagtilbudsområdet, mens omvendt 3,7 % af besparelserne skulle findes på dette område.

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne ville også bruge en større andel penge på udsatte børn og unge og udsatte voksne og handicappede. Her ville der blive brugt henholdsvis 14,1 % og 11,0 % af en forøgelse på de to områder. Hvis bloktilskuddet

blev reduceret, ville henholdsvis 2,7 % og 3,7 % af reduktionen skulle findes på de to områder.

I den anden ende af prioriteringsskalaen er der betydelig forskel på, hvor mange ekstra penge kommunalbestyrelsesmedlemmerne ville bruge på administrationsområdet, i modsætning til hvis de skulle finansiere en reduktion i bloktilskuddet. Der ville i gennemsnit blive brugt 1,6 % af bloktilskuddet på administration ved tilføjelse af ekstra ressourcer til kommunens økonomi. Tilsvarende ville hele 28,5 % af en besparelse skulle findes på administration.

Beskæftigelsesområdet er næsteften administration det område, som er mest i kommunalpolitikernes søgelys i tilfælde af besparelser. De peger således i gennemsnit på, at 15,4 % af besparelsen skal findes på beskæftigelsesområdet, i tilfælde af at bloktilskuddet reduceres. Der er en mindre forskel på, hvor mange procent af ressourcerne der skulle bruges på henholdsvis fjernes fra vejvæsen og fra idræt, kultur og fritid. Den gennemsnitlige procentsats for begge områder ligger omkring 7-8 %, hvis der skal fordeles ekstra penge, og omkring 9-10 %, når kommunalbestyrelsesmedlemmerne bliver bedt om at fordele en besparelse.

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne ville også spare meget mere på nogle andre områder end dem, vi har anført. I gennemsnit peger kommunalpolitikere på, at 15,6 % af besparelserne skal findes på 'andet'. Udover at politikerne kan have konkrete sparemuligheder i tankerne, kan en anden mulig forklaring på dette være, at det for en kommunalpolitiker alt andet lige er nemmere at sætte navn på, hvor pengene skal bruges, end hvor besparelserne skal findes. Det bemærkes endvidere, at langt flere har valgt at svare 'ved ikke/ønsker ikke at svare' i den gruppe, hvor bloktilskuddet reduceres, end i den i den gruppe, hvor bloktilskuddet forøges. Dette peger igen på, at det for en kommunalpolitiker er mere ubehageligt eller vanskeligt at foretage prioriteringer, når økonomien strammer til, end når økonomien forbedres, og der bliver flere penge at gøre godt med.

Opsummerende viser analysen, at kommunalpolitikere anno 2025 prioriterer børn og ældre, når de skal prioritere, hvad der skal bruges flere penge på. Hvis de omvendt skal komme med et bud på, hvor der skal spares, peger pilen på mindre udgiftstunge områder som administration, beskæftigelsesforanstaltninger, veje og kultur.

Sammenligner vi kommunalpolitikernes præferencer over tid, så er der som udgangspunkt en bemærkelsesværdig stabilitet over de 4 valgår fra 2013 til 2025 (se Bilagstabel 3.2). Der tegner sig i alle 4 år et overordnet billede af, at kommunalpolitikere ønsker at tildele ekstra ressourcer til de store velfærdsområder i tilfælde af udgiftsforøgelser, mens vejvæsen, administration og beskæftigelsesforanstaltninger oftest udpeges som sparemål i tilfælde af, at der skal ske udgiftsreduktioner.

Der sker dog en række signifikante ændringer i kommunalpolitikernes udgiftspolitiske præferencer over tid. Den mest markante ændring er beskæftigelsesforanstaltninger, som kommunalpolitikerne i 2013 angav som et område, der skulle tildeles 11,0 % af de ekstra midler ved en forhøjelse af bloktilskuddet og omvendt dække en tilsvarende andel på 11,5 % ved en reduktion af bloktilskuddet. I 2025 har præferencerne dog ændret sig, idet politikerne nu angiver, at området skulle tildeles 2,7 % af midlerne fra et øget bloktilskud, men dække 15,4 % af besparelsen ved en udgiftsreduktion. Denne udvikling skal ses i lyset af, at der er sket en forbedring af de økonomiske konjunkturer siden 2013, og at Danmark i 2025 har en rekordstor beskæftigelse og en tilsvarende lav arbejdsløshed. Kommunalpolitikerne oplever således et mindre behov for at bruge ressourcer på beskæftigelsesområdet i 2025 end tilbage i 2013.

Vejområdet er i lighed med beskæftigelsesområdet blevet nedprioriteret i kommunalpolitikernes udgiftspolitiske præferencer fra 2013 til 2025. Tilbøjeligheden til at ville tildele flere midler i tilfælde af en forbedret økonomi er således på begge områder lavere i 2021 end i 2013.

Ældreområdet er omvendt blevet opprioriteret i kommunalpolitikernes udgiftspolitiske præferencer fra 2013 til 2025. Kommunalpolitikerne angav i 2013, at de ville tildele ældreområdet 12,4 % af de ekstra midler fra et øget bloktilskud, mens området omvendt skulle dække 8,3 % af en reduktion i bloktilskuddet. Disse tal har i 2025 ændret sig til 16,3 % ved en forhøjelse i bloktilskuddet og 6,5 % ved en reduktion i bloktilskuddet, hvilket må siges at udgøre en væsentlig opprioritering af ældreområdet. Opprioriteringen af ældreområdet skal blandt andet ses i lyset af den demografiske udvikling, hvor der i disse år bliver flere ældre borgere og ikke mindst flere i de ældste ældreårgange.

5.3 Varierer de økonomiske prioriteringer på tværs af køn og alder?

Vi har undersøgt, om de skatte- og udgiftspolitiske prioriteringer varierer på tværs af køn og alder. Vi fokuserer her på kommunalpolitikernes svar i 2025.

Vi så i Figur 5.1, at hvis kommunens økonomi bliver forbedret, så ville kommunalpolitikerne i gennemsnit bruge 79,2 % af de ekstra penge på at øge udgifterne og resten på at nedsætte skatten. Hvis økonomien omvendt blev forværret, skulle i gennemsnit 49 % af pengene findes ved at reducere udgifterne og resten ved at forøge skatten. En nærmere analyse viser, at denne overordnede prioritering ikke varierer på tværs af aldersgrupper (Bilagstabel 3.3). Uanset om kommunen oplever at få flere eller færre midler, så er prioriteringen mellem skatter og udgifter den samme for yngre og ældre aldersgrupper.

Kommunalpolitikernes køn ser derimod ud til umiddelbart at spille en rolle for den overordnede prioritering mellem skatter og udgifter. I prioriteringen mellem skatter og udgifter lægger kvinder gennemsnitligt større vægt på udgifter end mænd. Forbedres kommunens økonomi, så ønsker de kvindelige kommunalpolitikere i gennemsnit at bruge en større andel af pengene på at øge udgifterne end mændene. Hvis omvendt kommunens økonomi forværres, så ønsker kvinderne, at en mindre del af besparelsen skal findes ved udgiftsreduktioner, end tilfældet er for mændene (se Bilagstabel 3.3).

Hvis bloktilskuddet øges, vil kvinder i gennemsnit bruge 6,6 procentpoint flere af de ekstra midler på at øge udgifterne end mændene. Hvis bloktilskuddet derimod reduceres, vil kvinder i gennemsnit finde omkring 16 procentpoint mindre af besparelserne ved at reducere udgifterne. Mændene vil omvendt i relativt højere grad end kvinderne ændre på skatten. Uagtet at der er forskel mellem mænd og kvinders prioritering mellem skatter og udgifter, så gælder det både for mænd og kvinder, at udgiftsforøgelser vægtes højere end skattenedsættelser, hvis kommunens økonomiske situation forbedres.

Forskellen mellem mænds og kvinders vægtning af udgiftsændringer i forhold til skatteændringer hænger imidlertid sammen med, at partipolitiske forhold har betydning for prioritering af skat og offentlige udgifters størrelse og fordeling (se fx Blais et al., 1993; Schmidt, 1996, Christensen et al., 2025) – og at der er forskelle i, hvilke partier de to køn typisk er indvalgt for i de danske kommunalbestyrelser. Kvindelige kommunalpolitikere er således i højere grad end deres mandlige kolleger indvalgt for centrum-venstre-partier, mens de mandlige kommunalpolitikere i højere grad er indvalgt for borgerlige partier. Når der er taget højde for kommunalpolitikernes partitilhørsforhold – og at indvalgte for centrum-venstre-partier vægter udgiftsforøgelser højere end skattereduktioner – så er der *ikke* forskel i mænds og kvinders prioritering af udgiftsændringer i forhold til skatteændringer (se Bilagstabel 3.4).³

Vi har også set nærmere på, om køn og alder har betydning for de udgiftspolitiske prioriteringer mellem forskellige udgiftsområder. Hvor vi ovenfor så, at alder ikke har betydning for den overordnede prioritering mellem skatter og udgifter, så viser analysen, at alder har betydning for den udgiftspolitiske prioritering på tværs af de kommunale udgiftsområder, også når der er taget højde for kommunalpolitikernes køn og partitilhørsforhold (se Bilagstabel 3.5 og Bilagstabel 3.6). Det gælder ikke mindst prioriteringen af de tre store klassiske kommunale velfærdsområder, som retter sig mod specifikke aldersgrupper: folkeskolen, dagtilbudsområdet og ældreområdet. De ældre kommunalbestyrelsesmedlemmer prioriterer typisk ældreområdet højere end deres end deres yngre kommunalbestyrelseskolleger, mens de yngre

³ Centrum-venstre-partier er i analysen defineret som Enhedslisten, Alternativet, SF, Socialdemokratiet og Radikale Venstre. Øvrige partier regnes som borgerlige partier.

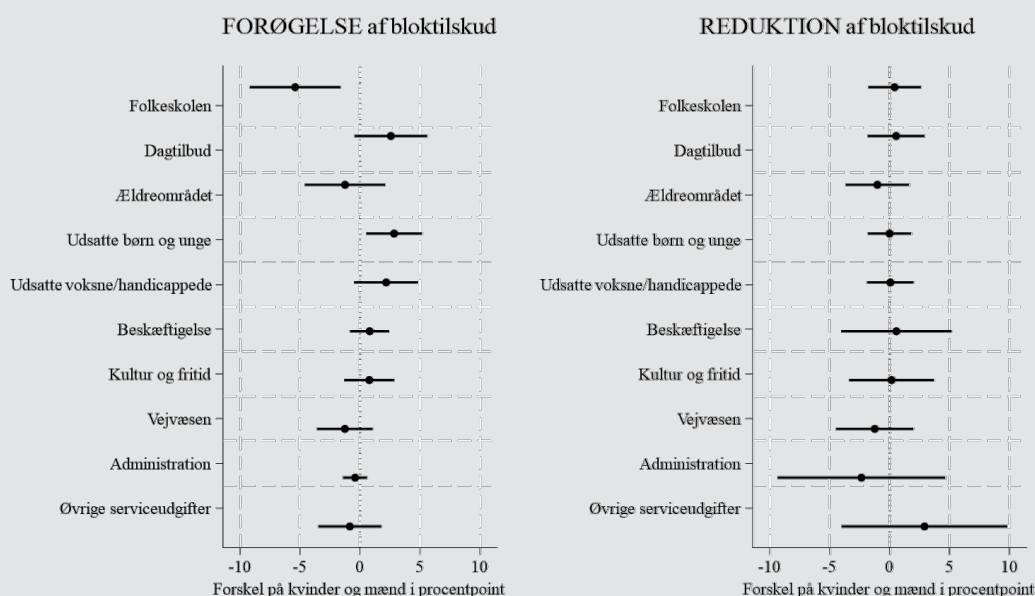
aldersgrupper omvendt prioriterer folkeskolen og dagtilbudsområdet højere end deres 65+-årige kommunalbestyrelseskolleger: Hvis der bliver *flere* penge til rådighed, så ønsker de 65+-årige kommunalpolitikere således at bruge en mindre del af de ekstra midler på folkeskolen og dagtilbudsområdet end deres yngre kommunalbestyrelseskolleger – og omvendt lidt mere på beskæftigelsesområdet. Hvis der bliver *færre* penge til rådighed, ønsker de 18-44-årige kommunalpolitikere i højere grad at friholde dagtilbudsområdet for besparelser, ligesom denne gruppe af "yngre" kommunalbestyrelsesmedlemmer i lighed med de 45-54-årige i højere grad ønsker at friholde folkeskolen for besparelser. Omvendt ser det ikke ud til, at de 65+-årige kommunalbestyrelsesmedlemmer i højere grad ønsker at friholde ældreområdet for besparelse end de yngre aldersgrupper. Analysen peger herudover på, at de 18-44-årige i højere grad end de andre aldersgrupper ønsker at friholde udsatte børn og unge-området for besparelser, hvis kommunens økonomi strammer til. Alder ser derimod ikke ud til at spille nogen rolle for prioriteringen af området for udsatte voksne/handicappede, kultur og fritid, vejvæsen, administrationsområdet eller kategorien 'andet'.

Køns betydning for den udgiftspolitiske prioritering mellem udgiftsområder – når der er taget højde for kommunalpolitikernes alder og partitilhørsforhold – er illustreret i Figur 5.3. I figurens højre side er vist forskellen mellem kvinders og mænds prioritering – når der er kontrolleret for respondentens alder – hvis der sker en *reduktion* af bloktilskuddet. Denne delfigur viser, at der ikke på nogle af udgiftsområderne er signifikant forskel mellem kvinders og mænds udgiftspolitiske præferencer, når der skal gennemføres besparelser (på alle udgiftsområder krydser "konfidenslinjen" x-aksens nulpunkt).

Hvis der derimod sker en *forøgelse* af bloktilskuddet, så spiller køn en rolle for prioriteringen af nogle af de kommunale udgiftsområder, jf. den venstre delfigur i Figur 5.3. Hvis der bliver flere penge til rådighed, så ønsker de kvindelige kommunalpolitikere i gennemsnit at bruge en større andel af de ekstra midler på at øge udgifterne til dagtilbud og til udsatte børn og unge. Kvinderne ønsker omvendt at bruge en mindre del af de ekstra midler på folkeskolen, end mændene gør.

Figur 5.3 Prioritering af udgiftsområder ved ændring af bloktilskud i 2025. Betydning af køn.

Figuren viser den modelberegnete forskel i kvinders og mænds prioritering (med 95 %-konfidens-intervaller).

Kilde: Regressionsmodellerne i Bilagstabel 3.5 og Bilagstabel 3.6.

5.4 Opsummering: Økonomiske prioriteringer

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne prioriterer øgede serviceudgifter højere end skattelettelser, hvis kommunens økonomiske råderum bliver forbedret. Hvis kommunen omvendt kommer under økonomisk pres, vil skattestigninger og udgiftsreduktioner skulle bidrage mere ligeligt til at genskabe den økonomiske balance, hvis kommunalbestyrelsesmedlemmerne frit kunne vælge.

Bliver der plads til at øge udgifterne, er det som tidligere kernevelfærdsområder som folkeskolen, dagtilbudsområdet og ældreområdet, der ifølge kommunalpolitikkerne skal tilgodeses med yderligere midler. Er der omvendt behov for at spare, peger kommunalpolitikkerne især på, at besparelserne skal findes på administration, beskæftigelsesområdet, vejvæsenet samt idræt, kultur og fritid.

Kommunalpolitikernes ønske om at opprioritere ældreområdet i de udgiftspolitiske prioriteringer er øget væsentligt fra 2013 til 2025, mens beskæftigelsesområdet og vejområdet omvendt er røget længere ned på kommunalpolitikernes prioriteringsrangliste.

Kvinder lægger i den overordnede prioritering mellem skatter og udgifter ved første øjekast relativt større vægt på at kunne fastholde eller øge udgifterne end mænd, mens mænd omvendt er mere tilbøjelige til at ville sætte skatten ned, hvis kommunens økonomiske råderum bliver forbedret. Når der er taget højde for, at de kvindelige kommunalpolitikere i højere grad er indvalgt for centrum-venstre-partier end mændene, så er der imidlertid *ikke* forskel i mænds og kvinders prioritering af udgiftsændringer i forhold til skatteændringer. I den udgiftspolitiske prioritering på tværs af udgiftsområder lægger de ældste kommunalbestyrelsesmedlemmer lidt større vægt på at tilgodese ældreområdet, mens de yngre aldersgrupper i højere grad ønsker at tilgodese dagtilbudsområdet og folkeskolen. Når der er taget højde for alderens betydning og for partipolitisk tilhørsforhold, så ønsker kvindelige kommunalpolitikere i større udstrækning end deres mandlige kommunalbestyrelseskolleger at bruge eventuelle ekstra midler på at øge udgifterne til dagtilbud og til udsatte børn og unge.

6 Personangreb og chikane i kommunalpolitik

I dette kapitel fokuserer vi på, hvorvidt kommunalpolitikere oplever at blive udsat for personangreb, grænseoverskridende adfærd og chikane. Der er flere gode grunde til at fokusere på kommunalpolitikeres oplevelser med disse fænomener.

Først og fremmest er meget af den grænseoverskridende adfærd, som kommunalpolitikere oplever, så grov, at den kan karakteriseres som decideret chikane, og det er desværre et ret udbredt fænomen. En tidligere undersøgelse blandt borgmestre har vist, at mange borgmestre udsættes for chikane, fx trusler (Bhatti, Hjelmar, & Pedersen, 2016). I nogle tilfælde bliver chikanen fysisk, fx ved at rudere i borgmestrens privat hjem bliver smadret (Pedersen, 2024). Nyere undersøgelser blandt kommunal-, regional-, og landspolitikere har også påvist mange tilfælde af chikane, meget ofte på sociale medier (Pedersen, Petersen & Thau, 2025). Dette er i øvrigt ikke blot et problem i Danmark. Undersøgelser fra blandt andet Sverige har også vist, at de svenske lokalpolitikere også ofte udsættes for chikane (Kaati & Akrami, 2018; Frenzel, 2019).

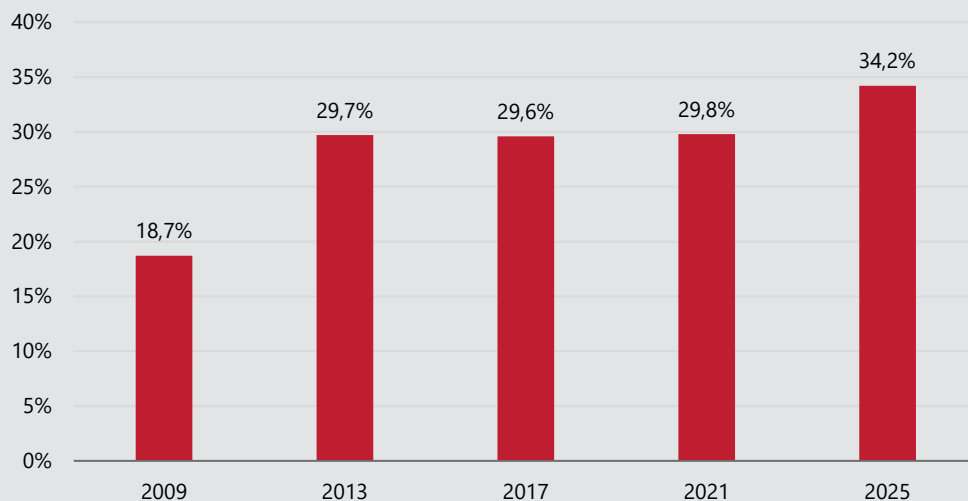
Når kommunalpolitikere udsættes for chikane, kan det have personlige konsekvenser for politikere. Mange politikere fortæller fx, at chikane påvirker deres mentale helbred, men chikanen er også et demokratisk problem: Den kan få politikere til at trække sig fra debatter, og i sidste ende kan den få politikere til at trække sig helt fra politik (Pedersen, Petersen & Thau, 2025). Der er således god grund til at sætte fokus på personangreb og chikane af kommunalpolitikere.

6.1 Personangreb i kommunalbestyrelsen

Som vi har beskrevet i afsnit 3.1, er der i kommunalpolitik i ret høj grad en konsensusnorm, og mange beslutninger træffes med enstemmighed i kommunalbestyrelsen (se også Bundgaard, Hansen & Andersen 2023). Den stærke konsensusnorm betyder dog langtfra, at det kommunalpolitiske arbejde er fri for personlige konflikter og angreb. Det bliver tydeligt, når vi spørger politikere om, hvorvidt debatten i kommunalbestyrelsen er præget af upassende personangreb. Som man kan se i Figur 6.1, er det i årets undersøgelse 34,2 % af kommunalpolitikere, der er helt eller delvist enige i, at debatten i kommunalbestyrelsen er præget af upassende personangreb. Det er dog trods alt stadig et flertal på 55,1 % af kommunalpolitikere, der er helt eller delvist uenige.

Figur 6.1 Personangreb i kommunalbestyrelsen

Andel af kommunalbestyrelsesmedlemmer, der er helt eller delvist enige i udsagnet: "Debatten ved kommunalbestyrelsesmøderne er præget af upassende personangreb".

Anm.: Detaljerede oplysninger om svarfordelinger fremgår af Bilagstabel 2.11.

Andelen på 34,2 % af kommunalpolitikere, der i årets undersøgelse er enige i, at debatten ved kommunalbestyrelsesmøderne er præget af upassende personangreb, er det den højeste andel, som er målt i perioden fra og med 2009 til og med 2025. Andelen i 2025 er dog ikke signifikant højere end andelen, der var enige i årene 2013, 2017 og 2021. Der er således ikke et klart belæg for at konkludere, at der har været en generel stigning i denne periode. Den væsentligste udvikling skete tidligere, nemlig fra 2009 til 2013, hvor der var en statistisk signifikant stigning i andelen, der var enige. På baggrund af disse tal er der dermed ikke grund til at tro, at omfanget af personangreb er blevet større i kommunalbestyrelserne i de seneste år. Det er dog ikke desto mindre værd at hæfte sig ved, at lidt over en tredjedel af kommunalpolitikere mener, at debatten ved kommunalbestyrelsesmøderne er præget af upassende personangreb.

6.2 Grænseoverskridende adfærd og chikane

Der er i de seneste år kommet en større opmærksomhed på den grænseoverskridende adfærd og chikane, som mange kommunalpolitikere oplever i deres virke. Derfor inkluderede vi i 2021-udgaven af Kommunalpolitisk barometer for første gang en række spørgsmål om kommunalpolitikernes oplevelser med

grænseoverskridende adfærd. Disse spørgsmål har vi også inkluderet i 2025, og det er derfor nu muligt at se på udviklingen over tid.

De første spørgsmål drejer sig om, hvilke former for grænseoverskridende adfærd kommunalpolitikere har oplevet i den seneste valgperiode. Der findes mange forskellige former for grænseoverskridende adfærd. Her spørger vi ind til kommunalpolitikernes oplevelser med følgende former for grænseoverskridende adfærd:

- Grimt, upassende eller stødende sprog
- Trusler
- Forsøg på at få ødelagt omdømme
- Kommentarer rettet mod krop, udseende eller køn
- Beskeder eller billeder med sexistisk eller seksuelt indhold
- Uønsket seksuel berøring.

Det er vigtigt at understrege, at de ovenstående former for grænseoverskridende adfærd ikke udgør en udtømmende liste, og der kan være andre former for grænseoverskridende adfærd, som ikke er indfanget i denne undersøgelse. Samtidig er det vigtigt at understrege, at der er tale om kommunalpolitikernes egne opfattelser. Dette er væsentligt, da politikerne kan have forskellige opfattelser af, hvorvidt en given situation eller handling er grænseoverskridende, og politikerne kan have forskellige opfattelser af, om den grænseoverskridende adfærd er decideret chikanerende (Pedersen, Petersen, & Thau 2025).

Politikernes oplevelser med grænseoverskridende adfærd fremgår af Tabel 6.1. Som man kan se i tabellen, er det en meget stor del af kommunalpolitikere, der har modtaget kommentarer med grimt sprog, som de har oplevet som stødende eller upassende. Således svarer hele 76,8 % af kommunalpolitikere, at de mindst én gang i den seneste valgperiode har oplevet at modtage kommentarer med grimt sprog i indeværende valgperiode. Dette er en signifikant stigning siden sidste undersøgelse i 2021, hvor den tilsvarende andel var 63,6 %. Det er vigtigt at huske på, at kommunalpolitikere kan have forskellige opfattelser af, hvornår kommentarer er upassende eller stødende, og opfattelserne kan også have rykket sig i løbet af de sidste 4 år. Kommentarer, der i 2025 bliver opfattet som upassende eller stødende, blev måske ikke opfattet sådan i 2021. Med disse forbehold på plads, indikerer resultaterne dog, at kommunalpolitikere i højere grad modtager upassende og stødende kommentarer, end de gjorde for 4 år siden.

Tabel 6.1 Forskellige typer af grænseoverskridende adfærd

År	Aldrig	1 gang	2-5 gange	6 eller flere gange	Ved ikke/ Ønsker ikke at svare	Total	n
<i>Har du modtaget kommentarer med grimt sprog, som du har opfattet som upassende eller stødende?</i>							
2021	33,7 % ***	14,4 %	25,2 %*	24 %**	2,7 %	100 %	618
2025	22 %	15,1 %	30,6 %	31,1 %	1,2 %	100 %	569
<i>Har du oplevet at modtage trusler?</i>							
2021	73,3 %	10,9 %	10,5 %	2,9 %	2,4 %	100 %	618
2025	68,4 %	13,7 %	13,9 %	2,1 %	1,9 %	100 %	569
<i>Har du oplevet, at der er blevet gjort forsøg på at ødelægge dit omdømme?</i>							
2021	39,2 %	15,0 %	23,3 %	18,6 %	3,9 %	100 %	618
2025	35,3 %	13,9 %	25,7 %	21,3 %	3,8 %	100 %	569
<i>Er nogen kommet med kommentarer til din krop, dit udseende eller dit køn, som du fandt ubehagelige eller stødende?</i>							
2021	78,8 %	5,6 %	7,1 %	5,6 %	2,8 %	100 %	618
2025	76,6 %	7,2 %	9,5 %	4,6 %	2,1 %	100 %	569
<i>Har du modtaget beskeder eller billeder med sexistisk eller seksuelt indhold?</i>							
2021	91,8 %	2,4 %	2,4 %	2,1 %	1,3 %	100 %	618
2025	90,9 %	3,0 %	3,3 %	2,3 %	0,5 %	100 %	569
<i>Har du oplevet uønsket seksuel berøring?</i>							
2021	93,4 %	2,8 %	1,8 %	0,8 %	1,3 %	100 %	618
2025	93,3 %	3,5 %	1,8 %	0,7 %	0,7 %	100 %	569

Anm.: Spørgsmålet lød: "Hvor ofte har du oplevet følgende former for adfærd i forbindelse med dit politiske engagement i indeværende valgperiode?".

Ved de andre former for grænseoverskridende adfærd er der ingen signifikante ændringer siden 2021, hverken i positiv eller negativ retning. Tallene viser således stadig, at grænseoverskridende adfærd og chikane er et væsentligt problem for relativt mange kommunalpolitikere. For eksempel har 29,7 % af kommunalpolitikerne været udsat for trusler mindst én gang i indeværende valgperiode. Det er en ret betydelig andel af kommunalpolitikerne, når alvorligheden af denne type af adfærd tages i betragtning. Endnu flere kommunalpolitikere svarer, at de har oplevet, at andre har forsøgt at ødelægge deres omdømme i indeværende valgperiode. Det er hele 60,9 %, som har oplevet dette mindst én gang i perioden.

Cirka en femtedel af kommunalpolitikere svarer, at de har oplevet at modtage kommentarer om deres krop, udsende eller køn, der var stødende eller ubehagelige. Mere præcist svarer 7,2 %, at de har oplevet dette én gang i indeværende valgperiode, mens 9,5 % har oplevet det 2-5 gange, og 4,6 % har oplevet det 6 eller flere gange.

I de to sidste spørgsmål spørges kommunalpolitikerne, om de har modtaget beskeder eller billeder med sexistisk eller seksuelt indhold, samt om de har oplevet ønsket seksuel berøring i indeværende valgperiode. Her svarer 8,6 %, at de mindst én gang har oplevet at modtage beskeder eller billeder med sexistisk eller seksuelt indhold, mens 6 % angiver mindst én gang i indeværende valgperiode at have oplevet uønsket seksuel berøring.

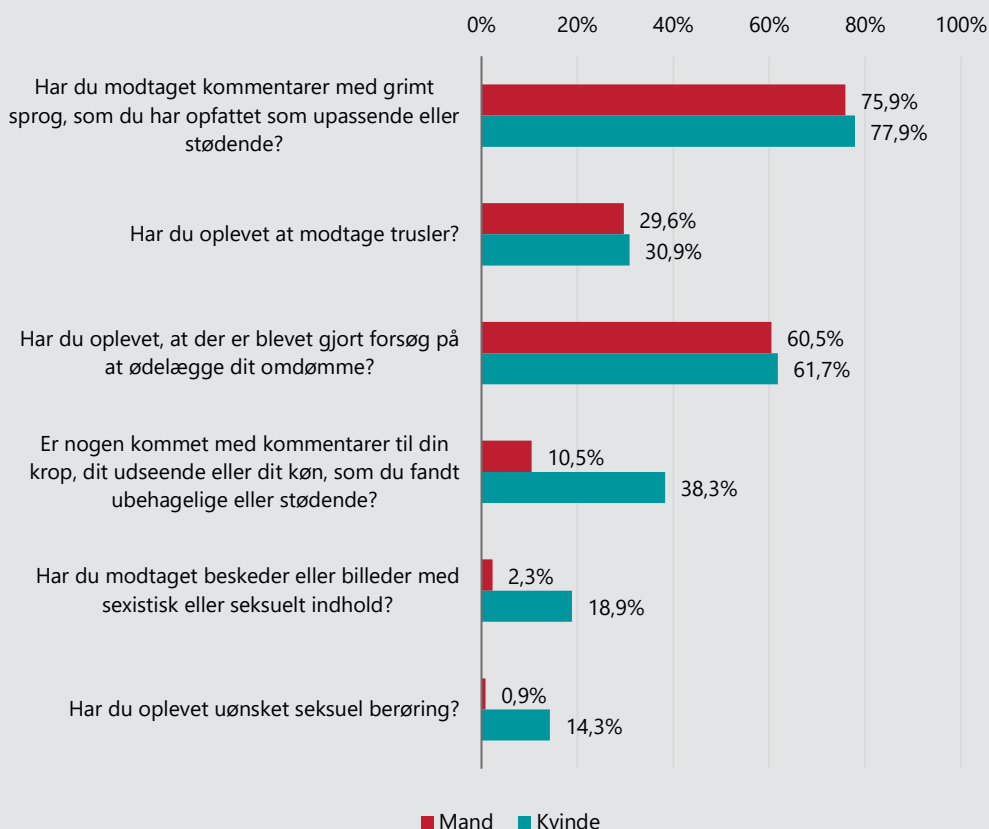
Vi har også set på tværs af de i Tabel 6.1 inkluderede typer af grænseoverskridende adfærd, for derved at kaste lys på, hvor mange der har (og ikke har) oplevet *nogen* form for grænseoverskridende adfærd i forbindelse med deres lokalpolitiske virke. Kun 15,1 % af kommunalpolitikere har i 2025 svaret "aldrig" til alle seks typer af grænseoverskridende adfærd. Andelen, der ikke har oplevet mindst én af de seks typer af adfærd i indeværende valgperiode, er altså mindre, end det kan ses af de individuelle svarfordelinger ovenfor.

En række undersøgelser har vist, at grænseoverskridende adfærd og chikane kan ramme kvindelige og mandlige politikere forskelligt. Chikane mod kvindelige politikere er oftere seksuel chikane, og kvindelige politikere svarer i højere grad end mandlige politikere, at chikanen har påvirket dem adfærdsmæssigt og mentalt (Kosiara-Pedersen, 2024; Pedersen, Petersen & Thau, 2025). 2021-udgaven af Kommunalpolitisk barometer viste også tydelige kønsforskelle, så der er god grund til at se nærmere på, hvordan oplevelserne med grænseoverskridende adfærd ser ud hos henholdsvis de kvindelige og de mandlige politikere.

Når vi opdeler resultaterne på køn i Figur 6.2, kan man se, at de kvindelige og mandlige politikere i nogenlunde samme grad oplever at modtage kommentarer med grimt sprog, trusler og forsøg på at ødelægge deres omdømme. På disse svar er der ingen statistisk signifikante forskelle. Der er derimod markante forskelle, når vi spørger til oplevelser med uønskede kommentarer om krop, køn og udsende, og når vi spørger ind til, om kommunalpolitikere har modtaget beskeder eller billeder med sexistisk eller seksuelt indhold, og om de har oplevet uønsket seksuel berøring.

Figur 6.2 Køn og grænseoverskridende adfærd

Andel af kommunalbestyrelsesmedlemmer, der har oplevet den pågældende form for grænseoverskridende adfærd mindst én gang i indeværende valgperiode.

Anm.: Detaljerede oplysninger om svarfordelinger fremgår af Bilagstabel 2.13.

Andelen af de kvindelige politikere, der en eller flere gange har oplevet at få ubehagelige eller stødende kommentarer til deres krop, udseende eller køn, er 38,3 %, mens den tilsvarende andel er 10,5 % for de mandlige kommunalpolitikere. I forhold til at modtage billeder eller beskeder med sexistisk eller seksuelt indhold, er forskellen også markant. Blandt de kvindelige politikere er det således 18,9 %, der svarer, at de en eller flere gange har modtaget sådanne billeder eller beskeder. For de mandlige er den tilsvarende andel 2,3 %. Endelig er andelen af kommunalpolitikere, der har oplevet uønsket seksuel berøring, også markant forskellig for kvinder og mænd. Blandt de kvindelige kommunalpolitikere er det omtrent hver syvende (14,3 %), der har oplevet uønsket seksuel berøring. For de mandlige kommunalpolitikere er den tilsvarende andel blot 0,9 %.

6.3 Grænseoverskridende adfærd og chikane foregår mange steder

Grænseoverskridende adfærd og chikane rettet mod kommunalpolitikere kan foregå mange steder. Tidligere studier har blandt andet vist, at chikane af kommunalpolitikere ofte foregår på sociale medier (Kosiara-Pedersen, 2024; Pedersen, Petersen & Thau, 2025).⁴

Tabel 6.2 viser, hvorvidt kommunalpolitikere har oplevet grænseoverskridende adfærd i forskellige specifikke sammenhænge. Tabellens spørgsmål er stillet til alle, der mindst én gang i indeværende valgperiode har oplevet mindst én af de i Tabel 6.1 rapporterede typer af adfærd. Som det fremgår af tabellen, oplever kommunalpolitikere oftest den grænseoverskridende adfærd online på de sociale medier. Konkret svarer 46,5 % i 2025, at de 'i nogen grad', 'i høj grad' eller 'i meget høj grad' har oplevet grænseoverskridende adfærd på de sociale medier, mens resten svarer, at de 'slet ikke', 'i meget lille grad' eller 'i lille grad' har oplevet grænseoverskridende adfærd her.

En stor del oplever dog også den grænseoverskridende adfærd via e-mails, sms eller opkald. Her svarer 16,0 %, at de i nogen, høj, eller meget høj grad har oplevet grænseoverskridende adfærd på e-mail, sms eller opkald, mens 84,0 % slet ikke, i meget lille eller lille grad har det. Derudover kan vi se, at en mindre del af den grænseoverskridende adfærd foregår på rådhuset, hvor 11,2 % i nogen, høj eller meget høj grad har oplevet grænseoverskridende adfærd.

⁴ Kommunalpolitisk barometer 2021 indeholdt også spørgsmål om, hvor den grænseoverskridende adfærd foregik. Vi anvender dog ikke alle de samme svarkategorier i dette års undersøgelse, og svarene er derfor ikke nødvendigvis sammenlignelige over tid.

Tabel 6.2 Hvor har man oplevet grænseoverskridende adfærd? (2025)

	Slet ikke	I meget lille grad	I lille grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad	Total	n	Gen-nem-snit
<i>Online, på sociale medier</i>	20,5 %	19,2 %	13,9 %	23,0 %	11,6 %	11,9 %	100 %	562	3,2
<i>E-mail, sms eller opkald</i>	48,8 %	21,8 %	13,5 %	10,5 %	2,7 %	2,8 %	100 %	564	2,0
<i>På rådhuset</i>	62,8 %	16,5 %	9,6 %	8,3 %	1,6 %	1,2 %	100 %	565	1,7
<i>Ved offentlige arrangementer og debatter</i>	44,7 %	24,8 %	13,5 %	12,4 %	3,2 %	1,4 %	100 %	564	2,1

Anm.: Spørgsmålet lød: "I hvilken grad har du oplevet adfærd, som du opfattede som upassende eller stødende, i nogen af følgende sammenhænge i indeværende valgperiode?".

Svar i 'ved ikke' er sorteret fra. 1 = Slet ikke, 6 = I meget høj grad.

Respondenter, der har svaret 'aldrig' til alle spørgsmål om, hvorvidt man har oplevet grænseoverskridende adfærd i indeværende valgperiode (fra Tabel 6.1), er ikke blevet stillet disse spørgsmål.

Endelig er det værd at påpege, at der kan være forskel på, hvor de forskellige typer af grænseoverskridende adfærd foregår. Eksempelvis forekommer det sandsynligt, at grimt og stødende sprog ofte foregår på sociale medier, mens uønsket seksuel berøring finder sted i andre sammenhænge. Vores data tillader os dog ikke at gå ind i en nærmere analyse af, hvor bestemte typer af grænseoverskridende adfærd hyppigst finder sted.

6.4 Grænseoverskridende adfærd og chikane har konsekvenser

Det sidste væsentlige forhold, der undersøges i dette kapitel, vedrører, hvordan kommunalpolitikernes oplevelser med upassende og grænseoverskridende adfærd har påvirket deres egen adfærd. Tidligere forskning har vist, at grænseoverskridende adfærd og decideret chikane kan have væsentlige negative konsekvenser for politikere (Kosiara-Pedersen, 2024; Pedersen, Petersen & Thau, 2025). Som vi viser i dette afsnit, ser det også ud til at være tilfældet for en del af denne undersøgelses kommunalpolitikere.

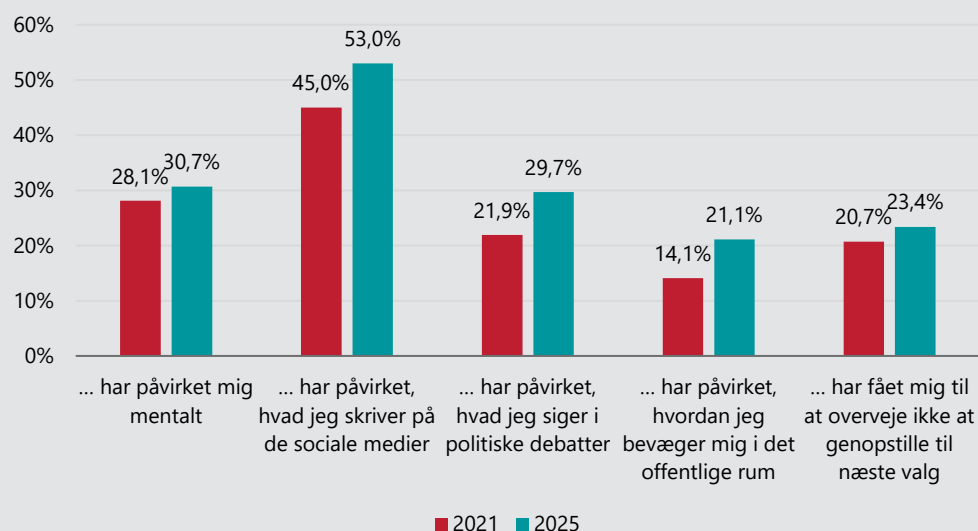
Vi har i undersøgelsen spurgt ind til, i hvor høj grad politikerne, der i indeværende valgperiode har oplevet upassende eller grænseoverskridende adfærd, er blevet påvirket mentalt eller har ændret adfærd som følge af oplevelserne. I Figur 6.3 nedenfor viser vi andelen, der er enige (helt eller delvist) i de pågældende udsagn.

Som Figur 6.3 viser, har de grænseoverskridende oplevelser i høj grad haft negative konsekvenser for politikerne. Eksempelvis er der i 2025 30,7 %, der er enige i, at episoderne har påvirket dem mentalt. En stor del oplever også, at den grænseoverskridende adfærd haft betydning for, hvad de skriver på de sociale medier. Her er hele 53 % enige. En mindre del på 21,1 % af kommunalpolitikere er enige i, at det har haft betydning for, hvordan de bevæger sig i det offentlige rum. Endelig er hele 23,4 % af kommunalpolitikere enige i, at de grænseoverskridende oplevelser har fået dem til at genoverveje at opstille i kommunalpolitik.

Sammenlignet med besvarelsene fra 2021 er en større andel af kommunalpolitikere generelt enige i udsagnene om, at den upassende og grænseoverskridende adfærd påvirker dem. For udsagnene om den mentale påvirkning og genopstilling til næste valg er stigningerne fra 2021 til 2025 substantielt små og ikke statistisk signifikante, så man bør derfor ikke tillægge disse ændringer nogen særlig betydning. Til gengæld er ændringerne substantielle og statistisk signifikante, når vi spørger ind til, om kommunalpolitikere påvirkes i forhold til, hvad de skriver på de sociale medier, hvad de siger i politiske debatter, og hvordan de bevæger sig i det offentlige rum. Samlet set er der dermed tale om en bekymrende udvikling.

Figur 6.3 Konsekvenser af upassende og grænseoverskridende adfærd

Andel, der er enige i udsagnet: "Mine oplevelser med upassende og grænseoverskridende adfærd..."

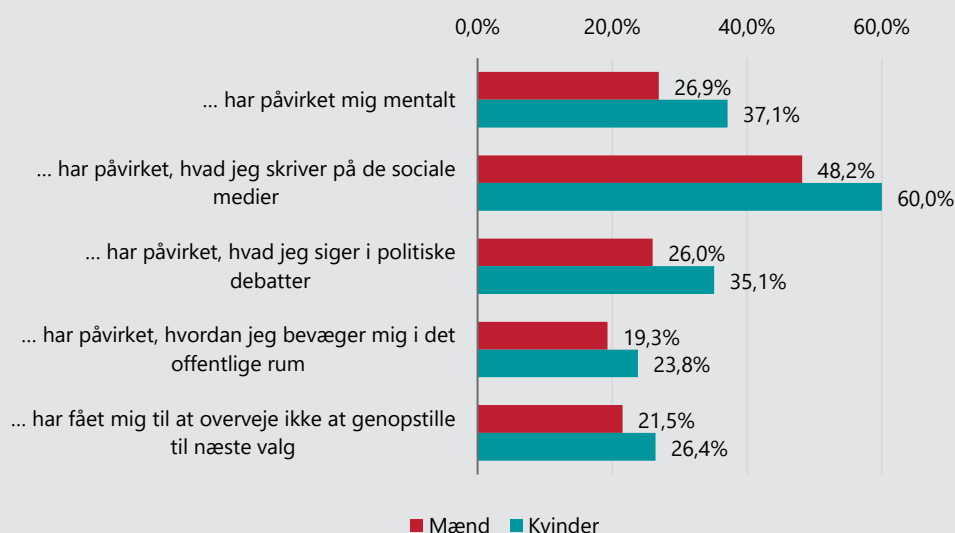

Anm.: Detaljerede oplysninger om svarfordelinger fremgår af Bilagstabel 2.15.

Da tidligere forskning også har vist at, kvindelige og mandlige politikere i nogle tilfælde påvirkes forskelligt (Pedersen, Petersen & Thau, 2025), viser vi i figuren både de samlede andele og andele opdelt på køn.

Figur 6.4 Konsekvenser og køn

Andel, der er enige i udsagnet: "Mine oplevelser med upassende og grænseoverskridende adfærd..."

Anm.: Detaljerede oplysninger om svarfordelinger fremgår af Bilagstabel 2.16.

Igen viser der sig at være ganske markante forskelle i disse tal, hvis vi opdeler på køn. For alle de fem udsagn er andelen, der er enig i, at de påvirkes på de pågældende måder, markant større for de kvindelige end de mandlige kommunalpolitikere (kønsforskellene er også statistisk signifikante ved alle fem udsagn). Disse kønsforskelle så vi også i Kommunalpolitisk barometer 2021, og de illustrerer klart, at upassende og grænseoverskridende adfærd også kan have konsekvenser for, hvordan kvinder og mænd repræsenteres i politik. Kvinder er i forvejen i klart undertal i de danske kommunalbestyrelser, og når upassende og grænseoverskridende adfærd i højere grad påvirker de kvindelige politikere – og måske endda får dem til at droppe genopstilling – så kan disse former for adfærd være med til at skabe endnu større ubalance imellem kønnene i kommunalpolitik.

6.5 **Opsummering: Personangreb, grænseoverskridende adfærd og chikane**

Når mere end en tredjedel af kommunalpolitikere er enige i, at debatten i kommunalbestyrelsen er præget af upassende personangreb, vidner det om, at det kommunalpolitiske arbejde ikke altid er lige behageligt. Endnu mere alvorligt viser vores spørgsmål om grænseoverskridende adfærd, at kommunalpolitikere relativt ofte oplever at få kommentarer med grimt sprog og udsættes for egentlig chikane i form af blandt andet trusler, seksuelle eller sexistiske beskeder og uønsket seksuel berøring. Særligt kvindelige politikere angiver, at de har været udsat for denne type krænkelser.

Den krænkende adfærd foregår primært via de sociale medier samt e-mails, sms eller opkald, men også i den fysiske verden, fx på rådhuset og ved offentlige arrangementer og debatter. En del af kommunalpolitikere angiver også, at den grænseoverskridende adfærd har påvirket, hvordan de selv agerer på de sociale medier, til debatter, og hvordan de bevæger sig i det offentlige rum. Næsten en fjerdedel af kommunalpolitikere er endda enige i, at den grænseoverskridende adfærd har fået dem til at genoverveje, om de vil genopstille til næste kommunalvalg. Også på disse spørgsmål svarer de kvindelige politikere i højere grad, at den grænseoverskridende adfærd påvirker dem.

Samlet set indikerer tallene således – i lighed med tidligere undersøgelser – at krænkelser og chikane af danske politikere er et udbredt problem. Desværre indikerer vores nye tal ikke, at problemet er blevet mindre i de seneste 4 år, og der er således stadig god grund til at holde fokus på, hvorvidt man kan imødegå problemerne med grænseoverskridende adfærd og chikane i dansk kommunalpolitik.

> Dokumentation

7 Metode og data

I de følgende afsnit gennemgår vi kort dataindsamlingsprocessen. Efterfølgende præsenterer vi undersøgelsens svarprocent og en bortfaldsanalyse, hvor undersøgelsens repræsentativitet bliver vurderet.

7.1 Gennemførelse af undersøgelse

Vores spørgeskemaundersøgelse er udsendt til i alt 2.446 kommunalbestyrelsesmedlemmer. Dette antal kommunalpolitikere er lidt højere end de 2.436 personer, der blev indvalgt i landets 98 kommunalbestyrelser ved kommunalvalget i 2021. Dette skyldes, at vi også har udsendt undersøgelsen til de suppleanter, der på indsamlingstidspunktet var stedfortrædere for politikere på orlov. Oplysninger om politikernes eventuelle orlov samt kontaktoplysninger på samtlige kommunalpolitikere er indsamlet fra kommunernes egne hjemmesider.

Vi ved fra tidligere undersøgelser, at kommunalbestyrelsesmedlemmernes tid er efterspurgt, og at de modtager mange henvendelser vedrørende spørgeskemaundersøgelser. Dette betyder, at det er blevet sværere at få kommunalpolitikere til at deltage i sådanne undersøgelser. For at sikre en så høj svarprocent som muligt iværksatte vi derfor en række tiltag forud for og under dataindsamlingsperioden. For det første var det et hensyn i udarbejdelsen af undersøgelsen, at spørgeskemaet blev holdt kort, og at en besvarelse af spørgeskemaet derfor ikke ville overstige 15-20 minutter. Vi gjorde politikerne opmærksomme på spørgeskemaets længde i invitationsmailen. For det andet udsendte vi den 11. april og 28. maj 2025 et brev til alle landets borgmestre, hvori vi gjorde opmærksom på undersøgelsen og bad dem opfordre deres kommunalbestyrelse til at deltage i den. For det tredje udsendte vi løbet af dataindsamlingsperioden tre påmindelser til de kommunalbestyrelsesmedlemmer, der endnu ikke havde besvaret undersøgelsen.

Kommunalpolitikere modtog den første invitation til at deltage i undersøgelsen den 8. april 2025. Denne invitation blev udsendt pr. e-mail, som indeholdt et direkte link til et elektronisk spørgeskema. Påmindelser blev ligeledes udsendt pr. e-mail henholdsvis den 23. april, den 6. maj og den 28. maj 2025. Dataindsamlingen blev endelig afsluttet ved udgangen af juni 2025.

7.2 Svarprocent

Den endelige svarprocent for undersøgelsen fremgår af Tabel 7.1. I alt har 560 kommunalbestyrelsesmedlemmer besvaret hele spørgeskemaet, hvilket svarer til en svarprocent på 23,1 %. Inkluderer vi delvise besvarelser, har i alt 779 kommunalbestyrelsesmedlemmer besvaret undersøgelsen, hvilket svarer til en svarprocent på 32,1 %. Svarprocenten ligger på et lavere niveau end både undersøgelsen i 2021 (hvor den var 32,7 %), 2017 (hvor den var 34,4 %), 2013 (hvor den var 33 %) og 2009 (hvor den var omkring 50 %). Den lavere svarprocent i 2025 kan formentlig tilskrives, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne modtager flere opfordringer til at besvare spørgeskemaundersøgelser end tidligere og derfor fraprioriterer en større del af de undersøgelser, som de inviteres til at deltage i.

Tabel 7.1 Undersøgelsens svarprocent 2025

	Komplette besvarelser	Komplette og delvise besvarelser
Svarprocent	23,1 %	32,1 %
n	560	779

De respondenter, der har afgivet delvise besvarelser, er løbende faldet fra i undersøgelsen. Det betyder, at spørgsmål stillet i starten af spørgeskemaet, har op mod 779 besvarelser, mens spørgsmål stillet senere i spørgeskemaet har et lavere antal besvarelser. Data fra delvise besvarelser er også inkluderet i rapportens analyser.

7.3 Bortfaldsanalyse

Formålet med en bortfaldsanalyse er at undersøge, om vores stikprøve af kommunalbestyrelsesmedlemmer er repræsentativ for alle landets kommunalpolitikere. Hvis analysen viser, at stikprøven er repræsentativ, sandsynliggør det, at undersøgelsens resultater kan generaliseres til hele populationen af kommunalpolitikere. Hvis der omvendt er store forskelle mellem stikprøvens sammensætning og populationen, bør der tages forbehold for dette i konklusionen.

Af Tabel 7.2 og Tabel 7.3 fremgår data for den samlede population af kommunalpolitikere samt data for de politikere, der besvarede spørgeskemaet. Konkret undersøger vi, om de politikere, som har besvaret spørgeskemaet, er repræsentative for den samlede population på en række kendte forhold: region, indbyggertal, køn og partitilhørsforhold.

Overordnet kan vi i Tabel 7.2 se, at stikprøvens sammensætning af kommunalpolitikere ikke adskiller sig substantielt eller statistisk signifikant fra populationen på regionalt tilhørsforhold og indbyggertal. Dette indikerer, at stikprøven geografisk set afspejler populationen.

Tabel 7.2 Bortfaldsanalyse på region og indbyggertal

	Population	Undersøgelse
Region		
Hovedstaden	27,0 %	28,5 %
Sjælland	18,1 %	18,9 %
Syddanmark	23,0 %	24,7 %
Midtjylland	20,6 %	18,0 %
Nordjylland	11,3 %	10,0 %
N/n	2.428	779
Indbyggertal		
0-14.999 indbyggere	3,1 %	3,5 %
15.000-29.999 indbyggere	13,8 %	14,8 %
30.000-44.999 indbyggere	30,4 %	31,1 %
45.000-59.999 indbyggere	23,0 %	22,6 %
60.000-74.999 indbyggere	8,2 %	8,6 %
Over 75.000 indbyggere	21,5 %	19,5 %
N/n	2.428	779

Anm.: Forskel i andele på tværs af de to grupper inden for hver kategori er testet ved en one test of proportion.

Kilde: Danmarks Statistik og spørgeskemaundersøgelse blandt landets kommunalpolitikere.

I Tabel 7.3 kan vi se, at stikprøven heller ikke afviger substantielt eller statistisk signifikant fra populationen i forhold til kommunalpolitikernes kønssammensætning.

Ligeledes afviger stikprøven generelt heller ikke substantielt ved kommunalbestyrelsesmedlemmernes partitilhørsforhold. Der er en overrepræsentation af kommunalbestyrelsesmedlemmer fra Socialistisk Folkeparti i stikprøven. Selvom forskellen er statistisk signifikant, er den dog ikke så markant, at den har afgørende betydning for undersøgelsens generaliserbarhed.

Tabel 7.3 Bortfaldsanalyse på kønsfordeling og partitilhørsforhold

	Population	Undersøgelse
Køn		
Kvinde	35,9 %	38,6 %
Mand	64,1 %	61,2 %
Andet	-	0,2 %
N/n	2.436	562
Parti		
Socialdemokratiet	30,4 %	29,9 %
Radikale Venstre	3,8 %	3,6 %
Konservative	15,5 %	15,9 %
Nye Borgerlige	0,5 %	0,3 %
Socialistisk Folkeparti	7,0 %	9,6 % **
Liberal Alliance	1,7 %	2,1 %
Dansk Folkeparti	2,7 %	2,3 %
Venstre	23,9 %	21,1 %
Enhedslisten	4,6 %	5,7 %
Alternativet	0,3 %	0,1 %
Moderaterne	1,2 %	1,3 %
Danmarksdemokraterne	1,5 %	1,5 %
Øvrige	7,0 %	6,7 %
N/n	2.428	779

Anm.: Forskel i andele på tværs af de to grupper inden for hver kategori er testet ved en one test of proportion. Informationer om køn kommer fra Danmarks Statistiks population på 2.428 valgte kommunalbestyrelsesmedlemmer ved valget i 2021. Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Kilde: Danmarks Statistik og spørgeskemaundersøgelse blandt kommunalpolitikere.

Samlet set vurderer vi, at undersøgelsens data er repræsentativ for hele populationen af kommunalbestyrelsesmedlemmer, når vi ser på de ovenstående variable. Det skal dog understreges, at man naturligvis ikke kan vide, hvad repræsentativiteten er på variable, hvor der ikke findes populationsdata.

Litteratur

- Bentzon, K.-H. & Madsen, O. N. (1984). *Datamateriale: Danske kommunalpolitikeres arbejdsvilkår 1970-1974*. Odense: Dansk Data Arkiv.
- Berg, R. & Kjær, U. (2007). *Lokalt politisk lederskab*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Bhatti, Y., Hjelmar, U., & Holm Pedersen, L. (2016). *Arbejdsvilkår for fuldtidspolitikere*. København: KORA – Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning.
- Bhatti, Y., Houlberg, K., Thranholm, E. & Pedersen, L. H. (2017). *Kommunalpolitisk barometer 2017*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Blais, A., Blake, D. & Dion, S. (1993). Do parties make a difference? Parties and the size of government in liberal democracies. *American Journal of Political Science*, 37(1), 40–62.
- Blom-Hansen, J., Juul, T., Ibsen, M., & Mouritzen, P. E. (2012). *Fra sogn til velfærdsproducent: Kommunestyret gennem fire årtier*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Bonke, J. (2005). Paid work and unpaid work: Diary information versus questionnaire information. *Social Indicator Research*, 70(3), 349-368.
- Bundgaard, L., Hansen, A. K. L. & Andersen, L. B. (2023). *Politisk ledelse i danske kommunalbestyrelser: Baggrundsrapport fra kommunalpolitikerundersøgelse i 2023*. Aarhus: Kronprins Frederiks Center for Offentlig Ledelse, Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet.
- Christensen, J., Kjær Foged, S., Houlberg, K. & Tue Pedersen, R. (2025). *Budgetlovens betydning for kommunernes udgiftspolitiske prioriteringer*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Dahlggaard, J. O., Hjelmar, U., Olsen, A. & Pedersen, L. H. (2009). *Kommunalpolitikernes rolle og råderum*. København: AKF – Anvendt KommunalForskning.
- Danmarks Statistik (2010). Valgene til kommunalbestyrelser og regionsråd 17. november 2009: <https://www.dst.dk/ext/33165110529/0/befolkning/Kommunal-og-regionsvalg-2009--pdf>

- Danmarks Statistik (2014). Valgene til kommunalbestyrelser og regionsråd 19. november 2013: <https://www.dst.dk/ext/45851110500/0/befolkning/Kommunal-og-regionsvalg-2013--pdf>
- Danmarks Statistik (2018). Valgene til kommunalbestyrelser og regionsråd 21. november 2017: <https://www.dst.dk/ext/54205110501/0/befolkning/Kommunal-og-regionsvalg-2017--pdf>
- Danmarks Statistik (2022). Valgene til kommunalbestyrelser og regionsråd den 16. november 2021: <https://www.dst.dk/ext/55688110502/0/befolkning/Kommunal-og-regionsvalg-2021--pdf>
- Frenzel, A. G. (2019). *Politikernas Trygghets Undersökning 2019: Förtroendevaldas ut-satthet och oro för trakasserier, hot och våld under valåret 2018*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Kaati, L. & Akrami, N. (2018). *Digitalt hat: Hat och hot mot kommunalpolitiker*. Stock-holm: Sveriges Kommuner och Landsting.
- Kosiara-Pedersen, K. (2024). Single ladies and freedom of speech: Gendered expla-nations for, and effects of, violence in politics. *European Journal of Politics and Gender*, 7(2), 221-238.
- Madsen, C. L. & Kjær, U. (2015). *De sidste sande amatører: Kommunalpolitikere og deres rolle i det lokale demokrati*. København: Gyldendal.
- Mau Pedersen, N. J., Mortensen, P. B. & Skytte, R. (2025). *Decentralisering til kom-muner: Den danske case*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Ana-lysecenter for Velfærd.
- Mouritzen, P. E. (2004). *Datamateriale: Kommunalbestyrelsesmedlemmer 1995*. Odense: Dansk Data Arkiv.
- Pedersen, L. H., Houlberg, K., Hansen, S. W., Olsen, A. L. & Bordacconi, M. J. (2013). *Lokalpolitikernes rolle og råderum*. København: KORA – Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning.
- Pedersen, R. T. (2024). Et demokratisk perspektiv på kommunalpolitikernes arbejds-vilkår. *Administrativ Debat*, 2024(3), 8-10.
- Pedersen, R. T., Petersen, N. B. G., Kristensen, I. V., Houlberg, K. & Pedersen, L. H. (2021). *Kommunalpolitisk barometer 2021*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Pedersen, R. T., Petersen, N. B. G. & Thau, M. (2025). Online abuse of politicians: Experimental evidence on politicians' own perceptions. *Political Behavior*, 47(1), 119-139.

Pedersen, R. T. & Thau, M. (2019). *Udvalgsstyret i danske kommuner: Demokratisk ansvarsplacering, politisk lederskab og professionalisme i udvalgsstyret og alternative styreformer*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Regeringen (2023). *DK2030: Danmark rustet til fremtiden*. København: Finansministeriet.

Schmidt, M. G. (1996). When parties matter: A review of the possibilities and limits of partisan influence on public policy. *European Journal of Political Research*, 30(2), 155-183.

Bilag 1 Spørgeskema

Q1: Velkommen til VIVEs undersøgelse blandt de danske kommunalpolitikere.

Tak for din deltagelse i undersøgelsen. Det vil give os vigtig ny viden om lokaldemokratiets tilstand og vil hjælpe med at kvalificere debatten frem mod kommunalvalget.

VIVE er garant for din fortrolighed i undersøgelsen, og ingen enkeltpersoner vil således kunne identificeres i vores afrapportering af undersøgelsens resultater.

Hvilken type enhed bruger du til at besvare spørgeskemaet?

- (1) ☐ En stationær eller bærbar computer
- (2) ☐ En tablet (f.eks. iPad)
- (3) ☐ En mobiltelefon/smartphone
- (4) ☐ Andet (uddyb gerne): _____

Q2: Hvor mange år har du i alt været medlem af en kommunalbestyrelse?

Angiv det samlede antal år, du har siddet i en kommunalbestyrelse, uanset om det har været i en sammenhængende periode eller ej.

- (1) ☐ 0-4 år
- (2) ☐ 5-9 år
- (3) ☐ 10-14 år
- (4) ☐ 15-19 år
- (5) ☐ 20-24 år
- (6) ☐ 25 år eller flere

Q3: Ønsker du at genopstille ved kommunalvalget d. 18. november 2025?

- (1) ☐ Ja
- (2) ☐ Nej
- (99) ☐ Ved ikke

Q4: Ville du tage imod en eventuel opfordring til at lade dig opstille ved et kommende folketingsvalg?

- (1) ☐ Ja
(2) ☐ Nej
(99) ☐ Ved ikke

Bemærkning:

- Hvis respondenter svarer på mobiltelefon/smartphone (jf. Q1), springes Q5 over, og respondenter fortsætter til Q6, der er en mobiltilpasset version af Q5).
- Hvis respondenter svarer på andet device end mobiltelefon /smartphone, fortsætter respondenter til Q5.

Q5/Q6: Hvor mange timer om ugen bruger du gennemsnitligt på følgende aktiviteter?

Hvis du ikke bruger nogen timer på aktiviteten bedes du skrive 0 i feltet uden for denne.

Forberedelse til kommunalbestyrelsesmøder? ____

Deltagelse i kommunalbestyrelsesmøder? ____

Forberedelse til udvalgs-, råds-, kommissions- og nævnsmøder? ____

Deltagelse i udvalgs-, råds-, kommissions- og nævnsmøder? ____

Høringer, konferencer og kurser uden for rådhuset? ____

Deltagelse i gruppe-, parti- og vælgerforeningsmøder? ____

Andre aktiviteter i relation til kommunalbestyrelsesarbejdet? ____

Bemærkning:

- Uanset svar springes Q6 over

Q7: Hvor mange timer om ugen bruger du gennemsnitligt på alle former for aktiviteter i forbindelse med arbejdet som kommunalbestyrelsesmedlem?

Kom gerne med et bud, såfremt du ikke ved det præcist. Hvis du ikke bruger nogen timer bedes du skrive 0 i nedenstående felt.

Q8: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn omkring din indflydelse på kommunalpolitikken i den indeværende valgperiode?

	0:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10:	Ved
	Meget										Meget	ikke
	uenig										enig	
Jeg har fået gennemført en række af mine lokalpolitiske mærkesager	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐	(9) ☐	(10) ☐	(11) ☐	(12) ☐
Jeg satte mange markante fingeraftryk på kommunens budget for 2025	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐	(9) ☐	(10) ☐	(11) ☐	(12) ☐
Jeg har haft afgørende indflydelse på udfaldet af flere betydelige sager, der har været til afstemning i kommunalbestyrelsen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐	(9) ☐	(10) ☐	(11) ☐	(12) ☐
Jeg har i mange tilfælde været med til at sætte nye kommunalpolitiske emner på dagsordenen til kommunalbestyrelses- eller udvalgs møder	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐	(9) ☐	(10) ☐	(11) ☐	(12) ☐
Jeg har præget de politiske temaer, der er blevet rejst i lokale medier	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐	(9) ☐	(10) ☐	(11) ☐	(12) ☐
Jeg har bragt mange borgerhenvendelser op ved kommunalbestyrelses- eller udvalgs møder	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐	(8) ☐	(9) ☐	(10) ☐	(11) ☐	(12) ☐

Q9: Hvordan vil du placere din egen indflydelse i kommunalbestyrelsen sammenlignet med dine kolleger i kommunalbestyrelsen?

- (1) ☐ 0: Relativ lav indflydelse
 (2) ☐ 1
 (3) ☐ 2
 (4) ☐ 3
 (5) ☐ 4
 (6) ☐ 5
 (7) ☐ 6
 (8) ☐ 7
 (9) ☐ 8
 (10) ☐ 9
 (11) ☐ 10: Relativ høj indflydelse
 (99) ☐ Ved ikke

Q10: Hvad er din opfattelse af arbejdet i kommunalbestyrelsen i din kommune?

	Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Ved ikke
De fleste møders beslutninger er fastlagt i forvejen af gældende love, cirkulærer og andre centrale regler	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐
Man behandler for mange enkeltsager og taler for lidt om de overordnede målsætninger	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐
Det er vanskeligt at få indblik i forvaltningen af kommunalbestyrelsens beslutninger	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐
Det er vanskeligt for politikerne at gennemføre deres synspunkter, hvis de går på tværs af de ledende embedsmænd	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐
Der er stor åbenhed og gennemsigtighed i forvaltningen	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐

Q11: Hvad er din opfattelse af arbejdet i kommunalbestyrelsen i din kommune?

	Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Ved ikke
Debatten ved kommunalbestyrelsesmøderne er præget af upassende personangreb	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐
I min kommunalbestyrelse er partierne stort set politisk enige	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐
De væsentligste beslutninger i kommunalbestyrelsen træffes med skiftende flertal	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐
De fleste af kommunalbestyrelsens væsentlige beslutninger træffes i enstemmighed	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐
I min kommunalbestyrelse synes partierne, at det er en væsentlig værdi at opnå flertal, der omfatter de fleste partier	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐

Q12: Hvor enig eller uenig er du med følgende udsagn?

	Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Ved ikke
Der er <u>partier</u> repræsenteret i kommunalbestyrelsen, som jeg ikke kan have en meningsfuld dialog med	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐
Der er <u>partier</u> repræsenteret i kommunalbestyrelsen, som jeg mener, gør mere skade end gavn for de demokratiske beslutningsprocesser	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐

	Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Ved ikke
Der er <u>personer</u> i kommunalbestyrelsen, som jeg ikke kan have en meningsfuld dialog med	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐
Der er <u>personer</u> i kommunalbestyrelsen, som jeg mener, gør mere skade end gavn for de demokratiske beslutningsprocesser	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐

Q13: I hvilken udstrækning oplever du, at følgende aspekter af din kommunes service på velfærdsområderne er bestemt af statslig regelstyring?

	1: Slet ikke	2	3: Til en vis grad	4	5: Helt og hol- dent	Ved ikke
Udgifterne til service på de kommunale velfærdsområder	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐
Måden hvorpå opgaverne på de kommunale velfærdsområder skal løses	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐
Ambitionsniveauet for servicen på de kommunale velfærdsområder	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(99) ☐

Q14: Hvor stor handlefrihed oplever du, at din kommune har til at træffe beslutning om:

	Ingen handle- frihed 0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Meget stor handlefrihed 10
Kommuneskattens størrelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Størrelsen på de samlede kommunale udgifter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan kommunens budget fordeles mellem forskellige serviceområder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q15: Uddyb gerne dine svar mht. oplevelsen af den kommunale handlefrihed:

Q16: I nogle kommuner kan borgerne stille borgerforslag på kommunens hjemmeside. Politikerne i kommunalbestyrelsen skal tage stilling til et borgerforslag, hvis det opnår støtte fra et antal borgere. Typisk er kravet, at omkring én procent af kommunens borgere skal skrive under på et borgerforslag, hvis kommunalbestyrelsen skal tage stilling til det.

Synes du, at det er en god eller dårlig idé, at kommuner giver borgerne mulighed for at stille borgerforslag?

- (1) ☐ Meget god idé
- (2) ☐ God idé
- (3) ☐ Delvist god idé
- (4) ☐ Hverken god eller dårlig idé
- (5) ☐ Delvist dårlig idé
- (6) ☐ Dårlig idé
- (7) ☐ Meget dårlig idé
- (8) ☐ Ved ikke

Q17: I nogle kommuner har man afholdt borgersamlinger. Ved en borgersamling drøfter 20-50 borgere et emne, politikere vil høre deres mening om. Deltagerne mødes flere gange og hører også oplæg fra eksperter. Deltagerne udvælges tilfældigt blandt frivilligt tilmeldte borgere for at afspejle kommunens befolkning. På baggrund af deltagernes synspunkter udformes en række anbefalinger til kommunens politikere.

Synes du, at det er en god eller dårlig idé, at kommuner afholder borgersamlinger?

- (1) ☐ Meget god idé
- (2) ☐ God idé
- (3) ☐ Delvist god idé
- (4) ☐ Hverken god eller dårlig idé
- (5) ☐ Delvist dårlig idé
- (6) ☐ Dårlig idé
- (7) ☐ Meget dårlig idé
- (8) ☐ Ved ikke

Q18: Politikerne i landets kommuner har både mulighed for at udskrive bindende og vejledende folkeafstemninger om specifikke politiske spørgsmål. Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at følge resultatet fra en bindende folkeafstemning. Ved en vejledende folkeafstemning er kommunalbestyrelsen ikke forpligtet til at følge afstemningsresultatet.

Synes du, at det er en god eller dårlig idé, at kommuner afholder...

	Meget god idé	God idé	Delvist god idé	Hver- ken god eller dårlig idé	Delvist dårlig idé	Dårlig idé	Meget dårlig idé	Ved ikke
<u>Bindende</u> folke- afstemninger?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Vejledende</u> fol- keafstemninger?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q19: I politik taler man ofte om "venstre" og "højre". Hvor vil du placere dig selv på en skala, der går fra 0 (meget venstreorienteret) til 10 (meget højreorienteret)?

- (1) ☐ 0: Meget venstreorienteret
- (2) ☐ 1
- (3) ☐ 2
- (4) ☐ 3
- (5) ☐ 4
- (6) ☐ 5
- (7) ☐ 6
- (8) ☐ 7
- (9) ☐ 8
- (10) ☐ 9
- (11) ☐ 10: Meget højreorienteret
- (99) ☐ Ved ikke

Q20: Tilhører du en partigruppe, der indgik i borgmesterkoalitionen efter kommunalvalget i 2021?

- (1) ☐ Ja
- (2) ☐ Nej

Q21: Er du gruppeformand for din partigruppe i kommunalbestyrelsen?

- (1) ☐ Ja
(2) ☐ Nej

Q22: Er du medlem af Økonomiudvalget?

- (1) ☐ Ja
(2) ☐ Nej

Q23: Er du formand for et af kommunens stående udvalg?

- (1) ☐ Ja
(2) ☐ Nej

Q24: Er du medlem af et eller flere stående udvalg, der dækker følgende områder?

Sæt gerne flere krydser

- (1) ☐ Skole
(2) ☐ Miljø og teknik
(3) ☐ Dagtilbud
(4) ☐ Ældre
(5) ☐ Beskæftigelse
(6) ☐ Kultur og fritid
(7) ☐ Det specialiserede socialområde
(8) ☐ Andet (uddyb gerne): ____
(9) ☐ Ikke medlem af et udvalg

Q25: Hvor mange stående udvalg er du medlem af, udover evt. medlemskab af Økonomiudvalget?

Skriv antal: ____

Q26: Er du udpeget til bestyrelsesposter i forbindelse med dit medlemskab af kommunalbestyrelsen?

- (1) ☐ Ja
(2) ☐ Nej
(99) ☐ Ved ikke

Bemærkning:

- Hvis respondenter svarer "nej" eller "ved ikke", fortsætter respondenter til Q29.

Q27: Du oplyste før, at du er udpeget til bestyrelsesposter i forbindelse med dit medlemskab af kommunalbestyrelsen. Hvilken eller hvilke bestyrelsesposter er der tale om?

Q28: Giver dine bestyrelsesposter adgang til...

Sæt kryds ved alle relevante.

- (1) ☐ En væsentlig ekstra arbejdsbelastning
- (2) ☐ En væsentlig politisk indflydelse
- (3) ☐ Et honorar
- (4) ☐ Gratis adgang til fx oplevelser som museer og teatre
- (5) ☐ Rejser
- (6) ☐ Besisning
- (7) ☐ Netværk til det lokale erhvervsliv
- (8) ☐ Netværk til det lokale foreningsliv
- (9) ☐ Ingen af ovenstående

Q29: Hvilken betydning havde fordelingen af bestyrelsesposter for konstitueringen efter valget i 2021?

- (1) ☐ Ingen betydning
- (2) ☐ Lille betydning
- (3) ☐ Nogen betydning
- (4) ☐ Stor betydning
- (5) ☐ Afgørende betydning
- (99) ☐ Ved ikke

Q30: I det følgende vil vi bede dig give en overordnet vurdering af graden af unødigt bureaukrati i din kommune. Med unødigt bureaukrati menes regler og procedurer, der ikke støtter formålet med arbejdet, men i stedet medfører en administrativ byrde.

Hvordan vil du vurdere graden af unødigt bureaukrati i din kommune?

- (1) ☐ 0: Intet unødigt bureaukrati
- (2) ☐ 1
- (3) ☐ 2
- (4) ☐ 3
- (5) ☐ 4

- (6) ☐ 5
 (7) ☐ 6
 (8) ☐ 7
 (9) ☐ 8
 (10) ☐ 9
 (11) ☐ 10: Udelukkende unødigt bureaukrati
 (99) ☐ Ved ikke

Bemærkning

- Hvis respondenter ikke svarer på en mobiltelefon (jf. Q1) og respondenter i baggrundsvariablen "Eksperiment" har værdien 0, fortsætter respondenter til Q31.
- Hvis respondenter svarer på en mobiltelefon (jf. Q1) og respondenter i baggrundsvariablen "Eksperiment" har værdien 0, springes Q31-34 over og respondenter fortsætter til Q35.
- Hvis respondenter ikke svarer på en mobiltelefon (jf. Q1) og respondenter i baggrundsvariablen "Eksperiment" har værdien 1, springes Q31-38 over og respondenter fortsætter til Q39.
- Hvis respondenter svarer på en mobiltelefon (jf. Q1) og respondenter i baggrundsvariablen "Eksperiment" har værdien 1, springes Q31-42 over og respondenter fortsætter til Q43.

Q31: Det sker jævnligt, at statens bloktilskud til kommunerne ændres. Forestil dig, at bloktilskuddet til din kommune øges med 1000 kr. pr. indbygger. Hvis du uden økonomiske konsekvenser fra statens side kunne vælge, hvordan de øgede indtægter skulle fordeles på ændringer af henholdsvis skat og udgifter, hvordan ville du så fordele bloktilskudsændringen på skat og udgifter?

Anfør en procentdel for hver valgmulighed, så det samlet giver 100 procent.

Skattenedsættelse _____

Udgiftsforøgelse _____

Q32: Ønsker ikke at svare ☐

Q33: Hvis der ikke kunne ændres på skatten, hvordan ville du så fordele de ekstra penge på de kommunale udgiftsområder?

Anfør en procentdel for hver valgmulighed, så det samlet giver 100 procent. Hvis du ikke mener at udgifterne til en given service skal forøges bedes du skrive 0 i feltet ud for denne.

Folkeskolen	_____
Dagtilbudsområdet	_____
Ældreområdet	_____
Udsatte børn og unge	_____
Udsatte voksne og handicap- pede	_____
Beskæftigelsesforanstaltninger	_____
Idræt, kultur og fritid	_____
Vejvæsen	_____
Administration	_____
Andet	_____
Hvis du ville forøge udgifterne til "Andet", uddyb gerne, hvilke områder du tænker på:	_____

Q34: Ønsker ikke at svare ☐

Bemærkning:

- Uanset svar springes der videre til Q47.

Q35: Det sker jævnligt, at statens bloktilskud til kommunerne ændres. Forestil dig, at bloktilskuddet til din kommune øges med 1000 kr. pr. indbygger. Hvis du uden økonomiske konsekvenser fra statens side kunne vælge, hvordan de øgede indtægter skulle fordeles på ændringer af henholdsvis skat og udgifter, hvordan ville du så fordele bloktilskudsændringen på skat og udgifter?

Anfør en procentdel for hver valgmulighed, så det samlet giver 100 procent.

Skattenedsættelse	_____
Udgiftsforøgelse	_____

Q36: Ønsker ikke at svare ☐

Q37: Hvis der ikke kunne ændres på skatten, hvordan ville du så fordele de ekstra penge på de kommunale udgiftsområder?

Anfør en procentdel for hver valgmulighed, så det samlet giver 100 procent. Hvis du ikke mener at udgifterne til en given service skal forøges bedes du skrive 0 i feltet ud for denne.

Folkeskolen	_____
Dagtilbudsområdet	_____
Ældreområdet	_____
Udsatte børn og unge	_____
Udsatte voksne og handicappede	_____
Beskæftigelsesforanstaltninger	_____
Idræt, kultur og fritid	_____
Vejvæsen	_____
Administration	_____
Andet	_____
Hvis du ville forøge udgifterne til "Andet", uddyb gerne, hvilke områ- der du tænker på:	_____

Q38: Ønsker ikke at svare ☐

Bemærkning:

- Uanset svar, springes der videre til Q47.

Q39: Det sker jævnligt, at statens bloktilskud til kommunerne ændres. Forestil dig, at bloktilskuddet til din kommune reduceres med 1000 kr. pr. indbygger. Hvis du uden økonomiske konsekvenser fra statens side kunne vælge, hvordan de reducerede indtægter skulle fordeles på ændringer af henholdsvis skat og udgifter, hvordan ville du så fordele bloktilskudsændringen på skat og udgifter?

Anfør en procentdel for hver valgmulighed, så det samlet giver 100 procent.

Skatteforhøjelse _____

Udgiftsreduktion _____

Q40: Ønsker ikke at svare ☐

Q41: Hvis der ikke kunne ændres på skatten, hvordan ville du så fordele besparelserne på de kommunale udgiftsområder?

Anfør en procentdel for hver valgmulighed, så det samlet giver 100 procent. Hvis du ikke mener at udgifterne til en given service skal reduceres bedes du skrive 0 i feltet ud for denne.

Folkeskolen _____

Dagtilbudsområdet _____

Ældreområdet _____

Udsatte børn og unge _____

Udsatte voksne og handicappede _____

Beskæftigelsesforanstaltninger _____

Idræt, kultur og fritid _____

Vejvæsen _____

Administration _____

Andet _____

Hvis du ville reducere udgifterne til
"Andet", uddyb gerne, hvilke områder _____
du tænker på:

Q42: Ønsker ikke at svare ☐

Bemærkning:

- Uanset svar springes der videre til Q47.

Q43: Det sker jævnligt, at statens bloktilskud til kommunerne ændres. Forestil dig, at bloktilskuddet til din kommune reduceres med 1000 kr. pr. indbygger. Hvis du uden økonomiske konsekvenser fra statens side kunne vælge, hvordan de reducerede indtægter skulle fordeles på ændringer af henholdsvis skat og udgifter, hvordan ville du så fordele bloktilskudsændringen på skat og udgifter?

Anfør en procentdel for hver valgmulighed, så det samlet giver 100 procent.

Skatteforhøjelse _____

Udgiftsreduktion _____

Q44: Ønsker ikke at svare ☐

Q45: Hvis der ikke kunne ændres på skatten, hvordan ville du så fordele besparelserne på de kommunale udgiftsområder?

Anfør en procentdel for hver valgmulighed, så det samlet giver 100 procent. Hvis du ikke mener at udgifterne til en given service skal reduceres bedes du skrive 0 i feltet ud for denne.

Folkeskolen _____

Dagtilbudsområdet _____

Ældreområdet _____

Udsatte børn og unge _____

Udsatte voksne og handicappede _____

Beskæftigelsesforanstaltninger _____

Idræt, kultur og fritid _____

Vejvæsen _____

Administration _____

Andet _____

Hvis du ville reducere udgifterne til
"Andet", uddyb gerne, hvilke områder _____
du tænker på:

Q46: Ønsker ikke at svare ☐

Q47: De næste spørgsmål handler om, hvordan dit hverv som kommunalbestyrelsesmedlem påvirker dit privatliv.

	Ja, helt sikkert	Ja, til en vis grad	Ja, men kun lidt	Nej, slet ikke	Ved ikke
Føler du, at dit hverv tager så meget af din <u>energi</u> , at det går ud over privatlivet	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(99) ☐
Føler du, at dit hverv tager så meget af din <u>tid</u> , at det går ud over privatlivet?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(99) ☐

Q48: Hvor ofte har du oplevet følgende former for adfærd i forbindelse med dit politiske engagement i denne valgperiode?

	Aldrig	1 gang	2-5 gange	6 eller flere gange	Ved ikke / Ønsker ikke at svare
Har du modtaget kommentarer med grimt sprog, som du har opfattet som upassende eller stødende?	(1) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Har du oplevet at modtage trusler?	(1) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Har du oplevet, at der er blevet gjort forsøg på at ødelægge dit omdømme?	(1) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Er nogen kommet med kommentarer til din krop, dit udseende eller dit køn, som du fandt ubehagelige eller stødende?	(1) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Har du modtaget beskeder eller billeder med sexistisk eller seksuelt indhold?	(1) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Har du oplevet uønsket seksuel berøring?	(1) ☐	(3) ☐	(2) ☐	(4) ☐	(5) ☐

Q49: I hvilken grad har du oplevet adfærd, som du opfattede som upassende eller grænseoverskridende i nogen af følgende sammenhænge i indeværende valgperiode?

	Slet ikke	I meget lille grad	I lille grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad	Ved ikke / Ønsker ikke at svare
Online, på sociale medier	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
E-mail, sms eller opkald	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
På rådhuset	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐
Ved offentlige arrangementer og debatter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐	(7) ☐

Bemærkning:

- Hvis alle spørgsmål i Q48 og Q49 besvares med "aldrig"/"slet ikke" springes Q50 over, og respondenter fortsætter til Q51.

Q50: Hvor enig eller uenig er du i følgende?

Mine oplevelser med upassende og grænseoverskridende adfærd...

	Helt uenig	Delvis uenig	Hverken eller	Delvis enig	Helt enig	Ved ikke / Ønsker ikke at svare
... har påvirket mig mentalt	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
... har påvirket, hvad jeg skriver på de sociale medier	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
... har påvirket, hvad jeg siger i politiske debatter	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
... har påvirket, hvordan jeg bevæger mig i det offentlige rum	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐
... har fået mig til at overveje ikke at genopstille til næste valg	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	(6) ☐

Q51: Afslutningsvis kommer en række baggrundsspørgsmål.

Hvad er den højeste uddannelse, du har gennemført?

- (1) ☐ Grundskole (folkeskole, privatskole, efterskole)
- (2) ☐ Gymnasie, HF, studenterkursus
- (3) ☐ Erhvervsgymnasium (HHX eller HTX)
- (4) ☐ Erhvervsfaglig (f.eks. tømrer, frisør, kontorassistent)
- (5) ☐ Kort videregående (f.eks. datamatiker, laborant)
- (6) ☐ Mellemlang videregående (f.eks. teknikumingeniør, lærer)
- (7) ☐ Bachelor (f.eks. 1. del af en lang videregående uddannelse)
- (8) ☐ Lang videregående (f.eks. gymnasielærer, økonom, jurist)
- (99) ☐ Ved ikke

Q52: Hvad er din primære beskæftigelse ved siden af hvervet som kommunalbestyrelsesmedlem?

- (1) ☐ Fuldtidsansat lønmodtager (37 timer eller mere pr. uge)
- (2) ☐ Deltidsansat lønmodtager (mindre end 37 timer pr. uge)
- (3) ☐ Selvstændig
- (4) ☐ Hjemmegående
- (5) ☐ Borgmester eller rådmand
- (6) ☐ Ledig
- (7) ☐ Under uddannelse
- (8) ☐ Tilbagetrukket fra arbejdsmarkedet (fx folkepensionist, efterløn, førtidspension)
- (9) ☐ Andet
- (99) ☐ Ved ikke

Bemærkning:

- Hvis respondenter er fuldtid- eller deltidsansat fortsætter respondenter til Q53.
- Hvis respondenter er selvstændig og ikke svarer på en mobiltelefon/smartphone (jf. Q1), springes Q53-54 over, og respondenter fortsætter til Q55.
- Hvis respondenter er selvstændig og svarer på en mobil (jf. Q1), springes Q53-55 over og respondenter fortsætter til Q56.
- Hvis respondenter er hjemmegående, springes Q53 over, og respondenter fortsætter til Q54.
- Hvis respondenter er borgmester/rådmand og ikke svarer på en mobil/smartphone (jf. Q1), springes Q53-54 over, og respondenter fortsætter til Q55.
- Hvis respondenter er borgmester/rådmand og svarer på en mobil (jf. Q1), springes Q53-55 over, og respondenter fortsætter til Q56.
- Hvis respondenter er ledig, springes Q53 over, og respondenter fortsætter til Q54.
- Hvis respondenter er under uddannelse og ikke svarer på en mobil/smartphone (jf. Q1), springes Q53-54 over, og respondenter fortsætter til Q55.
- Hvis respondenter er under uddannelse og svarer på en mobil (jf. Q1), springes Q53-55 over, og respondenter fortsætter til Q56.
- Hvis respondenter er tilbagetrukket fra arbejdsmarkedet, springes Q53 over, og respondenter fortsætter til Q54.
- Hvis respondenter svarer "andet" og ikke svarer på en mobil/smartphone (jf. Q1), springes Q53-54 over, og respondenter fortsætter til Q55.
- Hvis respondenter svarer "andet" og svarer på en mobil (jf. Q1), springes Q53-55 over, og respondenter fortsætter til Q56.
- Hvis respondenter svarer "Ved ikke" og ikke svarer på en mobil/smartphone (jf. Q1), springes Q53-54 over og respondenter fortsætter til Q55.
- Hvis respondenter svarer "Ved ikke" og svarer på en mobil (jf. Q1), springes Q53-55 over, og respondenter fortsætter til Q56.

Q53: I hvilken sektor er du ansat?

- (1) ☐ I den kommunale sektor
- (2) ☐ I den offentlige sektor i øvrigt (stat eller region)
- (3) ☐ I den private sektor
- (99) ☐ Ved ikke

Bemærkning:

- Hvis respondenter ikke svarer på en mobil/smartphone (jf. Q1) springes Q54 over og respondenter fortsætter til Q55.
- Hvis respondenter svarer på en mobil/smartphone (jf. Q1) springes Q54-55 over og respondenter fortsætter til Q56.

Q54: I hvilken sektor har du senest været ansat?

- (1) ☐ I den kommunale sektor
- (2) ☐ I den offentlige sektor i øvrigt (stat eller region)
- (3) ☐ I den private sektor
- (99) ☐ Ved ikke

Bemærkning:

- Hvis respondenter ikke svarer på en mobil/smartphone (jf. Q1) fortsætter respondenter til Q55.
- Hvis respondenter svarer på en mobil/smartphone (jf. Q1) springes Q55 over og respondenter fortsætter til Q56.

Q55: Hvor ofte bruger du disse medier til at se eller læse nyheder?

Bemærk, at du ikke skal medregne brug af medierne til andre formål (fx underholdning på TV).

	Mere end 2 gange om dagen	1-2 gange om dagen	4-6 gange om ugen	1-3 gange om ugen	Sjæld- nere	Aldrig	Ved ikke
<u>Landsdækkende avis</u> på papir eller nettet (fx Jyl- lands-Posten, Politiken, Ekstra Bladet)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Lokalt eller regionalt dag- blad</u> på papir eller nettet (fx JyskeVestkysten, Aar- hus Stiftstidende, Helsin- gør Dagblad)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Lokal ugeavis</u> på papir el- ler nettet (fx Ugeavisen Aabenraa, Randers Ons- dag, Lokalavisen Assens)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Landsdækkende TV</u> (fx DR, TV2, dk4)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Regionalt TV2</u> (TV MIDT- VEST, TV2 Nord, TV Syd, TV 2 Østjylland, TV 2 Fyn, TV2 ØST, TV2/Bornholm, TV2 Kosmopol)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Bemærkning:

- Uanset svar springes Q56 over og respondenter fortsætter til Q57.

Q56: Hvor ofte bruger du disse medier til at se eller læse nyheder?

Bemærk, at du ikke skal medregne brug af medierne til andre formål (fx underholdning på TV).

	Mere end 2 gange om dagen	1-2 gange om dagen	4-6 gange om ugen	1-3 gange om ugen	Sjæld- nere	Aldrig	Ved ikke
<u>Landsdækkende avis</u> på papir eller nettet (fx Jyllands-Posten, Politi- ken, Ekstra Bladet)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Lokalt eller regionalt dagblad</u> på papir eller nettet (fx JydskeVest- kysten, Aarhus Stiftsti- dende, Helsingør Dag- blad)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Lokal ugeavis</u> på papir eller nettet (fx Ugeavi- sen Aabenraa, Randers Onsdag, Lokalavisen Assens)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Landsdækkende TV</u> (fx DR, TV2, dk4)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Regionalt TV2</u> (TV MIDTVEST, TV2 Nord, TV Syd, TV 2 Østjylland, TV 2 Fyn, TV2 ØST, TV2/Bornholm, TV2 Kosmopol)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q57: Hvilket år er du født?

Skriv venligst hele året, fx 1971

Q58: Er du mand eller kvinde?

- (1) ☐ Mand
(2) ☐ Kvinde
(3) ☐ Andet

Q59: Hvad er din civilstand?

- (1) ☐ Gift
- (2) ☐ Fraskilt eller separeret
- (3) ☐ Single
- (4) ☐ I et fast forhold
- (5) ☐ Enke/enkemand
- (99) ☐ Ønsker ikke at oplyse

Q51: Har du nogen afsluttende bemærkninger eller tilføjelser til undersøgelsen?

Bilag 2 Svarfordelinger

Bilagstabel 2.1 Påvirkning af privatlivet

År	Ja, helt sikkert	Ja, til en vis grad	Ja, men kun lidt	Nej, slet ikke	Total	n
Føler du, at dit hverv tager så meget af din energi, at det går ud over privatlivet?						
2017	17,6 %	30,1 % *	34,1 %	18,2 % *	100 %	863
2021	11,5 % ***	29,9 % *	36,2 % **	22,5 % ***	100 %	646
2025	20,3 %	35,4 %	30,3 %	14,0 %	100 %	571
Føler du, at dit hverv tager så meget af din tid, at det går ud over privatlivet?						
2017	23,2 %	37,1 %	28,1 %	11,6 %	100 %	861
2021	15,6 % ***	32,7 %	32,8 % *	18,9 % ***	100 %	646
2025	26,8 %	35,5 %	26,5 %	11,2 %	100 %	572

Anm.: Svar i 'ved ikke' er sorteret fra. Forskelle i andele er testet ved two-group test of proportions.
Signifikansniveauer angiver forskelle fra 2025: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Bilagstabel 2.2 Påvirkning af privatlivet fordelt på alder

	1940-	1950-	1960-	1970-	1980-	1990-
Føler du, at dit hverv tager så meget af din energi, at det går ud over privatlivet?						
Ja, helt sikkert	17,7 %	9,3 %	17,6 %	26,0 %	45,0 %	35,3 %
Ja, til en vis grad	17,7 %	32,6 %	40,4 %	38,0 %	22,5 %	23,5 %
Ja, men kun lidt	29,3 %	31,8 %	32,6 %	26,5 %	27,5 %	29,4 %
Nej, slet ikke	35,2 %	26,3 %	9,4 %	9,5 %	5,0 %	11,8 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Føler du, at dit hverv tager så meget af din tid, at det går ud over privatlivet?						
Ja, helt sikkert	11,8 %	13,2 %	25,3 %	31,7 %	65,0 %	41,2 %
Ja, til en vis grad	23,5 %	35,7 %	38,7 %	39,9 %	5,0 %	35,3 %
Ja, men kun lidt	35,3 %	32,6 %	27,8 %	20,2 %	25,0 %	17,6 %
Nej, slet ikke	29,4 %	18,5 %	8,2 %	8,2 %	5,0 %	5,9 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Anm.: Svar i 'ved ikke' er sorteret fra.

Bilagstabel 2.3 Ønsker du at genopstille?

	Ja	Nej	Ved ikke	Total	N
2009	77,2 % **	18,5 %	4,3 %	100 %	1336
2013	83,5 %	12,9 %	3,6 %	100 %	1033
2017	84,4 %	10,7 %	4,9 %	100 %	1036
2021	83,6 %	12,5 %	3,9 %	100 %	799
2025	83,2 %	13,5 %	3,3 %	100 %	772

Anm.: Spørgsmålet lød: "Ønsker du at genopstille ved kommunalvalget [dato for valget i 2009, 13, 17, 21 eller 25]?". Forskelle i andele er testet ved two-group test of proportions. Konklusionerne er de samme, hvis 'ved ikke' udelades.
Signifikansniveau angiver forskelle fra 2025: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Bilagstabel 2.4 De fleste af kommunalbestyrelsens væsentligste beslutninger træffes i enstemmighed

	Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Total	n	Gennemsnit
2009	11,2 %	21,3 %	11,9 %	34,2 %	21,4 %	100 %	1.265	3,3 ***
2013	7,9 %	16,0 %	9,6 %	42,5 %	24,0 %	100 %	887	3,6
2017	10,8 %	18,5 %	11,2 %	38,9 %	20,6 %	100 %	890	3,4 *
2021	7,7 %	18,0 %	9,2 %	42,1 %	23,0 %	100 %	649	3,5
2025	8,6 %	19,0 %	7,8 %	38,6 %	26,0 %	100 %	642	3,5

Anm.: Spørgsmålet lød: "De fleste af kommunalbestyrelsens væsentligste beslutninger træffes i enstemmighed". Forskel i gennemsnit på tværs af årene er testet ved independent sample t-test. Der er testet for forudsætningen om ens varians og taget højde for uens varians i de tilfælde, hvor forudsætningen er brudt.

Signifikansniveau angiver forskelle fra 2025: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

1 = helt uenig, 5 = helt enig.

Bilagstabel 2.5 I min kommunalbestyrelse er partierne stort set politisk enige

	Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Total	n	Gennemsnit
2009	21,6 %	32,8 %	18,5 %	22,0 %	5,1 %	100 %	1.267	2,6***
2013	16,8 %	35,0 %	16,2 %	28,8 %	3,3 %	100 %	887	2,7
2017	19,6 %	32,8 %	15,6 %	27,9 %	4,2 %	100 %	890	2,6
2021	20,0 %	38,3 %	12,6 %	26,3 %	2,8 %	100 %	650	2,5***
2025	15,8 %	31,8 %	16,8 %	31,5 %	4,0 %	100 %	644	2,8

Anm.: Spørgsmålet lød: "I min kommunalbestyrelse er partierne stort set politisk enige". Forskel i gennemsnit på tværs af årene er testet ved independent sample t-test. Forudsætningen om ens varians bliver ikke brudt.

Signifikansniveau angiver forskelle fra 2025: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

1 = helt uenig, 5 = helt enig.

Bilagstabel 2.6 De væsentligste beslutninger i kommunalbestyrelsen træffes med skiftende flertal

	Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Total	n	Gennemsnit
2009	31,1 %	33,3 %	14,3 %	17,2 %	4,2 %**	100 %	1.263	2,3*
2013	32,3 %	35,7 %	13,2 %	16,4 %	2,5 %***	100 %	886	2,2***
2017	26,5 %	36,1 %	11,6 %	22,0 %	3,8 %**	100 %	891	2,4
2021	29,2 %	38,0 %	11,2 %	17,6 %	4 %**	100 %	650	2,3*
2025	27,2 %	35,9 %	11,4 %	18,0 %	7,5 %	100 %	643	2,4

Anm.: Spørgsmålet lød: "De væsentligste beslutninger i kommunalbestyrelsen træffes med skiftende flertal". Forskel i gennemsnit på tværs af årene er testet ved independent sample t-test. Der er testet for forudsætningen om ens varians og taget højde for uens varians i de tilfælde, hvor forudsætningen er brudt.

Signifikansniveau angiver forskelle fra 2025: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

1 = helt uenig, 5 = helt enig.

Bilagstabel 2.7 Polarisering i kommunalbestyrelsen

	Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Total	n	Gennemsnit
Der er partier repræsenteret i kommunalbestyrelsen, som jeg ikke kan have en meningsfuld dialog med	34,1 %	17,7 %	7,2 %	22,3 %	18,7 %	100 %	637	2,7
Der er partier repræsenteret i kommunalbestyrelsen, som jeg mener, gør mere skade end gavn for de demokratiske beslutningsprocesser	30,4 %	17,9 %	9,7 %	23,0 %	19,0 %	100 %	636	2,8
Der er personer i kommunalbestyrelsen, som jeg ikke kan have en meningsfuld dialog med	20,3 %	18,5 %	8,0 %	28,1 %	25,1 %	100 %	638	3,2
Der er personer i kommunalbestyrelsen, som jeg mener, gør mere skade end gavn for de demokratiske beslutningsprocesser	22,6 %	14,9 %	10,9 %	24,6 %	27,0 %	100 %	633	3,2

Anm.: Svar i 'ved ikke' er sorteret fra. 1 = helt uenig, 5 = helt enig.

Bilagstabel 2.8 Rollen som beslutningstager

	År	Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Total	n	Gennemsnit
De fleste møders beslutninger er fastlagt i forvejen af gældende love og cirkulærer m.m.	2009	7,7 %**	27,2 %	19,3 %	39,7 %	6,1 %***	100 %	1.267	3,1 ***
	2013	5,5 %	31,8 % ***	18,8 %	39,7 %*	4,2 %***	100 %	927	3,1 ***
	2017	7,7 %**	31,9 % ***	20,9 %*	35,0 % ***	4,6 %***	100 %	910	3 ***
	2021	7,8 %**	29,9 %**	20,5 %	36,1 % ***	5,7 %	100 %	667	3 ***
	2025	4,0 %	23,4 %	16,6 %	45,5 %	10,5 %**	100 %	657	3,4
Man behandler generelt for mange enkeltsager og taler for lidt om de overordnede målsætninger	2009	14,6 %	34,7 %	15,0 %	26,6 %	9,1 %	100 %	1264	2,8 **
	2013	15,2 %	32,5 %	18,7 %	25,9 %	7,6 %	100 %	929	2,8 **
	2017	12,8 %	34,1 %	19,7 %	26,1 %	7,3 %	100 %	913	2,8 **
	2021	15,6 %	32,8 %	17,1 %	24,9 %	9,6 %	100 %	666	2,8 *
	2025	12,6 %	29,3 %	17,5 %	29,1 %	11,5 %	100 %	659	3,0

Anm.: Forskel i gennemsnit på tværs af årene er testet ved independent sample t-test. Der er testet for forudsætningen om ens varians og taget højde for uens varians i de tilfælde, hvor forudsætningen er brudt.

Signifikansniveau angiver forskelle fra 2025: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

1 = helt uenig, 5 = helt enig.

Bilagstabel 2.9 Forholdet mellem de folkevalgte og forvaltningen

	År	Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Total	n	Gennemsnit
Det er vanskeligt at få indblik i forvaltningen af kommunalbestyrelsens beslutninger	2009	16,0 %	32,1 %	20,7 %	25,2 %	6,1 %	100 %	1.254	2,7 *
	2013	17,9 %	34,4 %	17,1 %	22,7 %	7,9 %	100 %	921	2,7 **
	2017	18,2 %	32,2 %	16,4 %	25,5 %	7,7 %	100 %	909	2,7 **
	2021	18,0 %	33,3 %	14,6 %	24,4 %	9,7 %	100 %	663	2,7 *
	2025	14,5 %	33,8 %	12,9 %	26,5 %	12,3 %	100 %	657	2,9
Det er vanskeligt for politikerne at gennemføre deres synspunkter, hvis de går på tværs af de ledende embedsmænd	2009	14,2 %	26,1 %	18,3 %	30,5 %	11,0 %	100 %	1258	3 **
	2013	15,3 %	26,1 %	13,7 %	30,9 %	14,0 %	100 %	922	3 *
	2017	15,0 %	25,9 %	18,0 %	28,2 %	12,9 %	100 %	906	3 **
	2021	19,1 %	27,8 %	12,5 %	24,7 %	15,9 %	100 %	655	2,9 ***
	2025	11,6 %	26,3 %	15,6 %	27,2 %	19,3 %	100 %	647	3,2
Der er stor åbenhed og gennemsigtighed i forvaltningen	2009	7,9 %	25,8 %	24,6 %	32,6 %	9,1 %	100 %	1264	3,1 *
	2013	9,2 %	24,1 %	24,0 %	32,1 %	10,6 %	100 %	925	3,1
	2017	9,7 %	22,3 %	21,8 %	35,1 %	11,1 %	100 %	911	3,2
	2021	10,0 %	19,1 %	17,0 %	32,7 %	21,2 %	100 %	664	3,4 *
	2025	9,6 %	23,9 %	18,5 %	31,3 %	16,7 %	100 %	658	3,2

Anm.: Forskel i gennemsnit på tværs af årene er testet ved independent sample t-test. Der er testet for forudsætningen om ens varians og taget højde for uens varians i de tilfælde, hvor forudsætningen er brudt.

Signifikansniveau angiver forskelle fra 2021: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

1 = helt uenig, 5 = helt enig.

Bilagstabel 2.10 Graden af unødigt bureaukrati

	2013	2017	2021	2025
Gennemsnit	5,6***	5,3	5,3	5,3
n	878	851	623	572

Anm.: Forskel i gennemsnit på tværs af årene er testet ved independent sample t-test. Der er testet for forudsætningen om ens varians og taget højde for uens varians i de tilfælde, hvor forudsætningen er brudt.

Signifikansniveau angiver forskelle fra 2021: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Bilagstabel 2.11 Debatten i kommunalbestyrelsen er præget af upassende personangreb

	Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Total	n	Gennemsnit
2009	36,8 %	27,6 %	16,9 %	13,3 %	5,4 %	100 %	1.265	2,2 ***
2013	27,9 %	25,7 %	16,7 %	23,7 %	6,0 %	100 %	886	2,5
2017	29,1 %	28,3 %	12,9 %	23,0 %	6,6 %	100 %	890	2,5
2021	31,0 %	27,2 %	12,0 %	21,5 %	8,3 %	100 %	650	2,6
2025	31,1 %	24,0 %	10,7 %	26,6 %	7,6 %	100 %	644	2,6

Anm.: Spørgsmålet lød: "Debatten ved kommunalbestyrelsesmøderne er præget af upassende personangreb". Forskel i gennemsnit på tværs af årene er testet ved independent sample t-test. Der er testet for forudsætningen om ens varians og taget højde for uens varians i de tilfælde, hvor forudsætningen er brudt.

Signifikansniveau angiver forskelle fra 2025: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

1 = helt uenig, 5 = helt enig.

Bilagstabel 2.12 Forskellige typer af grænseoverskridende adfærd

År	Aldrig	1 gang	2-5 gange	6 eller flere gange	Ved ikke/Ønsker ikke at svare	Total	n
Har du modtaget kommentarer med grimt sprog, som du har opfattet som upassende eller stødende?							
2021	33,7 % ***	14,4 %	25,2 %*	24 %**	2,7 %	100 %	618
2025	22,0 %	15,1 %	30,6 %	31,1 %	1,2 %	100 %	569
Har du oplevet at modtage trusler?							
2021	73,3 %	10,9 %	10,5 %	2,9 %	2,4 %	100 %	618
2025	68,4 %	13,7 %	13,9 %	2,1 %	1,9 %	100 %	569
Har du oplevet, at der er blevet gjort forsøg på at ødelægge dit omdømme?							
2021	39,2 %	15,0 %	23,3 %	18,6 %	3,9 %	100 %	618
2025	35,3 %	13,9 %	25,7 %	21,3 %	3,8 %	100 %	569
Er nogen kommet med kommentarer til din krop, dit udseende eller dit køn, som du fandt ubehagelige eller stødende?							
2021	78,8 %	5,6 %	7,1 %	5,6 %	2,8 %	100 %	618
2025	76,6 %	7,2 %	9,5 %	4,6 %	2,1 %	100 %	569
Har du modtaget beskeder eller billeder med sexistisk eller seksuelt indhold?							
2021	91,8 %	2,4 %	2,4 %	2,1 %	1,3 %	100 %	618
2025	90,9 %	3,0 %	3,3 %	2,3 %	0,5 %	100 %	569

År	Aldrig	1 gang	2-5 gange	6 eller flere gange	Ved ikke/Ønsker ikke at svare	Total	n
Har du oplevet uønsket seksuel berøring?							
2021	93,4 %	2,8 %	1,8 %	0,8 %	1,3 %	100 %	618
2025	93,3 %	3,5 %	1,8 %	0,7 %	0,7 %	100 %	569

Anm.: Spørgsmålet lød: "Hvor ofte har du oplevet følgende former for adfærd i forbindelse med dit politiske engagement i indeværende valgperiode?".

Bilagstabel 2.13 **Forskellige typer af grænseoverskridende adfærd og køn**

	Aldrig	1 gang	2-5 gange	6 eller flere gange	Ved ikke	Total	n
Har du modtaget kommentarer med grimt sprog, som du har opfattet som upassende eller stødende?							
Mand	23,0 %	14,5 %	31,4 %	29,9 %	1,2 %	100 %	344
Kvinde	21,2 %	15,2 %	29,0 %	33,6 %	0,9 %	100 %	217
Har du oplevet at modtage trusler?							
Mand	68,9 %	14,0 %	14,0 %	1,7 %	1,5 %	100 %	344
Kvinde	66,8 %	13,8 %	14,3 %	2,8 %	2,3 %	100 %	217
Har du oplevet, at der er blevet gjort forsøg på at ødelægge dit omdømme?							
Mand	36,6 %	14,0 %	27,0 %	19,5 %	2,9 %	100 %	344
Kvinde	33,6 %	13,8 %	24,0 %	24,0 %	4,6 %	100 %	217
Er nogen kommet med kommentarer til din krop, dit udseende eller dit køn, som du fandt ubehagelige eller stødende?							
Mand	88,1 %***	3,8 %***	4,9 %***	1,7 %***	1,5 %	100 %	344
Kvinde	59,0 %	12,0 %	17,1 %	9,2 %	2,8 %	100 %	217
Har du modtaget beskeder eller billeder med sexistisk eller seksuelt indhold?							
Mand	97,7 %***	1,5 %**	0,9 %***	0 %***	0,0 %	100 %	344
Kvinde	80,2 %	5,5 %	7,4 %	6,0 %	0,9 %	100 %	217
Har du oplevet uønsket seksuel berøring?							
Mand	98,8 %***	0,6 %***	0,3 %***	0 %*	0,30 %	100 %	344
Kvinde	84,8 %	8,3 %	4,2 %	1,8 %	0,9 %	100 %	217

Anm.: Spørgsmålene blev stillet i et batteri med følgende introduktionstekst: "Hvor ofte har du oplevet følgende former for adfærd i forbindelse med dit politiske engagement i denne valgperiode?".

Bilagstabel 2.14 Hvor har man oplevet grænseoverskridende adfærd?

	Slet ikke	I meget lille grad	I lille grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad	Total	n	Gen-nemsnit
Online, på sociale medier									
2021	17,5 %	20,2 %	13,6 %	21,8 %	13,8 %	13,2 %	100 %	486	3,3
2025	20,5 %	19,2 %	13,9 %	23,0 %	11,6 %	11,9 %	100 %	562	3,2
E-mail, sms eller opkald									
2021	44,2 %	23,9 %	13,7 %	13,3 %	2,9 %	2,0 %	100 %	489	2,1
2025	48,8 %	21,8 %	13,5 %	10,5 %	2,7 %	2,8 %	100 %	564	2,0
På rådhuset									
2021	65,2 %	16,6 %	9,4 %	6,8 %	1,0 %	1,0 %	100 %	489	1,6
2025	62,8 %	16,5 %	9,6 %	8,3 %	1,6 %	1,2 %	100 %	565	1,7
Ved offentlige arrangementer og debatter									
2021	46,9 %	28,5 %	13,1 %	7,4 % **	3,3 %	0,8 %	100 %	485	1,9*
2025	44,7 %	24,8 %	13,5 %	12,4 %	3,2 %	1,4 %	100 %	564	2,1

Anm.: Spørgsmålet lød: "I hvilken grad har du oplevet adfærd, som du opfattede som upassende eller stødende, i nogen af følgende sammenhænge i indeværende valgperiode?".

Svar i 'ved ikke' er sorteret fra. 1 = slet ikke, 6 = i meget høj grad.

Respondenter, der har svaret 'aldrig' til alle spørgsmål om, hvorvidt man har oplevet grænseoverskridende adfærd i indeværende valgperiode (fra Tabel 6.1), er ikke blevet stillet disse spørgsmål.

Bilagstabel 2.15 Konsekvenser af upassende og grænseoverskridende adfærd

	Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Total	n	Gennem-snit
... har påvirket mig mentalt	43,0 %	15,8 %	10,5 %	22,2 %	8,5 %	100 %	505	2,4
... har påvirket, hvad jeg skriver på de sociale medier	27,2 %	12,3 %	7,5 %	27,2 %	25,8 %	100 %	504	3,1
... har påvirket, hvad jeg siger i politiske debatter	43,0 %	16,2 %	11,1 %	21,0 %	8,7 %	100 %	505	2,4
... har påvirket, hvordan jeg bevæger mig i det offentlige rum	55,4 %	14,6 %	8,9 %	14,6 %	6,5 %	100 %	507	2,0
... har fået mig til at overveje ikke at genopstille til næste valg	61,2 %	7,9 %	7,5 %	14,0 %	9,5 %	100 %	508	2,0

Anm.: Spørgsmålet lød: "Hvor enig eller uenig er du i følgende? Mine oplevelser med upassende og grænseoverskridende adfærd...".

Svar i 'ved ikke' er sorteret fra. 1 = helt uenig, 5 = helt enig.

Respondenter, der har svaret 'aldrig' til alle spørgsmål om, hvorvidt man har oplevet grænseoverskridende adfærd i indeværende valgperiode (fra Tabel 6.1), er ikke blevet stillet disse spørgsmål.

Bilagstabel 2.16 Kønsforskelle i konsekvenser af upassende og grænseoverskridende adfærd

		Helt uenig	Delvist uenig	Hverken enig eller uenig	Delvist enig	Helt enig	Total	n
... har påvirket mig mentalt	Mænd	48,0 %	15,1 %	9,9 %	19,7 %	7,2 %*	100 %	304
	Kvinder	35,0 %	16,2 %	11,7 %	26,4 %	10,7 %	100 %	197
... har påvirket, hvad jeg skriver på de sociale medier	Mænd	30,2 %	12,8 %	8,9 %	27,2 %	21 %**	100 %	305
	Kvinder	22,6 %	11,8 %	5,7 %	27,2 %	32,8 %	100 %	195
... har påvirket, hvad jeg siger i politiske debatter	Mænd	47,7 %**	15,1 %	11,2 %	19,4 %	6,6 %*	100 %	304
	Kvinder	35,5 %	18,3 %	11,2 %	23,4 %	11,7 %	100 %	197
... har påvirket, hvordan jeg bevæger mig i det offentlige rum	Mænd	60,1 %**	13,4 %	7,2 %	13,4 %	5,9 %	100 %	306
	Kvinder	48,2 %	16,8 %	11,2 %	16,2 %	7,6 %	100 %	197
... har fået mig til at overveje ikke at genopstille til næste valg	Mænd	63,8 %	7,2 %	7,5 %	12,7 %	8,8 %	100 %	307
	Kvinder	57,9 %	8,6 %	7,1 %	15,7 %	10,7 %	100 %	197

Anm.: Spørgsmålet lød: "Hvor enig eller uenig er du i følgende? Mine oplevelser med upassende og grænseoverskridende adfærd...". Svar i 'ved ikke' er sorteret fra.

Respondenter, der har svaret 'aldrig' til alle spørgsmål om, hvorvidt man har oplevet grænseoverskridende adfærd i indeværende valgperiode (fra Tabel 6.1), er ikke blevet stillet disse spørgsmål.

Bilag 3 Bilagstabeller til kapitel 5

Bilagstabel 3.1 Prioritering af skatter eller udgifter ved ændring af bloktilskud

	2017		2021		2025	
	Bloktilskud øges	Bloktilskud reduceres	Bloktilskud øges	Bloktilskud reduceres	Bloktilskud øges	Bloktilskud reduceres
	Gennemsnitlig procent		Gennemsnitlig procent		Gennemsnitlig procent	
Skattenedsættelse/forhøjelse	28,7	50,7	26,3	44,6	20,8	51,0
Udgiftsforøgelse/reduktion	71,3	49,3	73,7	55,4	79,2	49,0
Total	100	100	100	100	100	100
n	375	277	241	271	243	237

Anm.: Der er i alle år set bort fra respondenter, som har svaret 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.

Spørgsmålet lød: "Det sker jævnlgt, at statens bloktilskud til kommunerne ændres. Forestil dig, at bloktilskuddet øges/reduceres med 1.000 kr. pr. indbygger. Hvis du uden økonomiske konsekvenser fra statens side kunne vælge, hvordan de øgede/reducerede indtægter skulle fordeles på ændringer af henholdsvis skat og udgifter, hvordan ville du så fordele bloktilskudsændringen på skat og udgifter? (anfør en procentdel for hver valgmulighed, så det samlet giver 100 %)".

Bilagstabel 3.2 Prioritering af forskellige udgiftsområder ved ændring af bloktilskud (hvis skatten ikke kan ændres)

	2013		2017		2021		2025	
Bloktilskuds-ændring	Bloktilskud øges	Bloktilskud reduceres	Bloktilskud øges	Bloktilskud reduceres	Bloktilskud øges	Bloktilskud reduceres	Bloktilskud øges	Bloktilskud reduceres
Område	Gennemsnitlig procent		Gennemsnitlig procent		Gennemsnitlig procent		Gennemsnitlig procent	
Folkeskole	17,7	7,3	20,5	3,6	16,6	5,3	21,3	4,1
Dagtilbudsområdet	11,0	6,7	15,6	4,0	12,8	4,5	13,0	3,7
Ældreområdet	12,4	8,3	15,5	6,6	17,4	5,2	16,3	6,5
Udsatte børn og unge	12,3	4,4	13,4	3,0	13,5	3,2	14,1	2,7
Udsatte voksne og handicappede	9,5	5,6	10,2	4,0	11,1	4,0	11,0	3,7
Beskæftigelsesforanstaltninger	11,0	11,5	6,8	12,9	5,9	16,5	2,7	15,4
Idræt, kultur og fritid	10,4	11,2	7,1	13,4	9,7	11,0	7,9	9,6
Vejvæsen	9,0	10,7	6,3	13,2	6,6	12,7	7,5	10,3
Administration	1,2	21,6	1,1	23,9	2,1	26,2	1,6	28,5
Andet	5,5	12,8	3,5	15,4	4,3	11,4	4,5	15,6

	2013		2017		2021		2025	
Total	100	100	100	100	100	100	100	100
n	452	391	387	221	245	243	239	209

Anm.: Der er i alle år set bort fra respondenter, som har svaret 'ved ikke/ønsker ikke at svare'.

Spørgsmålet i 2017, 2021 og 2025 lød: "Det sker jævnligt, at statens bloktilskud til kommunerne ændres. Forestil dig, at bloktilskuddet *øges/reduceres* med 1.000 kr. pr. indbygger. Hvis der ikke kunne ændres på skatten, hvordan ville du så fordele *de ekstra penge/besparelserne* på de kommunale udgiftsområder? (anfør en procentdel for hver valgmulighed, så det samlet giver 100 %. Hvis du ikke mener, at udgifterne til en given service skal *forøges/reduceres*, bedes du skrive 0 i feltet ud for denne)".

I 2013 er der spurgt på en lignende måde. Dog har størrelsen, hvormed bloktilskuddet *øges* eller *reduceres*, også varieret i 2013 og kunne også være i procent af kommunens indtægter – henholdsvis 2 %, 4 %, 6 %, 8 % eller 10 % af kommunens indtægter. Beløbene i 2013 varierede fra 1.000 kr. til 5.000 kr. pr. indbygger. Spørgsmålet i 2013 lød: "Det sker jævnligt, at statens bloktilskud til kommunerne ændres. Forestil dig, at bloktilskuddet til din kommune *øges/reduceres* svarende til *x procent af kommunens indtægter/med x kr. pr. indbygger*. Hvis der ikke kunne ændres på skatten, hvordan ville du så fordele *de ekstra penge/besparelsen* på de kommunale udgiftsområder?".

Bilagstabel 3.3 Prioritering af udgifter ved ændring af bloktilskud i 2025. Betydning af køn og alder – uden kontrol for partitilhørsforhold.

	Bloktilskud øges: Procentandel, der skal gå til udgiftsforøgelse	Bloktilskud reduceres: Procentandel, der skal findes ved udgiftsreduktion
Kvinde (ref. = mand)	6,56*	-15,80***
	(3,83)	(5,36)
Alder (ref. = 18-44 år)	3,83	14,87
45-54 år	(8,35)	(9,34)
	5,59	2,63
55-64 år	(7,05)	(9,64)
	11,56	2,66
65+ år	(7,41)	(9,38)
	70,61***	49,92***
Konstant	(7,17)	(8,05)
n	240	225
Adj. R ²	0,009	0,035
Maks. VIF	1,011	1,044

Anm.: Der er set bort fra respondenter, som har svaret 'ved ikke/ønsker ikke at svare'. Robuste standardfejl i parenteser (klyngekorrigeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1

Spørgsmålet lød: "Det sker jævnligt, at statens bloktilskud til kommunerne ændres. Forestil dig, at bloktilskuddet *øges/reduceres* med 1.000 kr. pr. indbygger. Hvis du uden økonomiske konsekvenser fra statens side kunne vælge, hvordan de *øgede/reducerede* indtægter skulle fordeles på ændringer af henholdsvis skat og udgifter, hvordan ville du så fordele bloktilskudsændringen på skat og udgifter? (anfør en procentdel for hver valgmulighed, så det samlet giver 100 %)".

Bilagstabel 3.4 **Prioritering af udgifter ved ændring af bloktilskud i 2025. Betydning af køn og alder – med kontrol for partitilhørsforhold.**

	Bloktilskud øges: Procentandel, der skal gå til udgiftsforøgelse	Bloktilskud reduceres: Procentandel, der skal findes ved udgiftsreduktion
Kvinde (ref. = mand)	2,71	-6,95
	(3,11)	(4,28)
Alder (ref. = 18-44 år)		
45-54 år	8,04	-2,84
	(6,00)	(7,90)
55-64 år	9,66*	-8,00
	(5,46)	(7,19)
65+ år	11,70**	-4,20
	(5,21)	(7,61)
Centrum-venstre-parti (dummy)	31,84***	-47,11***
	(3,73)	(4,54)
Konstant	53,21***	81,57***
	(6,05)	(6,80)
n	240	225
Adj. R ²	0,290	0,384
Maks. VIF	1,025	1,079

Anm.: Der er set bort fra respondenter, som har svaret 'ved ikke/ønsker ikke at svare'. Robuste standardfejl i parenteser (klyngekorrigeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1

Centrum-venstre-partier er i analysen defineret som Enhedslisten, Alternativet, SF, Socialdemokratiet og Radikale Venstre. Øvrige partier regnes som borgerlige partier.

Spørgsmålet lød: "Det sker jævnligt, at statens bloktilskud til kommunerne ændres. Forestil dig, at bloktilskuddet øges/reduceres med 1.000 kr. pr. indbygger. Hvis du uden økonomiske konsekvenser fra statens side kunne vælge, hvordan de øgede/reducerede indtægter skulle fordeles på ændringer af henholdsvis skat og udgifter, hvordan ville du så fordele bloktilskudsændringen på skat og udgifter? (anfør en procentdel for hver valgmulighed, så det samlet giver 100 %)".

Bilagstabel 3.5 Prioritering af forskellige udgiftsområder ved forøgelse af bloktilskud (hvis skatten ikke kan ændres). Betydning af køn og alder 2025 – med kontrol for partitilhørsforhold

	Folke- skolen	Dagtil- bud	Ældre- områ- det	Udsatte børn og unge	Udsatte voksne og han- dicap- pede	Beskæf- tigel- sesfor- anstalt- ninger	Idræt, kultur og fri- tid	Vejvæ- sen	Admini- stration	Andet
Kvinde (ref. = mand)	-5,41***	2,57*	-1,25	2,85**	2,18	0,81	0,78	-1,26	-0,41	-0,85
	(1,91)	(1,53)	(1,69)	(1,17)	(1,35)	(0,82)	(1,05)	(1,17)	(0,51)	(1,33)
Alder (ref. = 18-44 år)										
45-54 år	1,32	1,27	-4,64	2,49	3,64*	0,25	-2,40	-1,11	0,29	-1,11
	(3,00)	(2,79)	(3,20)	(2,05)	(2,03)	(0,82)	(2,47)	(1,57)	(0,61)	(2,06)
55-64 år	-0,57	-4,19*	0,27	1,98	1,78	1,33	-1,84	0,24	0,19	0,81
	(3,55)	(2,42)	(3,49)	(1,98)	(1,70)	(0,88)	(2,45)	(1,51)	(0,58)	(1,78)
65+ år	-5,27*	-5,94**	0,15	1,27	2,73	2,22*	1,45	2,35	0,86	0,17
	(3,16)	(2,30)	(3,12)	(2,06)	(1,91)	(1,27)	(2,62)	(2,07)	(0,84)	(1,82)
Centrum- venstre-parti (dummy)	0,98	3,82***	-2,79	0,81	1,82	0,27	-1,16	-4,50***	0,96*	-0,19
	(1,94)	(1,43)	(1,94)	(1,00)	(1,27)	(0,62)	(1,21)	(1,28)	(0,49)	(1,55)
Konstant	24,25***	13,05***	19,13***	10,94***	6,97***	1,14	9,00***	9,77***	0,91*	4,83**
	(3,58)	(2,42)	(3,05)	(1,81)	(1,77)	(0,85)	(2,52)	(1,75)	(0,55)	(1,99)
n	238	238	238	238	238	238	238	238	238	238
Adj. R ²	0,035	0,080	0,020	0,011	0,011	0,009	0,015	0,064	0,005	-0,015

Anm.: Der er set bort fra respondenter, som har svaret 'ved ikke/ønsker ikke at svare'. Robuste standardfejl i parenteser (klyngekorrigeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1

Centrum-venstre-partier er i analysen defineret som Enhedslisten, Alternativet, SF, Socialdemokratiet og Radikale Venstre. Øvrige partier regnes som borgerlige partier.

Spørgsmålet lød: "Det sker jævnligt, at statens bloktilskud til kommunerne ændres. Forestil dig, at bloktilskuddet øges med 1.000 kr. pr. indbygger. Hvis der ikke kunne ændres på skatten, hvordan ville du så fordele de ekstra penge på de kommunale udgiftsområder? (anfør en procentdel for hver valgmulighed, så det samlet giver 100 %. Hvis du ikke mener, at udgifterne til en given service skal forøges, bedes du skrive 0 i feltet ud for denne)".

Bilagstabel 3.6 **Prioritering af forskellige udgiftsområder ved reduktion af bloktilskud (hvis skatten ikke kan ændres). Betydning af køn og alder 2025.**

	Folke- skolen	Dagtil- bud	Ældre- områ- det	Udsatte børn og unge	Udsatte voksne og han- dicap- pede	Beskæf- tigel- sesfor- anstalt- ninger	Idræt, kultur og fri- tid	Vejvæ- sen	Admini- stration	Andet
Kvinde (ref. = mand)	0,41	0,54	-1,03	-0,01	0,06	0,56	0,16	-1,24	-2,35	2,90
	(1,10)	(1,20)	(1,33)	(0,91)	(0,98)	(2,32)	(1,78)	(1,62)	(3,52)	(3,48)
Alder (ref. = 18-44 år)										
45-54 år	1,36	3,02**	-0,04	3,16**	2,03	-3,44	-0,92	1,48	-6,61	-0,04
	(1,25)	(1,38)	(2,47)	(1,31)	(2,24)	(4,25)	(3,42)	(2,88)	(6,96)	(6,05)
55-64 år	3,69**	3,27***	-1,46	1,37*	0,78	-4,99	-0,70	0,11	-5,71	3,64
	(1,50)	(1,01)	(2,40)	(0,71)	(1,94)	(4,18)	(3,58)	(2,91)	(6,45)	(6,34)
65+ år	3,26**	3,03***	-1,76	1,70*	-0,21	-0,28	-2,91	0,00	-4,19	1,37
	(1,39)	(1,14)	(2,61)	(0,94)	(1,93)	(4,51)	(3,34)	(2,56)	(6,36)	(4,94)
Centrum- venstre-parti (dummy)	-1,87*	-1,60	1,90	-2,02**	-0,84	-3,62	2,50	7,06***	-4,92	3,42
	(0,94)	(1,05)	(1,74)	(0,80)	(0,97)	(2,31)	(1,68)	(1,73)	(3,82)	(3,45)
Konstant	2,36**	1,54*	7,19***	1,91*	3,30	19,71***	9,79***	6,62**	36,79***	10,79*
	(1,18)	(0,79)	(2,18)	(1,13)	(2,18)	(4,58)	(3,41)	(2,64)	(6,80)	(5,57)
n	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Adj. R ²	0,022	0,009	-0,014	0,028	-0,005	0,004	-0,005	0,054	-0,009	-0,011

Anm.: Der er set bort fra respondenter, som har svaret 'ved ikke/ønsker ikke at svare'. Robuste standardfejl i parenteser (klyngekorrigeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1

Spørgsmålet lød: "Det sker jævnligt, at statens bloktilskud til kommunerne ændres. Forestil dig, at bloktilskuddet reduceres med 1.000 kr. pr. indbygger. Hvis der ikke kunne ændres på skatten, hvordan ville du så fordele besparelserne på de kommunale udgiftsområder? (anfør en procentdel for hver valgmulighed, så det samlet giver 100 %. Hvis du ikke mener, at udgifterne til en given service skal reduceres, bedes du skrive 0 i feltet ud for denne)".

